

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Quinto die Martis Quadragesimæ. Homilia Trigesimasexta. De secessu Christi in Galilæam. Ambulabat Iesus in Galilæam: non enim volebat in Iudæam ambulare &c. Ioan.7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

non respondemus, & ad eius clamores obsurd-
 timus, & tactus dolore cordis intrinsecus, cum
 sui deficiamus, nobis ille viuas offert aquas: nos
 autem illas peruersi repudiemus: Hæ sunt eius
 voces: *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.* Illa spe-
 cit variis Isaie verba: *Omnes sitientes venite ad a-*
guas. Notat D. Hier. quod in Hebræo sit quoddam
 interiectio, quæ apud Hebræos eximium deno-
 tat dolorem & compassionem: *Heu qui sititis, ve-*
nite ad aquas. Metaphora sumitur ab eo, qui me-
 dius stat inter morfos à serpentibus, & aspidibus
 siti morientes, cuius hoc omne studium esset, vt
 anxia nimis diligentia aquam inquireret, si for-
 te fontem inueniret aquas ebullientem suaves,
 recentes, refrigerantes, illasque sitientibus offer-
 ret: & quidem gratis: videret autem nemine acce-
 dere, bibere velle neminem, imo potius cunctos
 eorum magna molestia, & sudore effodientes
 illudque inter manus compimentes, si forte vel
 aquæ guttū elicerent, quæ vel non efflueret, vel
 iurosa foret & malefana: quo cordis dolore, &
 commiseratione exclamaret: *Heu amici mei, siti*
perantes, attendite, quod vbi aquas quaritis, eas

nequaquam inuenitis, saltem tales, quæ vobis si-
 tim extinguant, imo potius ilam irritabunt acer-
 bius. Venite, & videte, ecce viucentes offero vobis
 aquas limpidas, recentes, sanas & quidem gratis,
 nullo vestro labore, nullo impendio: ò quantum
 ingemisceret! Taliter Christus ingemiscit hodie,
 nobisque condolet, hoc illi trahit de corde suspi-
 ria, voces exprimit clamorosas, noltram quæ plâ-
 guamentiam, fatuitatem & insipientiam: *en quæ*
sitis, venite ad aquas &c. Quænam sunt, ò Domi-
 ne, illæ aquæ illæ quas nunc in mundo consistens
 promittit (ait D. Hier.) exclamando: *Si quis sitit,*
veniat ad me, & bibat. O quales aquæ! quàm vi-
 uæ, quàm efficaces, quàm sufficentes vt sitim ex-
 tinguant, vitamque largiantur? ò quantum conti-
 nent, & tribuunt refrigerium! ò quàm gratanter
 illas offert, & concedit, vt diximus de Samarita-
 na! illum cum ipsa deprecemur: *Domine, da mihi*
hanc aquam: Fons diuine, da nobis hanc aquam,
 da nobis hanc per tuam misericordiam, quatenus
 hic de fontibus illis gratiæ bibentes, illa in glo-
 riæ pelago perfruiamur. Amen.

S V M M A R I V M.

HOMILIÆ TRIGESIMÆ SEXTÆ SEQVENTIS.

HODIERNVM Euangelium ad tria puncta reuocatur. In primo Domi-
 nus ab Euangelista scribitur in Galilæa, profugus à Iudæa timore
 mortis, quam illi in Iudæa Iudæi inferre moliebantur: vt enim cum a-
 liis nobis ostendit diuina virtute fortissimum, sic modo describit il-
 lum humana timidum infirmitate. *a.* declarando veram fuisse huma-
 nam naturam quam assumpserat ex eiusdem effectibus, quos ad sui nominis assump-
 sit gloriam, nobis autem ad gloriam & emolumentum. *b.* Inter hos timor *a. 5. 7.*
 mortis, quo percussus sæpius se subduxit. Primum, demonstrans assumptæ humanæ
 naturæ veritatem. *c.* ac licitum esse Christiano fugam aliquando capessere tempore
 persecutionis. *d.* Secundum, pericula nobis esse declinanda. *e.* qui namque hoc mini-
 me agit cum possit, vultque vt Deus eum eripiat, tentator hic est Dei, vt exponit D.
 August. & facta Sanctorum nos instruunt. *f.* Tertium, nos docet, qua ratione nos o-
 porteat opera nostra bona peragere diuinæ in omnibus conformes dispositionis. *g.* In *a. 5. 4.*
 secundo puncto quidam Saluatoris introducuntur parentes, qui nondum in illum
 credebant, eum adhortati vt Hierusalem tenderet, proprii lucri cupidissimi: frequens
 hoc est admodum mundanis parentibus. *b.* Quibus respondet Christus illis primo de-
 clarans quod gloriæ suæ mysterium ignorarent, per crucem explendæ. *i.* nos pariter im-
 buens, vt tempus nobis concessum vt illic transigamus, cum modicum sit. *k.* Et secun-
 do *b. 5. 11. 12.*
c. 5. 13.
d. 5. 14. 15.
e. 16.

do causam illis aperiens cur eum mundus execraretur, quia scilicet nudam clarum-
 18. que predicaret ipse veritatem. In tertio puncto Christus proponitur ascendens oc-
 m §. 19, culte Hierosolymam, sicut aliquando in animam nostram venit absconditè, m.

- §. 1. D. Ioannes ut Angelus ascendit & descendit per Christum, in eo diuinam nunc exponens naturam, nunc autem humanam.
- §. 2. Ambulabat Iesus in Galilæam. Assumpsit Dei filius naturam humanam cum timore, & pœnis illius: quia sic glorie sua & bonori nostro conueniebat.
- §. 3. Assumens Dei filius timores nostros & pœnas, illas despicit, & sanctificauit in nostrum commodum: ut docent D. Damascus, & Card. Caietanus.
- §. 4. Timet Christus, & se subducit, ut veram suam ostenderet humanitatem, & quam verè dolores pœnasq; sentiret.
- §. 5. Christus secedit, ut confirmet esse licitum Christiano, tempore persecutionis quaerere latibulum.
- §. 6. Christus pericula formidat, ut nos in illis reddat formidosos, eaq; fugiamus.
- §. 7. Tenetur homo vitare pericula, sibiq; cauere, ne vitæ fiducia decipiatur.
- §. 8. Qui non fugit occasiones, tentat Deum, secundum doctrinam D. Augustini, nec debet absolui.
- §. 9. Confessarius penitentem de periculosis educat occasionibus, sicut Moyses populum, ut illum de Pharaonis seruitute liberaret.
- §. 10. Prædictum confirmatur Historijs notatum digni SS. Iacobi & Martiniani Anachoritarum.
- §. 11. Non volebat in Iudæam ambulare. Fugit Christus: quamuis enim mortem optaret: hac tamen non erit, nisi horâ à Patre præstituta, nos docens, qualiter opera nostra bona faciamus.
- §. 12. Dixerunt ad eum fratres eius: Vade hinc & c. Nonnulli de Christi parentibus in fide deficiebant, atque de eo credebant, quod hinc esset ambitiosus, & illinc pusillanimis.
- §. 13. Voluerunt parentes illi Christi parentelam ad suum trahere emolumentum: frequens est hoc in mundo.
- §. 14. Tempus meum nondum aduenit. Fratres illi non intelligebant de Christo, quod exaltationem suam in Cruce fundaret, sicut serpentis in stipite: Hoc ipsum nos intelligamus.
- §. 15. Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum & c. Deus ut agat cum hominibus, aliquando tempus expectat; sed homo potest in omni tempore cura Deo agere: & impudentia est illum detinere expectantem.
- §. 16. Tempus vestrum semper est paratum. Tempus tuum modicum est, illud salutis tuae sollicitus impende: quandoquidem illud diabolus reddat in tui perniciem valde diligentem. Balena comparatur.
- §. 17. Tempus vestrum & c. Diabolus, quoniam nos perdat, attendit modicum sibi esse tempus: tu illud quoque considera, quo te salues, & muscipulam, quam vidit Amos reformanda.
- §. 18. Non potest mundus odisse vos & c. Oderant illi Christum, quia perfectam & ætænam proponebat illis veritatem, quam mundus ordinariè perhorrescit.
- §. 19. Ascendit Christus ad festum absconditè: & eo modo quandoque ad tuam ingreditur animam.

HOMILIA XXXVI.

DE DECESSU CHRISTI IN GALILÆAM.

Quinto die Martis Quadragesimæ.

Ambulabat Iesus in Galilæam; non enim volebat in Iudæam ambulare &c. Ioan. 7.

Hic IESUM Dominum nostrum metu legimus inimicorum suorum secessisse, qui in eius iam necem conspirabant; multum differt hic actus ab hesterno, in quo se fortem, adeo ostendit inimicis, ut necdum solo vocis suæ imperio ministros abegerit, & facillies, qui prædicantem in templo capturi conuolauerant, sed & in illo per ipsos conuertit suosque reddidit prædicatores, & diuinitatis suæ tubicines, remisit ad ipsos principes, à quibus missi fuerant, cum expressa protestatione quam illis asserbat, securitatis, ne frustra in procuranda eius morte laborarent; etenim illam non subiret quando ipsi uellent, sed quando daret ipse mori licentiam.

Hodie se subducit & abscondit, & quasi sub umbra tectorum progreditur, sibi cauens: eo non ignoraret, quod Iudæi illi struerent insidias, quod quibus eum caperent & occiderent. Tanta rerum mutatio, magna sine dubio præfert Sacramenta. Ambulabat Saluator noster (sic diuinitus ille scribit historiographus D. Ioan. Iper diuersa prouinciæ Galilææ loca, Iudæam deserens: non ignorans pertinacem Iudæorum persecutionem, qua perderent eum homicida: hac igitur de causa moratur in Galilæa, ubi, ciuitas erat Nazareth, in qua plures habebat, qui uel erant uel dicebant se eius esse cognatos: uel qui sanctissimæ Matri eius affines erant, uel sanctissimo Ioseph, quem patrem eius arbitrabantur: ut autem uiderit Christum uelut nescio quo timore percussum, quodque iam festum immineret: tabernaculorum unum ex tribus solemnissimis festis illius temporis, in quo cuncti tenebantur Iudæi ascendere Hierosolymam illud celebratum: cum

accesserunt, dixeruntque illi quid hic incerto uagaris late? Quid hic in angulo lateas talis, qualem similem non inuenimus? Si mundi tibi queris auctoritatem ut quid te fugiuius abscondis? Si signis præfulges adeo mirificis acclamante tibi mundo, ascende Hierusalem, quo totus iam conuolat mundus, festi iam proximi occasione, ibique in conspectu omnium talia operare prodigia, & nomen sarabamque tibi comparabis tota regione celeberrimam: & in nostrum hoc non modicum cedet emolumentum & gloriam: uel que tibi qui sumus affines: quid illis Christus? tempus meum nondum aduenit: tempus autem uestrum semper est paratum: vos mundus non exaceratur: unde non est quod timeatis: ego uero quam maximè mecum exhortor: iteo quod clarum manifestum illi ueritatem, ascendite uos ad diem festum hunc: ego autem non ascendi, ascenderunt illi, & confestim ipse Dñs ascendit non quidem palam, sed abscondite, sed caute sed latenter, mansitque Hierosolymis primis festi diebus absconditus: quarto autem die palam ascendit in templum prædicaturus & prædicauit, ut nobis testatur est die Martis præterito Euangelista. Prædixit nobis Proph. reg. in illo psalmo, quem inscripsit Triumpho Christi tales fore ducis illius inuisissimi gressus, actiones, & uicera totque mysticis plena Sacramentis, ut electi eius suos in illa reflecterent oculos & studio perpendere ea singulare, quia Regis erant omnia Dei erant, qui sedem in templo sancto suo sibi uendicarat: *Uiderunt ingressus suos Deus, ingressus Dei* *mei, Regis mei, qui est in Iano.* Nomen hoc Ingressus significatione habet militariæ & actiones uel strategemata signat strenuissimi ducis, qui quandoq; hostem impert & quandoque se subducit omnia uero hæc singulari peraguntur prudentia. O sanctissime Christe dux militie, Rex &

O o o o

Deus,

Colof. 2.9.

Deus, qui sedem tuam in templo hoc humanitate sanctissimo collocasti, non habitans in ea velut in sola umbra, sicut in veteri templo; sed realiter & in veritate substantialiter: ut credimus Apostolo tuo dicenti: *In qua inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporalis.* er. Admirandi sunt profecto tui, Domine, ingressus: etenim in quadam vt Deus & Rex potentia cunctis superior impetum facis: in alij autem velut homo debilis & infirmus, in hac moratus humanitate te suffuraris: & omnia quidem tanta prudentia, tanta sapientia: vt non paruum nobis materiam contemplandi subministras: atque in vno & in altero preclara nos doces Sacramenta, quae addiscamus: oculos igitur nostros in illos dirigamus ingressus: heri spectauimus eum inimicis insultantem, & proprijs illos armis, id est ministris superantem: quos diuina docuit mysteria, heri considerata; hodie vero certissimus eum fugitiuum, alia non minoris momenti nobis praelegentem mysteria, sed nunc exponenda: heri considerauimus illa, hodie vero haec inuestigamus, Deum exorantes, vt gratiae suae luce nos dignetur illuminare; hanc autem obtinebit nobis caelestis illa mediator, si toto corde supplices illi preces offeramus. *Aue Maria.*

§. 1. D. Ioannes vt Angelus ascendit & descendit per Christum, in eo diuinam nunc exponens naturam, nunc autem humanam.

62

Gloriosus Pontifex Leo, pari sanctitate & eloquentia notissimus (sic vt nomen obtinuit, vt Cicero diceretur esse Christianus) aggressus est profundum declarare mysterium Incarnationis filij Dei, circa quod argumentum epist. scripsit decretalem Flauiano Archiepiscopo Constantinopolitano ex occasione cuiusdam haeretici nomine Eutyche, qui veteres ab orco resuscitans haereses Valentini & Marcionis, aliasque Africanas docebat, Christo veram non iniussisse humanitatem: supponit Pontifex hic sanctissimus caelestis huius Sacramenti profunditatem non tam consistere in illa vnione quam consistitur diuinae naturae cum humana, quam in eiusdem modo, qui difficili adeo est, & arduus intellectu, vt coelorum Regina, Virgo purissima Maria merito ab Angelo, pe cunctata fuerit: quando haec vnio in castissimis eius esset implenda visceribus: *Quomodo fiet istud? Angelus autem huius illi nodum aperuit: dicens illi, illum Spiritu S. ascribens, quasi per hoc pro-*

166. 1. 14.

staretur, quod nec ipse licet Angelus, qui natus aduenerat, tanti Mysterij posset comprehendere celsitudinem: vt enim apposite dixit D. Maximus apud D. Thom. *Latius etiam ipse Angelus inuisibilis Domini conceptio, atque modus.*

D. Max. 3 p. 9. 30. ar. 2. ad 3.

Intendebat hic haeticus: quod quamuis natura diuina humana esset copulata, tamen hinc resultare, quod in Christo vera non manserit natura humana, sed consumpta fuerit eius essentia, eiusque proprietates. Cōiunge straminis, manipuli vehementi flammæ ignis, & res omnibus nota est, quod quamuis dum vniantur ignis ignis est, & stipula stipula: sed quam primum illa fit vnio, vis ignis paleae consumit infirmitatem, vt palea, iam non sit vera palea. Si splendidus solis rarius vnatur, & apprehendat, obsecram ac tenebrosam vmbra, illi se copulat: sed illico tota hæc consumitur obscuritas, sique lux amantissima. Hoc proferebat argumentum haeticus: Deus ignis est efficacissimus: Deus noster ignis consumens est, tantæque violentiæ vehemens, vt proxima quæque sibi consumat: est autem humana natura paleae manipulus: hoc etenim præcepit Deus, vt ex altissimi montis vertice diuinus præco vates Isaias intimaret: *Omnis caro faenum:* Dū illi hæc igitur, arebat haeticus, virtus, robur, & diuinitatis maiestas: totam humanitatis consumpsit infirmitatem: vt illi nec dolor, nec cruciatus, nec mortalitas, nec quidquam ex carnis infirmitate superferret: verbum diuinum lucis paternæ gloriæ radius est fulgentissimus: *Splendor gloria* docet Apostolus: *Hebr. 1. 3.*

Eutyche Christi negat humanitatem. Similitudo.

III. Similitudo.

Dent. 4. 24.

Isai. 40. 6.

Hebr. 1. 3.

Iob 14. 2.

IV.

D. Leo

hæc resu-

sim.

Id. 6. p. 80

pram 81.

ptam corpori superposuit Principis Apostolorum D. Petri: que per quadraginta dies ieiunius persecutus, orationi vacans Apostolum deprecatur ut si quid in ea esset minus prudenter scriptum corrigere dignaretur: finito quadagesimo mali tempore, apparuit illi Dominus Petrus atque illi: *Legi & emendari.* Invenit autem epistolam suam correctam, & emendatam, tantamque habuit auctoritatem, ut recepta fuerit in concilio Romano œcumenico sexcentorum & viginti episcoporum, & Pontifex Gelasius anathemati subiecit omnes, & singulos, qui hanc epistolam perfectè vsque ad ultimum iota recipere detrectarent: hanc veritatem, Flavianus, docere tibi incumbit, quod nimirum hæc vniò diuinitatis & humanitatis facta est manente in totum & per totum vtraque natura, cum suis qualibet proprietatibus: *Salua proprietate vniusque substantie, suscipitur à maiestate humilitas: à virtute infirmitas: ab immortalitate mortalitas & tanto fœdere vtramque naturam conseruit: ut nec inferiorum consumeret glorificationem, nec superiorum immuneret assumptio, nec diuinitas consumeret humanitatem, nec gloria pœnas, nec immortalitas mortalitatem, nec carnis infirmitatem diuina forniculo.*

D. LEO
Serm. 1. de
Natiuitate

V.
Miraculum
Christi
figuram
Incarnationis

Exod. 3. 2.

V. Visio offensa Moyfi, quando Rubum ignis accendit, non adeo fuit obstupenda, in eo quod ignis videretur rubo: hoc etenim satis est familiare: sed ratione modi, qui talis fuit: ut cum ignis sit efficacissimus, & rubus virene spinis que oblitus, non tamen rubi virorem aut frigiditatem vel in minimo laesit ignis efficaciam, nec spinam consumpsit vllam, e contra nec viror rubi vel frigiditas in modico tepefecit ignis ardorem, & acuitatem: vnde quod ait Moyfes, illud erat: *Vadam & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus c. d. huius visionis miraculum consistit in modo, Quomodo rubus ardet &c. Deus ignis consumens est: humanitas autem rubus spinis obstrus, passionibus, affectibus, cruciatibus, & miserijs: Repletur multis miserijs: Famem patitur, sitim, & labores: fatigatur, timet, angustatur, & febricit mortalitati &c. coniunctus est & vnitus ignis rubo: quando Verbum caro factum est & habitauit in nobis: huius visionis excellentia in hoc consistit illaque est quæ fidelis quisque & Catholicus confiteri debet: quod ignis manserit, nullam passus virtutis suæ diminutionem: & rubus pariter verus rubus ne minimum quidem de sua virene dependens: explic me: Deus verus Deus suis diuinis perfectus proprietatibus gloriæ, omnipotentia, im-*

mortalitatis, diuinitarum, maiestatis &c. ipsa verò humanitas vera humanitas & humanis suis integra proprietatibus famis, sitis, mortalitatis, timoris, angustiarum, dolorum &c.

Appositè pouderat: D. August. mysticam illam scalam Jacob quæ ex vna parte in tantam erigebatur celsitudinem, ut ad cœli vertices ascenderet, ex altera verò ad infimam terram deprimeretur per hanc ascendebant & descendebant Angeli, Tantam admiratur Patriarcha visionem & declaratoris quidnam hoc esset, sic ait: *Verè non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli. ser. 79. da Plannm est. (inquit D. Augustin.) scalam hanc nostrum præfigurasse Redemptorem: ipse namque sibi nomen hoc imposuit, quo se cœli portam nominari: Ego sum ostium &c. nemo venit ad Patrem nisi per me. Mysteriosa scala, quæ ex parte vna sidera pertingunt: cum verus sit homo, nobilisque sit similis: ut dicat Apostolus: *Debus per omnia fratribus assimilari: & hæc est fili nostri Catholica professio: Deus est ex substantia Patris, autem secula genitus & homo est ex substantia Matris in seculo natus.**

Lib. 16. de
ciu. c. 18.
To. 5. 28.
contra
Faustum
c. 38.
ser. 79. da
tempore,
VI.
Scala Ia-
cob eunt-
dem est
typus.
Gen. 28.
17.
Ioan. 10. 9
Ioan. 14. 6
16br. 2. 17

Per hanc scalam ascendunt & descendunt Angeli: hoc etenim sanctorum est exercitium, aliquando in Christo diuinitatis illius considerare celsitudinem, maiestatem, gloriam, diuitias, omnipotentiam: aliquando vero interiora pendere humanitatis infirmitatem, paupertatem, dolores, mortem & sepulturam. Iam illum contemplantur magnum Deum in sinu Patris, cœlos regentem: iam hominem matris inter brachia, & virginali suspensum de pectore vilique præsepio reclinatum. frigore inter animalia tremulum: nunc ascendunt in cœlo fontem perennis considerantes gloriæ, de quo & per quem illum Angeli consequuntur, iam descendunt oculos illius considerantes fontes lacrymarum, pro peccatis nostris vberimos, nunc contemplantur illum in sede maiestatis suæ vestibus illis lucis & ineffabilis pulchritudinis fulgentem speciosissimis. Sic cecinit vates Regius: *Indutus lumine sicut vestimento: decorem indutus est.* Nunc illum perpendunt hic deorsum in aere nudum in Cruce pendulum, cuius corpus vulnerem sit peccatorumque receptaculum.

VII.
Quid sit
ille, de
cœlis
& ascen-
sus.
Ps. 103.
Ps. 92. 12

Quinimo & hoc arduum exercitium nos docuisse ipsum Salvatore, dicitur: *Amen amen dico vobis videbitis cælum apertum & Angelos ascenden-*

Ioan. 1. 52

denotat & descendentes supra Filium Homina. Verba sunt hæc quæ D. Aug. multa doctrina & subtilitate profecquitur. In veritate dico vobis videbitis cælum apertum &c. Mouvēt hic quæstionem Sancti Doctores, quomodo, & quo tempore hoc impletum sit: quando quis viderit Angelos ascendentes & descendentes supra Filium Hominis D. Chrysof. opinatur quod in resurrectione & ascensione Domini parenter apparuerint Angeli diuina hæc misteribus aperientes mysteria resurrectionis. & ipsis Apostolis ascensionis in cælum, D. Cyrillus credit quod Christus declarare voluerit illam continuationem, qua post aduentum eius in mundum descendunt desurfum Angeli cum donis cælestibus, & sursum ascendunt orationes nostras, sacrificia, vota que deferentes. Et illud similiter quod perpetuo & indefinenter postmodum huc de cælo descendentes nobiscum conuersantur illuminando nos, inspirando, defendendo, protegendo, succurrendo, quibus omnibus Dominus promissum implet per vatem Zachariam sanctum quod veniens in mundum nostrum non modico

Zach. 9. 8. beneficio esset operaturus: Circumdabo domum meam ex his qui militant mihi, cunctos & reuertentes, quoniam hoc ipsum in missa proficimur, dum sic oramus: Tunc has perferri per manus. Angeli tui conspectu adiuua maiestatis tue &c. Donum hoc nobis ineffabile ex filij Dei profuxit incarnatione aduentuque in mundum, quodque nobiscum habitauerit volueritque inter nos; & nobiscum in venerabili Sacramento permanere: quod si Dominus sic hoc ita fieri iudicauerit expedire, iam non est, quod Angeli nostram dedignentur conuersationem: nec est quod eos remoretur, quin nobiscum velut cum fratribus amicis conuersentur, pro vt eorum quidam Diui Iohanni confirmant Euangelistæ, hoc credo significari per hæc verba: Supra filium hominis id est, propter filium hominis: etenim frequens est in sacris litteris poni aduerbium Super pro propter: Sic Dn. Hieronymus notat crebro sic locutum fuisse Hieremiam: Super contritione (propter contritionem) populi mei Mich. 1. 8. Similiter Michæas loquitur: Super hoc (id est propter hoc) plangam & ululabo, faciam plangam &c. Dicit igitur, propter ipsum tantum nobis obuenit bonum, vt iam nunc Angeli desurfum ad terram descendant, & sursum in cælum ascendant facti nobis amici & intimi familiares. Hæc omnia Christus insinuat.

Veni enim etiam exposuit, quod veniens in mundum cælum aperiret: hoc est nobis cælestia pa-

terent mysteria, quæ prius latebant & erant abscondita: Videbitis cælum apertum. Cumque factus esset Redemptor noster scilicet quædam cælestis ad cælorum pertingens sublimitas: quia verus Deus, & ad humilia terra descendens: quia verus homo: perpetuum hoc est SS. exercitum, qui vita & spiritu imitantur Angelos, Quis sit ascendere & descendere: nunc illam considerando Deum omnipotentem, æternum gloriosum, & desuper supra fulgidum maiestate: modò vt hominem dicit. Innumm doloribus, morte pænisque circumdatum, & in nostra humilitate ac miseria abiectissimum,

Hoc supposito declarat Doctor Angelic. le. In e. 3. ep. gnamam verborum interpretationem, quæ ad Ephes. Christus eodem modo de seipso protulit: Ego le. 5. in sum ostium per me si quis introierit saluabitur: & princ. & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet: qua in c. 10. ratione sum ego porta cæli; vt si quis per me introierit saluetur, & ingredietur & egredietur, Ioan. 10. 9 & pascua inueniat. Domine, qui per te introierit, quid necesse est vt egredietur? si solus saluetur ingrediens: Si quis per me introierit saluabitur, qui fuerit egressus condemnabitur: grande mysterium. Christi ostium est ad Patrem bonaque cælestia: Ego sum ostium, & nemo venit ad Patrem, nisi per me: qui per vitam fidem ingressus fuerit hoc ostium, saluabitur: & in ea perseverans, hæc sibi sumet exercitia: vt ingredietur, & egredietur, & in vitroque pascua diuina reperet.

Qui sunt hi ingressus & egressus? ingredietur 4. diuinitatis meæ ponderando mysteria, & egredietur humanitatis meæ considerando humilitatem & in vitroque diuina anima pascuis saturatur: Ingressus bitur: Ingresus. (sic D. Tho.) in contemplatione humanitatis, & egredietur in contemplatione diuinitatis. Ex his doctrinam hæc colligit cælestem D. Tho. Theologia quod obiectum fidei nostræ: principi. 2. 2. qu. 2. 2. pa. e duo sint. mysteria numerum diuinitatis filij Dei, & humanitatis Christi Redemptoris. Hanc fidem inquit D. Aug. stabilem voluit Dominus nostret: Sempiternum hoc egit dicitur & factus fuit vt Deus Tyall. 28. credatur, & homo. Et congruè quidem, ait D. in Ioan. Leo sem. de Transf. Etiam unum sine altero Tom. 9. non proderat ad salutem & vtriusque erat part. D. Leo. ter considerandum: quia sicut Deo vera humanitas: Serm. de ita homini inerat vera diuinitas. Transfig.

D. Iohann. (ait D. Petrus Damian.) velut cælestis quidam Angelus per hanc scalam nunc ad Deum ascendit, nunc descendit: nec moratur, donec nunc ad thronum sanctissimæ perueniat Trinitatis, & filium consideret cum Patre diuinitate cendat per, & descende-

dat super Christum Ser. de S. Ioan. Ev. Ioan. 1.

R. 4. 17.

perfectum proprietatis: *In principio erat verbum & verbum erat apud Deum*, Deinde descendit in terram illum hominem signans, humanis præditum proprietatibus: *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*. Die Veneris tanta monstravit illum divinae potentia: *Vi vocet ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt*: Lazarum de monumento revocans, qui cum aures non haberet, iam enim in sepulchro computruerat illum tamen audivit, & vinus ac sanus de sepulchro progreditur: & ibidem ostendit illum sic in humanis infirmum, ut pleret, ingemiscat, & doloris prædat argumenta, sicut tunc diximus. Die Sabbati illum petendit, ut diuinum solem, & lucem æternam, principium & fontem luminis, dicentemque: *Ego sum lux mundi*. Die Dominico hominem proponit Pharisæorum insidiis declinatem, ne ab eis lapidaretur: *Iesus autem abscondit se, & exiit de templo*. Hæc ascendit, illum repetentem: ut Deum, sic humani cordis Dominum, ut de illo quodlibet faciat & pro libero voluntatis lux transferat illum: mutetque beneplacito: nec non tantus ostenditur mortis Dominus, ut ipse sit qui horam eius disponat, & momentum, hodie descendit, indicans illum, sic hominem, ut timeat, caute se gerat, fugiat, sibi prospiciat, nec audeat in Iudæa demorari: *Quia quærebant eum Iudæi interficere*. His nos mater Ecclesia disponit, quatenus intelligamus quid sentire debeamus de Christi morte eiusque tormentis: Ne tibi animum induxeris, quod quia Deus erat, summaque gloria, dolores non sentiret, & quia cæli erat fortitudo, carnis non patereur infirmitatem: quia spiritus in rubo manebat integrus, ut nec in minimo consumeret illas ignis: sed nec vllus fuit homo, qui grauius verbera cruciatus, & vulnera sentiret, sicut nullus fuit, qui corpus habuit melius formatum, & sicut diximus, ad verba: a sensibilibus.

§. 2. *Ambulabat Iesus in Galilæam: Assumpsit Dei filius naturam humanam cum timore, & panis illius quia sic gloria sua; & honori nostro comenibat.*

¶ I. Hæretici docuerunt Christum non verè sensitisse pernam.

Incipit Sancta Mater Ecclesia Dominice celebrare passionem, ut Dominica præterita diximus, ad hoc, vult ut intelligamus, hanc veram fuisse & non tantum apparentem. Plures legimus in exordio Ecclesie fuisse hæreticos, docentes: quod Christus nullam penam verè pertulerit, nec timorem, dolorem, tristitiam, mortem.

Hieros. Bap. de Lanza, Tom. III.

temque toleraverit. **Primò**: Iudicabant illud impossibile: eo quod veram haberet in se diuinitatem, cui repugnat penam aliquam tolerare: quia in se totam includit gloria plenitudinem. Dixit Christus Samaritanæ: quod aquam haberet, ex qua si quis biberet, non sitiret in ætenuum: haberet etenim in pectore suo fontem perenniter profluentem: & enim qui hoc in se potiretur partem foret impossibile, quo significare voluit quod habens in se gloriae fontem, qui cunctis alijs eximit penas, in se illas ipse perpeti non poller.

Ratio 1.

Secundò: censebant indecentissimum fore Deo nostræ carnis subiaccere miseris, quas peccatum intulerat: quoniam & inter nos indecorum videtur vito nobiliori pati famem, sitire, trillari, plorare, fugere, comprehendi, flagellari, mori, suspendi: quanto magis debet hoc Deo censeri ignominiosum? qua ratione de eo credendum est, quod timeat, fugiat, & quærat latibula si plinaria ut consistemus potestatae gaudeat ut verus Deus? insuper: & hoc maxime commune fuit Iudæorum & gentilium contra Christianos argumentum: quo explodunt illos: quia hominem ut Deum adorabant de quo fatebantur ipsi, quod timore mortis ad latebras confugerit, quod captus fuerit, flagellis cæsus, ad mortem Crucis damnatus: cui illum inimici affixerunt: hoc erat Iudæorum scandalum, hæc erat stultitia gentilium obijcere, quod Christus, qui tales patiebatur cruciatus Deus esset.

Ratio 2.

Argumentum hoc ita prægnans aliquibus in prima Ecclesia esse videbatur: ut pro illius solutione responderim: Christus in realitate veritatis nullam passus est penam: sed nec habuit, nisi in apparentia tantum exteriori: ut autem hoc declararent, dixerunt: veram nostram non assumpsit carnem, nec ea talis erat, quam demonstrabat, sed apparens & phantastica, qualis ea est, in qua Angeli apparent: non enim est vera, sed ex aëre composita: & quamuis comedere viderentur, sicut Angelus Raphael, hoc tantum in apparentia fiebat exteriori. Hanc Doctrinam, vel melius dixerim, errorem hunc commentus est hæreticus penè contemporaneus Apostolis vocabulo Marcio: hunc subsecutus est alius quidam Appelles, docens: Christi corpus ex vera carne non esse formatum, sed ex parte quadam coeli: quocirca in veritate esset impassibilis, & tantum passus apparenter.

II.

Quid hinc ratio, ni responderim.

Has opiniones refert antiquus Textull. ea etcum

Pppp

III. Christo conueniens fuit ueram assumere carnem.

et enim intentio: e librum composuit: De Carne Christi, in quo ipse, & Doctores SS. in suis operibus, quæ conscripserunt, probant doctrinam hanc esse adeo execrabilem, ut totam euerterat fidem Catholicam; unde cuncti conantur ex animo probare in particulari carnem, quæ indutum erat uerbum, ut nostram fuisse ueram, & nedum Christo fuisse indecens cunctos in illa perferre dolores penalesque illi proprias, sed ex ratione decens & ualde conueniens. Comprehendit D. Thomas horum omnium doctrinam, & incommuni confirmat, qualiter illud fuerit Redemptioni nostræ conuenientissimum: & non solum non indecorum Deo, sed eius potius honor & gloria nostroque pro cæli congruentissimum. Humani generis naufragium in non modicam cessat diuini nominis iniuriam, & ipsius hominis delectus ineffabile. Primo: uergebat hoc in Dei contemptum: etenim diabolus nostram euentens naturam, hoc pretendebat: ut Dei consilium dirueret & propositum, Creauit Deus hominem ut esset uelut suum regnum, in quo & per quem honoraretur, & adoraretur, hoc illi diabolus eripuit, nostram sibi tyrannicè naturam subiciens, & efficiens ut ipse in mundo tanquam uerus Deus coleretur, & adoraretur: tantum ut princeps diceretur mundi, per quem, ut Dominus absolutus, ambulabat, & ut Deo non ueritus sit exprobrare: *Circum terram, & perambulauit eam*, uelut Rex in suo regno pompaticè incedens, & quasi gloratus quod hoc Deo regnum eripuisset. Patet fecit Deus hominem, ut uacuas illas palatij celestis sedes impletet, ex quibus diabolus cum angelis suis fuerat exturbatus; nec rationis consonum erat: ut illæ uacue remanerent.

IV. Lapsus humani generis fuit Deo iniuriosus.

V. Cur Deus hominem creauerit.

lib 2, 7.

VI. Consiliū diaboli.

VII. Naturam humanam commaculat.

Conatur Satan hoc Dei propositum inuerrere, nostram peccato commaculatam naturam: nouerat enim uersipellis hæc quod naturam nostram peccato sordidam in illas Deus sedes minime reciperet: quia in illam supernam ciuitatem nihil intrat inquinatum: & ipsum Deus ob uinum superbie peccatum, inde expulerat, & in tartari profundum deiecerat, reuelauit illi Deus cunctisque Angelis, dum illos creauit, quod naturam assumpturus esset humanam: licet non eius rationem: ut aias diximus: diabolus rabida furens inuidia tantum à Deo non ferens homini conferendum beneficium, sibi in naturam inferiorem, uoluit & hoc Dei decretum immutare: nam non ignorans quantum Deus diligat munditiam, quodque uellem non esset indurus peccato maculatam, studuit totam hanc scindere naturam, conatus illam uerbum reddere indecoram, quæ Deus ueliretur, sed insuper oculis eius abominabilem, & execrandam: hoc egit Stratagem quod nominatissimus ille Turcarum Imperator in Amurathes: obtinebat Græci ciuitatem Nor rathis, uiogradum inter ceteras illi maxime gratam *Vide Pi. uel To 4* & recreationis obiectum: illos eo delectare uoluit, ut hanc desererent, & execrarentur; quid agit? fontem habebat lymphidissimum; nouerat autem quod Græci perinatiter & inuolubiles hanc tuentur superstitionem, ne aquam biberent, in aquam ecessissent, uel uenientum fuisset animal mortuum. Canem apprehendit, illumque cotam eis fontem iecit: quo factum est ut ciuitatem illam haberent abominationi, itaque desererent: eam igitur ipse occupauit suoque subiecit imperio: Hæc mens erat diaboli (si Dico Bernar. credimus) canem mortuum peccati fontem inicientis humane nature, Deum obligare, ut nedum ex hac non biberet aqua, eam ut sibi incorporaret, sed insuper illam abominaretur & in omnia secula desereret. Itaque quasi glorabatur diabolus, agebatque triumphum: sibi persuadens quod cuncta Dei consilia, & decreta funditus euerteret.

naturam, conatus illam uerbum reddere indecoram, quæ Deus ueliretur, sed insuper oculis eius abominabilem, & execrandam: hoc egit Stratagem quod nominatissimus ille Turcarum Imperator in Amurathes: obtinebat Græci ciuitatem Nor rathis, uiogradum inter ceteras illi maxime gratam *Vide Pi. uel To 4* & recreationis obiectum: illos eo delectare uoluit, ut hanc desererent, & execrarentur; quid agit? fontem habebat lymphidissimum; nouerat autem quod Græci perinatiter & inuolubiles hanc tuentur superstitionem, ne aquam biberent, in aquam ecessissent, uel uenientum fuisset animal mortuum. Canem apprehendit, illumque cotam eis fontem iecit: quo factum est ut ciuitatem illam haberent abominationi, itaque desererent: eam igitur ipse occupauit suoque subiecit imperio: Hæc mens erat diaboli (si Dico Bernar. credimus) canem mortuum peccati fontem inicientis humane nature, Deum obligare, ut nedum ex hac non biberet aqua, eam ut sibi incorporaret, sed insuper illam abominaretur & in omnia secula desereret. Itaque quasi glorabatur diabolus, agebatque triumphum: sibi persuadens quod cuncta Dei consilia, & decreta funditus euerteret.

Secundo: fuit hoc opus hominis maxime iniuriosum & probrosum: etenim ille fuit, qui tanta fraudibus & mendacijs uretus miserabiliter est ab eo superatus, hic erat, qui de præclarissima lapsus erat dignitate, in qua Deus illum probroscerauerat, creaturis omnibus in hoc mundo uisibili ante superior, & iam ad uisibiliorum & turpissimorum animalium deiectionem: *Homo cum in honore esset non intellexit: comparatus est uerumtamen in similibus & similibus factus est illis: qui prius templum erat Dei, & diuinae domitium habitations, frater Angelorum, ueterini possessor paradisi, & celestis heres, suam eodetecret naturam, ut stabulum esset bestiarum, affectum bestialium, appetituum irrationabilium Satanae subditus, mortis reus parum est temporalis, sed sempiternus, unde cum iam homo peccasset, Deusque adesset, ut eum pro culpa corripere inobedientia aderat illi pertinax serpens: quasi de Deo & de homine triumphum manifestans.*

Cum igitur iactura hæc & damnum in Dei, hominisque uergeret iniuriam, & ignominiam: Ambo conoponebat ut ambo sibi de remedio consulere currunt. Poterat quidem Deus uenire solus, illudque sola ad hominis sua omnipotenti manu operari: sed congruum nis reparationis non erat medium: nec honori suo, nec hominis decori consultum, non honori suo: quandoquidem

(a) Caepp
in corp.
XI.
Similitu-
do.

doquidem modicum Deus referret inde, si dia-
bolum pari Marte debellaret: (a) etenim notissi-
mæ sunt infinitæ Dei vires diabolicis longè su-
periores: & exiguis inde Deo honor proluetur,
si pulicem vel muscam contereret, & crabonem
extremo digiti sui comprimeret; quod musca
tibi aduersaria te supplantet, te pulex prosternat,
te crabro deiciat, certe permagnus est, ad-
circo suos supplantaturus inimicos, non contra
illos egressus est propria potens essentia, sed
anulcis & crabronibus Pharaoni totique eius
regno bellum intulit, ipsque suos oppressit ad-
uersarios. Per manum mulieris caput abstrulit
Holofernis, totumque dissipauit exercituum
Assyriorum. Diuiso expediens erat homini om-
nium maximè infirmum assumere medium,
quo diabolum supplantaret, & hæc nostra fuit
natura humana. Deinde vile sibi conquiret

XII.
Similitu-
do.

Deus nomen, si illo non interueniente manu a-
liena genus humanum repararetur, sicut & Du-
ci indecorum est, qui propugnaculum perdidit,
quod alius illo fortior idem reciperet, & illi
reddat iam recuperatum. Hoc eius honori ad-
scriberetur, si qui illud perdidit, illi conaretur
bellum inferre qui hoc sibi eripuit, illumque van-
ceret atque ex illo limbo cum dedecore elimi-
naret.

XIII.
Cur per
Angelos
non sumus
redempti

Hanc rationem assignant SS. Pater cur
Deus hominem noluerit per Angelos redimere:
etenim facile fuisset vel eorum minimo, totum
prostrernere Dign exercituum voluit enim myste-
rium hoc ad hominis peragere gloriam, sic ut ille,
cui victus fuerat, vinceret: & qui à demone
captus fuerat, in eum deus resurgeret, illum
ligaret, illum captiuaret. Ea mente decreuit ut
virentur patique gressu procederet Deus &
homo: cum enim iniuriam ambo & dedecus
retulissent, ut offensam hanc ambo repararent.
Offendit Deum diabolus per medium infirmita-
tis humanæ: hanc Deus assuinit infirmitatem,
qua vinceret demone & honorem suum re-
dintegraret, & ambo pariter contra ipsum pro-
deunt in arenam.

XIV.
Similitu-
do.

Valde frequens est ad lucrum copiosius à
mercatoribus intrari societatem, in qua quique
suas exponunt opes, & ambo simul adlaborant
hic aurum suum, argentum, & nummos expo-
nit alter vestes suas, facultates, & actiones, ex
quibus communis resultat quidam cumulus
quo negotiatur. Lucrum adeo grande compa-
randum est, quod infinitis captiuis redimendis
& regnis conquirendis celestibus sit sufficiens;
eo sine societatem ineunt Deus & homo, &

suas quisque exponit facultates.
Quid habet Deus: diuinitatem, gloriam, sa-
pientiam, fortitudinem, omnipotentiam, omne
bonum. Quid habet homo? humanitatem, in-
firmitatem, pauperitatem, mortalitatem, crucia-
tus; fiat ex his duabus facultatibus quædam vi-
& homi-
nis, & ponatur velut in arca vel cumulo diuini
suppositi in quo simul vniatur quiddam boni
Deus in sua possidet natura: & quiddam misere-
riarum, atque infirmitatum in sua homo possi-
det. Dixi in sua: ut intelligatur defectus nostri, humanæ
quos Dei filius assumpsit, & eleganter expo-
suit, D. Thomas & antequam illo declarauerat XVII.
D. Damasc. Omnes illos assumpsit, qui huma-
ne sunt proprijs naturæ, velut eiusdem proprie-
tates: proinde peccatum non assumpsit: hoc pñt pecca-
et enim ex ipsa natura in se non procedit, sed ex tum nec
eo quod peruersa voluntas à demone concitata, mortuos
illud voluerit committere: Hoc enim (audio D. 3 p. 9. 14.
Damascen.) non naturale est, nec ab opifice nobis a. 4.
inditum, sed ex diabolo respersum, in nostra libera D. Damasc.
potestate electionis, spontaneè constitutum, non vio- l. 1. 1. 104.
lencia nobis dominans. Nec similiter infirmitates fides. 14.
assumpsit (ex doctrina Doctor Angelici) quas in fin. &
homo patitur, febrium, putulatum, podagra, l. 3. c. 20.
calculi, colica, lepra: illæ etenim naturam non
consequuntur humanam nec illi sunt in se pro-
pria: sed tantum secundum quod in hoc vel
in illo defectus est, ut in virtute temperantia, quan-
do homo concipitur, vel in calore naturali, vel
in humorum repugnantia, vel propter excessus
in comedendo, in bibendo, vel ex defectu scien-
tiæ regimini. Nullum eorum assumpsit defe-
ctuum: quia nec in eis potuit defectus esse
conceptione: quandoquidem operante spiritu
Sancti conceptus fuerit; nec in eius humoribus
inordinatio velut eiusdem opera compositis:
nec excessus in eis vel potuit quia in illis omni-
bus eadem semper fuit seruata moderatio. Om-
nes illos assumpsit defectus, qui naturam ipsam
in se consequuntur: assumpsit sitim, famem,
fatigationem, pœnas, dolores, timorem, tristi-
tiam, mortalitatem, & ipsam mortem: quas
omnes passiones ut notat D. Thom. D. Damasc.
vocat naturales & inderactabiles passiones: Na-
turales: quia consequuntur communiter totam na-
turam humanam: inderactabiles autem: quia
defectum scientiæ & gratiæ non important. Natu-
rales autem & innocentiæ passiones ea sunt. (Sic D.
Damascen.) quæ non in nostra potestate sit sunt, l. 3. c. 20.
quacumque ex condemnatione ob transgressionem
in humano ingressa sunt vitam: ut sunt fame,
sitis, pœna, labor, lacryma, gutta sanguinis, & ob

7 D)
XV.
Quæ sunt
Dei dona,
& homi-
nis.

XVI.
Quæ sunt
naturæ

XVII.
Christus

non assu-
mit

fides. 14.

l. 3. c. 20.

l. 1. 1. 104.

fides. 14.

l. 3. c. 20.

l. 3. c. 20.

l. 3. c. 20.

l. 3. c. 20.

l. 3. c. 20.

l. 3. c. 20.

l. 3. c. 20.

natura infirmitatem ab Angelis confortatio; & infirmitati. Itaque contulit Deus naturam suam divinam, & quicquid eam consequbatur: contulit & homo naturam suam humanam, & quicquid eam consequbatur, hoc est quod D. Ambrosius ait: *Peculum quod ex virtute divina & humana infirmitate factum est.* Perpende Christum (inquit D. Ambrosius) ea quae ipsius sunt invenies, & tua: tua est humana natura: eius est eam esse formatam obumbrante Spiritu S. virginem: tuum est, quod natus plorans, ipse est; quod de virgine matre nascitur: tuum est, quod reclinetur in praesepio, eius est quod gloriam illius cantent Angeli: tuum est, quod terram calcet, ipse est, quod per mare velut solam lateritium obambulet: tuum est quod famem sentiat, eius est, quod quinque millia fariet in deserto famescientium: tuum est, quod moriatur inter latrones medius, ipse est, quod inter personas vivat divinas: illum considera in deserto be-

D. AMBR.
Eub. 2. 10
Luc. in il.
Iud: facta
est multi-
tudo. Id. 3

Mat. 1. 13
Mat. 4. 12

stis conjuentem: *Et erat cum bestiis*: ait Evangelium. & quod eo conuolent Angeli illi seruitur *Accesserunt Angeli & ministrabant ei: tuum est* (inquit S. Doctor.) *quod bestiis patitur, suum est quod ab Angelis praedicatur.* Ex his argumentum formant SS. Patres, quo confundant iniquitatem illorum haereticorum amentiam, & eorum omnium, qui dixerunt quod Dei filius veram non assumpserit carnem humanam, passibilem, mortalem, fami, labori, fatigationi, frigori, sitique expositam; etenim arguebant haec omnia tanta indigna esse maiestate: quodque proinde eius humanitas phantastica tantum fuisset, vel de caelesti quadam parte, vel aere composita.

XVIII.
Haereticis
de illu-
tione.

Vah haereticos proditores per quod enim Dei videmini velle honori consulere, per hoc ipsum illi derahitis, & omnino nostrum euertitis, non spectat ad Dei honorem fallere & mentiri, si vera non fuisset, sed phantastica eius humanitas: similiter & eius dolores non veti essent, sed ficti, falleret Deus & mentiretur. Similiter diuino derogabat honori partem quandam sumere caeli, in medium, quo diabolus superaret: hoc enim quid est longè praecellentissimum: sed eius consultum est honori, dum vicit diabolus infirmitate, paupertate, poenis atque cruciatibus. Non haec fuisset illi summa gloria suis nos ditare diuitijs, nos sua gloriosos reddere gloria; nos sua fortes efficere fortitudine, sua vita nobis vitam elargiri. Haec autem suprema eius est gloria per mortem dare vitam, per paupertatem diuitias, per infirmitatem fortin-

dinem, per lacrymas quietem, & per supremas iniurias ad supremam euehere gloriae coelique dignitatem.

Nec similiter nostro prospectum esset honori: etenim nisi nostram veram assumeret humanitatem, dolores nostros, & infirmitates: partem in hoc opere nullam haberemus: sed illud nobis traderetur perfectum. Hoc igitur est, quod diuino nostroque conuenit honori: ut vera sit diuinitas cum veris suis diuinis perfecta proprietatibus: & vera humanitas veris humanis suis constans proprietatibus: ut dicatur quod Deus supremum hoc per humanam infirmitatem myteticum operatur: similiter & homo, qui diuina fultus virtute hoc mysterium operatur. Gloria haec nostra est, ut in isto opere praecellentissimo pateat id quod nostrum est, & si Deus hoc operatur, hoc operatur per illud quod ex nostra sumpsit natura. Hinc causa intelligitur ob quam Ecclesia, Apostoli, & Doctores Cer

8. 19
XIX.

Per hanc
veram no-
stram ra-
teram ho-
nori no-
stro con-
sulitur.

XX.

tauto conentur studio illud declarare, & praecipue ut sic credatur explicitè. Quid tanti relet sit credere credere nostrae carnis euique miseriam cum diuinitate unonem? an credere non sufficit quod Deus me redemerit, & diabolica eripuerit seruituti, daemoneque profrauerit? nequaquam: etenim necessarium est, modum intelligere, ad diuinam nostramque gloriam: diuinam autem contemnit ille gloriam, qui nequaquam intelligit, quod opus hoc Deus per nostram operatus sit infirmitatem; nec minori nostram ludibrio gloriam exponit qui diffidet id, quod ex nostra confluit parte nostrum illud fuisset, per quod tantum impletum credimus esse mysterium. Itaque mea humanitate meis poenis doloribus meis, meaque morte, quae sibi verbum assumpti redempti sumus, & captiuus fuit victulus quo diabolus.

Cer hoc
explicitè
fit creden-

dum.

Hinc D. Iohannes sese valde turbatum ostendit contra illos, qui hanc conabantur inficiari veritatem: *Omnis spiritus qui non confitetur Iesum Christum in carne uenisse, Antichristus est: & omnis spiritus qui dicit Christum, Antichristus est.* Ne mihi veram carnem humanam negaueris cum suis defectibus & miserijs in Christo; a loquente dicam Antichristum. Ne mihi Christum dissolueris: quicumque enim illum soluerit eum esse dicit Antichristum. Quid est Christus? aera praeclearissima, in qua viuuntur duae facultates & bona Dei scilicet & hominis: eo modo quo in contractu societatis, viuuntur & huius & alterius facultates: ita ut operetur cum humana infirmitate Deus: cum diuina

XXI.

Christus
solui non
potest.

1. Ioh. 4. 2.
2. Ioh. 7.

virtus

virtute operetur homo. Ne duas has dissoluas naturas: eris etenim Antichristus gloriæ Christi adversarius; & quia Christus Deus est & homo, per hoc Dei & hominis gloriâ aspernaris. Sic se Tertullianus fortiter opponit Marcion: ô hæretice: *Quid tibi dicitis mendacio Christum.* O quæ est hæc gloria nostra: quod si Deus me redimat, & diabolus vincat, melius subijcat pedibus: hoc sit meis armis, quibus redemptorem Deus operatus est: penis, infirmitatibus, doloribus, morte: illa verò mea sunt & quanto hæc patet evidentiùs, tantò Deus redditor gloriator qui talibus medijs tam eximium operatus est mylterium: & homo tantò honorabilior, ex cuius armamentatio hæc ad suam victoriam arma sumpsit invidiosa.

Tertull.
L. de carne Christi
65.

XXII.
Cur David Saulis arma non sumpsit.
1. Reg. 17.
38.

XXIII.
Hoc Christo accedat.
modatur.

David in arenam descendenti contra Goliath obtulit Sauli arma sua, idque honoris & gloriæ cupidus: si tamque illis David indutus victor reuerteretur, huius gloriæ partem, & triumpi sibi Saul vendicaret: etenim diceret si David gigantem prostravit, mea fuerunt arma, quibus de illo triumphavit: ea de causa noluit Deus, ut illi quadarent, nec illis videretur, ut tota gloria Davidi ascriberetur, illique soli caneretur epinicion. Deceaturus Dei filius, cum infernali gigante, cum illum suis momento temporis posset armis invertere: noluit tamè: sed ad armamentarij humanæ naturæ recurrat, illa se vestit, illius armis præcintus prælium aggreditur: quatenus per hoc & homo reddatur gloriosus habeatque partem in hoc divino triumpho: & sic de causa Deo laudes concinant cæli & cælestes: homini similiter laudes concinant: & per hoc maior sit diuinæ gloriæ celsitudo: cum enim victoria non possit armis adscribi cum sint ipsa infirmitas: tantò notior omnibus sit eius virtus & pectoris fortitudo. Itaque sicut, quatenus constaret, quam Deus ex sua parte in hoc nostræ redemptionis Sacramento poneret facultatem, necessarium fuit ut Christus opera patretur diuina: mortuos suscitaret, mundaret leprolos, super aquas incederet, se gloriosum ostenderet, qui huius vocis imperio maximam Principum deiecit potestatem; sic quatenus pateret, quid erant ad idem ex parte searum confretet, opera erant necessaria in quibus humana claresceret infirmitas, fames, sitis, fatigatio, metus, anxietas, talia qualia nobis hodie proponit Evangelista: etenim illum videmus Galilæam petentem, & timore mortis portetritum, quam illi in Iudæa hostes machinabantur, latibula quæ huius.

§. 3. Assumens Dei filius timores nostros, & penas, illos Deificavit & sanctificavit in nostrum commodum: ut declarant D. Damasc. & Card. Caietan.

Non tantum Dei filius hos assumpsit defectus dolores, & penas nostras, nobis ad gloriam, sed insuper nobis ad utilitatem ineffabilem: cum enim defectus illos assumpsit, illos altius euexit: ita ut illi, qui erant, & nobis infirmi sunt, in nostræ supplicium inobedientiz: per gratiam illius instrumenta forent & gloriæ nostræ, ac beatitudinis merita; adeo efficaciter, Omnia cum ita sit, quod illa omnia quæcumque sunt opera per simul iuncta, quæ aliquis millionibus amotura se non pateretur, ausim dicere tota æternitate, non sunt compensent per se vel vatum gloriæ atomum mereri, signa vane nec pro minimo totius mundi peccato satisfacere: atque: modo vel minimum eorum per gratiam Christi, & ex diuino participans esse, ad quod euexit, vel momento temporis toleratum: potest ex rigore iustitiæ totam cæli mereri beatitudinem omnia hora, Deique diuitias, quæ plura: & ipsum Deum. Hinc patet tibi quod Apostolus Paulus primo asserueret, de omnibus loquendo penis, doloribus & tormentis, quæ passi sunt & pati possunt mortales: quod numerum: *Non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam qua reuelabitur in nobis.* Compone cumulum (inquit D. August. in quem consistant Cruces D. Petri, & D. Andr. raticulæ D. Laurentij & D. Vincent. rotæ rouaculis instructæ D. Catharinæ flagella plumbata, scutica, scorpiones, leones, tigrides, olla plumbo oleoque feruentes, quæ cuncta legimus in SS. Martyrum passionibus. His adiunge ieiunia, & vigiliæ, anachoritarum disciplinas, & cruciatus, quibus Monachi carnem suam atterebant: hæc omnia per se sumpta, noueris: *Quæ non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam.*

F.
Omnia cum ita sit, quod illa omnia quæcumque sunt opera per simul iuncta, quæ aliquis millionibus amotura se non pateretur, ausim dicere tota æternitate, non sunt compensent per se vel vatum gloriæ atomum mereri, signa vane nec pro minimo totius mundi peccato satisfacere: atque: modo vel minimum eorum per gratiam Christi, & ex diuino participans esse, ad quod euexit, vel momento temporis toleratum: potest ex rigore iustitiæ totam cæli mereri beatitudinem omnia hora, Deique diuitias, quæ plura: & ipsum Deum.

H.
Probatum ex D. Paulo. Rom. 8. 18.

Deinde considerabis illud Apostoli Pauli: *Quæ non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam.* præ modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. Vel vna pectoris tonsio, vnum Pane ieiunium, vna corporis castigatio operatur ac nocet meretur totum illud pondus, quod cœlestis verbo gloriæ appendit magnitudo: Vnde hoc illi sumptum, ex eo quod Dei filius, has assumens penas, illos Deificauit esse contulerit diuinum, in quantum erant actio: tæ sicut aas vel passiones diuini verbi, illisque nostram & sancti operantur.

Pppp 3

operatus est redemptionem, iustificationem, & gloriam: per quod hanc illis virtutem tribuit: ut eius gratia confortate momento temporis vel minimus eorum dolor operari possit & mereri, quod sine illa omnes simul non possent, tota licet aeternitate.

3. p. 9. 16. 4. 5.

Præclaris hoc terminis, nec mineri Theologia explicatur noster Cardin. Caietanus, qui meo quidem iudicio inter mille subtilitate præminet ingenij. Supponit, quod Dominus omnes has, assumens passiones peccatis & nostræ naturæ cruciatibus, vivuerit Deificaverit quantum ad mala sua: *Christus generalitatem passionum suscepit, ut universum quo ad mala Deificaret.* Semper velim intelligas de malis peccatis illi, quæ ante declaravimus. Explico me (sic sapientissimus Cardinalis.) Communis notaque est Sanctorum doctrina, quod verbum naturam assumens humanam, illamque ad divinum summatolleris esse, per quod Deificata fuit, pariter extulerit totumque honoraverit universum, quantum ad omnia, quæ sunt in eo bona: ex eo quod considerat D. Gregor. hæc omnia in homine solo comprehendendi, qui microcosmos esse peti debet etenim commune habet esse cum lapidibus, vivere cum plantis, sentire cum animalibus, intelligere cum Angelis; vade Dei filio ad divinum suum attollente esse, & Deificante hominis naturam, Deificatum fuit esse totius universi, eo modo quod declarant Theologi: sicut enim dum Rex in uxorem sibi assumit puellam terræ filiam, & abiectam, omnes eius parentes ex utraque parte, illi consanguinei, honorem acquirunt & stemma nobilior: sic dum Deus sibi humanam desponsavit naturam, eamque extulit non inferius quam ad suum esse divinum, omnia quæcumque illi sunt affinia, stemma contraxerunt illustrius & hanc magnitudinem communicarunt lapides, qui cum illa communicant in essendo, plantæ in vivendo animalia in sentiendo, & Angeli in intelligendo.

IV. Christus universi sanctificavit quoad bona & mala.

Hoc quod dicunt SS. Patres de universo, quantum ad omne quod continet bonum, vivere, sentire, & intelligere, dico ego (loquitur Caietan) de eodem quantum ad eius mala: sicut enim homo mundi est quædam epitome, quantum ad eius bona, comprehendens in se omnes bonorum quæ in eo sunt, gradus, sic est & eiusdem quantum ad mala: solus etenim in se concludit, omnes quantas peccatis miserias, dolores, & labores omnes creaturæ totius patiuntur universi: quia in ipso omnes comprehenduntur, secundum illud axioma Iob: *Homo natus de muliere etc. replatur*

Iob 14. 1. 2. p. 28. 6.

multis miseris. Cui concinit David: *Verumtamen universa vana sunt omnis homo vivens.* Censuratur in partes & dirumpitur, ut lapides: moritur sicut plantæ: dolores patitur & infirmitates cum animalibus: mutatur in cogitationibus suis velut Angeli: & nullum inibi protuleris defectum, peccatum, dolorem, aut mortis genus, cui vivens in subijciuntur animalia, cui non homo subijciatur, nunc ipse sicut Verbum humanam assumens naturam, & eius Deificans esse, quodammodo cunctas Deificavit creaturas: eo quod omnes in illa comprehendantur natura, quam ipse suscepit, sibi que vivuit: sic etiam omnes eius assumens peccatis, dolores, & mala, cuncta Deificavit universi: *Sicut verbum divinum suscipiendo humanam naturam, assumpsit quodammodo totum universum, quo ad bona (pro quanto in homine omnes creaturæ quodammodo inveniuntur, & in principio huius libri declaravimus) ita suscipiendo mala hominum in generalitate suarum passionum, Deificavit totum universum, quo ad mala: in malo enim hominis omnia mala quodammodo inveniuntur, ut omnino completum conspicimus quod sic Deus dilexit mundum, & secundum bona, & secundum mala, ut filium suum unigenitum daret.*

Caiet.

Hinc collegerunt primò hæc mala sibi maximum honorem, vitam nedum non sunt dedecor: quia modo summæ gloriæ & honori. Nihil Mala non erat in mundo execrabilius, nihil ipsa Crux ista horribilior, nihil homini ignominiosius quam in vitam ex illa suspendit: nullo namque alio intentato processu, poterat hic ut maledictus ultimata consecrati: iuxta illud divinx legis institutum: *Maledictus est omnis qui pendet in ligno.* Veruntamen postquam Crucem sibi Christus basulavit, & copulavit, illam tanto cumulavit honore: ut ipsa sole sit illustrior, ipse stellas fulgentior, ipsaque sola in qua solummodo gloriabatur Apostolus, illamque vitam reddidit instrumentum quod ante fuerat mortis: eodem modo est intelligendum de cæteris peccatis, fame, siti, fatigatione, flagellis, spūs, flagris, sputis contumelijs & ignominijs: etenim quia has in se assumpsit, illas sic honoravit, ut in illis & cum illis sibi applauderet Apot. *Complacito mihi in infirmitatibus meis, in convalescentiis, in necessitatibus in persecutionibus, in angustijs pro Christo.* Quia omnes cruciatus hos, contumelias, tormenta, & dolores Christus sanctificavit, illos in se tolerando.

10. 11.

V.

10.

Christo

consecrati

ta sunt

Dei.

25.

Gal. 3. 13.

1. Cor. 12.

10.

Mirabilem narrat nobis Spiritus Sanctus historiam de aquis Mara: erant autem hæc tanta amaritudine insipida: ut populus in seditionem ver-

lus,

VI. Lignum aquas dulcoras Christi signat. Exod. 25. 25. VII. An virtus hæc ligno natu- ralis fuerit. Caiet. Eccl. 38. 4. De mirabil. S. Scri. e. 22. Tom. 3. Ps. 131. Ps. 68. 3. Deut. 32. 19. VIII. Hinc sicut gaudent in afflictio- nibus.

fus. in Moysen murmurans insurrexit: Et mir- muravit populus contra Moysen; ad has Moyses compulsus angustiis, & necessitate pressus re- currit ad Deum, pro remedio flagitans: At ille clamavit ad Deum qui ostendit ei lignum quod cum misisset in aquas, in dulcedinem versa sunt. Per- pendam. hic verbum illud: In dulcedinem: non ait dulces effecta sunt, sed ipsa dulcedo. Hoc SS. Patres de Cruce interpretantur, Origines D. Ambrosius, D. Greg. Nyssenus. & Rupertus, quos refert Lipom Sed de Christo capiat: e enim non in in illi proprietate conveniet: optatur nosse Cardinalis lignum illud virtutem habuisse indulcorandi, quocirca notat quod in Hebraeo legatur: *Dosuit ipsam Dominus lignum.* Dicendo docuit, insinuat, quod lignum illud naturalem habeat virtutem reddendi dulcem aquam amarum: nec sibi hoc abhorret Spiritus S. declaraturus enim virtutem quibusdam herbis a Deo inditam medicinalibus, ait: *Altitissimus creavit de terra me- dicinam &c. nomen a ligno innotata est aqua a- mara*: D. Augustinus arbitrat quod non, quamvis enim fuisse vel sauis mellis, vel pa- nis sacchari, tantâ aquarum copiâ potius il- lum amarum effecisset, quam ipsum lignum aquas indulcorasset, cum fontes essent stagna, vel rivuli.

Si meam quaesieris opinioem: credo quod realiter virtutem habuerit, sed non sufficientem, erat enim figura & ad virtutem non poterat as- cendere figurati. Fuit autem symbolum Christi Domini, illius ligni, de quo plallit David: *Lignum planatum secus decursus aquarum.* Innotatur lignum hoc passionis scilicet, laborum, & poenarum aquis amarissimis: *Veni in altitudinem maris & tempestas demersit me.* Dulcedine namque replevit poenas, implevit labores, nec hoc factis: verum & ipsos in ipsam convertit dulcedinem: *Inun- tationem maris, quasi lac sugam.*

Hinc secundo concludit, quod iam nullus cruciatus exhorreat, nullus fugiat, ut quilibet mali, vide amet & querat, ut boni paransque delicias: unde invenias, quod non tantum mundani deli- tibus recreentur terrenis, sicut Sancti Cruce dele- ctantur, poenis gaudent, & delectantur amari- tudinibus; videbis autem. D. Andream in ipsa Cruce quantopere delectatum, & D. Laurentium in ipsis craticulis quantopere tripudiantem, & ipsas virgines teneriores ferreis gaudentes vincis & flagris exultantes. Tandem, hoc inde ac- ceperunt: ut facta sint instrumenta gloriæ ea, quæ nobis erant dataque sunt in supplicium, & nostrorum criminum multam: quia namque

illa Christus assumpsit in instrumenta, quibus nostram operatus est redemptionem, iustificatio- nem & glorificationem & omne nostrum bonum hinc illa ad tantam evehit dignitatem, ut gra- dus quidam sint, quibus ad cælum scandimus, ipsaque media quibus cælesti regnum obtine- mus.

Hoc Apostolus verbis præfatis insinuat: *Æter- nâ gloria pondus operatur in nobis.* Pendere in quæ suam mala nostra pernasque Christus assumpse- rit. Audite libet illusterrimum Cardin. Caietan. Prædest autem malorum eiusmodi tanta dignitas humano generi valde: quoniam malorum incursum post. *Acta peccatorum inveniabilis est & necessarius in via virtutis ambulantis ad cælestem patriam, naturaliter autem exosa fugabilia, tristiaque sunt mala & propterea arcta duraque dicitur via vite: sed ubi assumpta à verbo Dei in propria persona mala sunt, desiderata proculdubio sunt & inde red- dita sunt desiderabilia super aurum & lapid in pretiosum, cum non habeantur, & dulciora super mel & sauum cum habeantur, ut gesta Martyrum testantur dicentium hoc est quod semper optant. Vi- deor tibi quod super rosos flores incedam &c. & bene virtutis via patiendo mala, facta est humano generi inveniabilis desiderabilis atque delectabilis se- cundum seipsam sed animalis homo non percipit ea que Dei sunt. Palato enim non sano poena est panis, qui sano est suavis, & oculis ægri obscura lux, qua puris est amabilis.* Verbis, applaudite præclarissi- mis quæ summam notat sapientiam excellens præbant ingenium & spiritum redolent acutissi- mum.

Optime semper mihi placuit hæc doctrina: D. Dama- scorum tanto gratior fuit postquam illam inveni- apud D. Ioann. Damasc. qui ex professo disputans *fideli. e. 10. de poenis & passionibus, quæ Dei filius cum ro- IX. stra assumpsit natura, atque huius causam indica- Deus gans, concludit: Omnes & aquæ accepit, ut omnes omnes sanctificet. Omnes per hoc sanctificata fuerunt, passionibus & mirum in modum exaltata: ut iam electis non in se sa- fuit dedecori, sed decori, non ignominia sed gloria. summa gloriæ, non mortis media, sed vitæ gra- ditus sempiternæ. Quem pudebit probosum audire verbum, iniuriam perferre, ferre crucem: quan- doquidem hæc omnia in se Christus assumpse- rit: quis timebit famem, quis sitim, quis mor- tem, cum illas Christus & assumpserit, & in seip- so pertulerit? Omnes accepit, ut omnes sanctificet. Ignis est actiuitatis maximæ, ut si ferrum ad illû accesserit frigidum, quamvis non mutet in illo naturam, novas tamen illi tribuat qualitates: illud etenim penetra & calefacit, reddit fulgidum.*

Caietan.

& eandem ignis virtutem infundit. Deus ignis est consumens, sibi nostrarum ferum peccatorum copulans, illas licet non inter in substantia, tamen penetrat, deificat, & sanctificat, eo modo ut illas reddat honorificas, & gloriosas, atque ut in nobis nostram operentur gloriam sicut ille per castem nostram dignatus est operari redemptionem.

X.
Allegoria de olla Elizei
4. Reg. 4. 28.

Nota familiariter est illa olla filiorum Prophetarum, teste Spiritu S. implent illam amarioribus herbis id est colocynthidis, arbitrati coctionem illam fore lapidam & salutarem, apponunt mensis, comedunt, gustant selle amariorum, imo mortiferam, itaque exclamant videntes & Prophetam invocant: *Mors in olla vir Dei mors in olla.* Accedit Elizeus, & farina sumens pugillum olla iniecit, sic ut illa colocynthidis amariorum in corpore illiusque penetraret: quo factum est: ut in dulcedinem vertentur gratissimam: quae prius erant amarissimae: ita ut qui prius illas exhorrescebant, ut mortis venenum, iam praedulcedine sibi digitos defambant. Quam elegans nostrae naturae symbolum: olla est herbis referta amarioribus. Quam invenias mihi amaritudinem huic olla non ingestam? mundum percutte: non enim peccata invenies, non dolorem, non laborem, quibus haec olla non repleatur: quanta fames, sitis, quot dolores, anxietates, angustiae, miseriae, inopiae, timores, clades, mortes! heu, quam molestus erat hic cibus hominibus! quis non illum exhorruit? Eiam videbis, qui cum esset adeo zelosus, ac robustus: tamen per desertam & inopia profugus mortem fugit, quam illi sacrilega illa regina Iezabel infere moliebatur.

XI.
Passiones amaras Christus dulces efficit.

Abraham solum fugit, & in Aegyptum secedit cum aperto tamen periculo pendendi aut propriam vitam, aut uxoris suae pudicitiam. Isaac eandem ob causam in terram abitis aegyptiorum, scriptum gravius exponens discrimini. Heu quam amaram est hoc ferculum! quid facto opus? veniat Elizeus, id est: *Deus saluans*, & huic olla amarissimae, & selleae farinam iniecit divini sui esse & haec totam percutat ollam, Deificet humanitatem, & mala, quae sunt illi propria, reddat divina in quantum illa divinae suae vivit personae: videbis in quantum modo sint versa dulcedinem: ut ad illa anhelent Sancti, nedum vini sed etiam puellae teneriores, iamque sint vitae media, quae prius fuerant mortis instrumenta. Hoc inde provenit, quod illa Deus & sanctificaverit, & deificaverit.

Quenam videmus quotidie per artem efficit

est pomum aureum in cortice sua amarissimum, sic ut ex eius solummodo cortice manus tibi amaricentur in tantum: ut quidquid illae tetigerint, reddant amarum. Amarus est rosae flos, ut nemo illum comedit, postea sumit & vinum & alterum conditurarum salgamarius seu confector & permisceat utrumque lacaro, efficit, ut hoc corticem percutat pomi aurei, & rosae folium: sed quam suave pomum, efficitur? quam gratum rosae folium quam salutarium? quam aptum salutis instrumentum; quo stomachus tibi incompositus reparatur, quod tamen prius illius erat ruinae medium, & vomitus excitatum. Hoc est quod ecclestis ille salgamarius agit cum laboribus, penis, & nostrae naturae passionibus: *Illas Deificavit.* (inquit Caietan.) *Omnis illas sanctificavit.* (inquit D. Damasc.) quareus videas, quam imprudentes & impudentes sunt haeretici qui sub titulo quod dedecori futurum sit Deo, nostras illas sibi vitare miserias, illas in Christo negaverunt: sicut illi veram carnem, & veram negaverunt humanitatem.

O mente captos! quam multa ignoratis & quam parum vobis nota est Dei virtus & altissimum redemptionis nostrae Sacramentum: non enim Deo fuit ignominiosum nostram assumere carnem; nostras sibi vitare miserias: quia non tam infirmi roboris virtus est & essentia Dei, ut illo diuino illi esse & potentiae possint prevalere, de se set Ignis frigus non contrahit quia ferro coniungitur ignito, aut congelato, sed ferrum calorem contrahit, & ignis virtutem: nec lux fuligine maculatur: quia copulatur aquae: sed aqua redditur splendida ab ipsa luce penetrata. Sic in hoc coelesti perpende mysterio: nam divinitate divinis suis perfecta proprietatibus seipsam vivente humanitati, humanitque proprietatibus in persona filij Dei, sicut humanitas deificata fuit, & divinitas humanata: ita proprietates divinae factae sunt humanae, & passiones humanae reddita sunt divinae ipsa namque Dei fortitudo debilis adeo fuit: ut mortuus sit, & hominis infirmitas adeo fortis: ut omnem superaverit diaboli potentiam, eumque mundo victum exterminavit: divinitus Dei ad tantam reddita pauperiem, ut non haberet ubi caput suum reclinaret: hominis vero paupertas, adeo dives, ut ad manum habeat omnes thesauros & divitias Dei infinitas: Dei maiestas sic abiecta, ut iacens locum non haberet stabulo & praesepe dignorem, & mortis nullum lectum ipsa Cruce molliorem; hominis autem vilitas in tantam excrevit maiestatem, ut exaltata sedeat in caelo ad aeterni Patris dexteram gloriosa: vita Dei mortua fuit.

XII.
Similitudo de pomum punico & flore rosae.

XIII.
Similitudo de ferro ignito.

fuit, vita verò hominis sic vita, vitam non moritur, sed vitâ gaudet aucteris. Et sic hoc diuina proprietatis non habuerunt in se, & per se nisi ex participatione infirmitatis humanæ: sic ne illa hoc obtinuit per se, nisi per hoc quod in illam retulabat ex visione cum proprietatibus diuinis in vno supposito. Itaque per hoc impletum est, quod Deus olim per Prophetam suum Aggeum promiserat quod nempe mittens Pater filium suum in terras, caelum terramque esset alteraturus. *Cominonebo caelum & terram.* Caelum etenim sedendum erat terrenum, in se vilius terræ receptorum qualitates, terra verò ad esse cœleste traufcenderet, & proprietates indueret cœlestes. Huius mysterij laudantes Euangelistæ sublimitatē: non solum, vt imperfectionem non imputant Domino, dum illum affectibus his, precibus, passionibus, & doloribus repræsentant iudicium: sed in non modicam gloriam nostram nobis illum his affectum proponunt, vt hodie D. Ioann. me-ticulolus, mortem fugientem, & quasi ad vmbra-cturum se abcondentem; veritatem de hac materia & rebus ad eam spectantibus, fu-sinus dicendum die Lunæ proximo, cum agendum erit, de timore Christi orantis in hortoyit autem hoc nunc dictum in eo munus, & descendamus ad causas timoris hodierni ad post. a salutis in-crementu.ii.

XIV.
Omnia
Christus
commo-
uit.
Agg. 1.7.

§.4. Times Christus, & se subducit, vt veram suam ostendat humanitatem, & quam verè dolores panasq; sentiret.

A Mulabat Iesus in Galilaam: non enim volebat in Iudæam ambulare. Peracto in Ierusalem signo illo prodigioso quo Paralyticum apud piscinam eterni in pedes, mille graues Pharisæi Christo licet intentarunt, nonnata- tim, eo quod præcepisset iam facto: tolle lectum tuum: quia vt dies erat festus, contulerant præceptum hoc esse festi violationem: quia præce- ptebat hoc quod iis erat illicitum & lege prohibi- tum: onera subleuare. De hoc grauem Christus cum illis aggressus est disputationem, in qua quanto elius suam illis aperiebat diuitatem tāto in illū infurgebant ferocius & vitam illi auferre moliebantur. Hac tempellate fecerit Domi- nus de Ierusalem & Iudæa vsque iusā iudæam, & per varia illius Prouinciæ loca iereri laris va- gabatur. Hoc enim his verbis inuicetur: *In Gal- ilæam est per Galilaam.* Et Beda diligentissimus temporam inquitior, asserte, quod illa vice Do- Hieron. Bapr. de Lanuz. Tom. III.

minus in illa Prouincia per biresstre notam araretit: quo tempore innumera, & maxime pro- digiosa patrauit miracula: quorum catalogum recenset Diuus Mattheus à cap. 23. vsque ad 28. inter quæ & illud annumeratur de quinque pa- tribus: cuius Domin. 4. meminimus. Iudæi qui templum ascendebant, illum inquirentes, dice- bant: *Vbi est ille?* conuenit etenim homini pri- mario die festo in templo. comparere: si tanque defuerit, hoc illi virtutis imperfectioni: locum habet signatum, sicut defectus Daud in men- Regis. Notatu dignam dedit Moyses Pharaoni responsonem, præcipit illi in Dei nomine: Do- mine mi Rex, dimitte populum Dei: cui Rex non dimittam: suam in hoc responso manife- stas obduratam erga Deum rebellionem. Quid Deus? seuis Pharaonem ex dicit flagellis, & trinitur locustis. O quantum pondus! has illi primo minatur Moyses: obduratam pertinax. *Dixerunt autem serui Pharaonis ad eum: vsque quo patie- mur hoc fecerit Iudæam dimittere homines vt sacrificent Domino Deo suo: nome vides quod perie. it. Egyp- tus: Domine mi, an tua sic placet maieltati, vt moriamur omnes, totumque regnum interitio- ne deleatur? reuertantur Moyses Aaron, inquit Pharaon: te & sacrificate, quoniam iuri sunt nos cum filijs nostris, filijs, familijs, amentis, gre- gibus, omnibus denique Agypto nobis est egre- diendum, est enim solemnitas Domini Dei nostri (inquit Moyses) non sic, inquit Pharaon, non sic abibitis: Sic Dominus sit vobiscum, quomodo ego dimittam vos, & paruulos vestros cui dubium est quod pessime cogitatis. Nolo vos omnes proficisci: viri tantum ætatis perfectæ sacrificati pergit: Non fiet ita, sed ite tantum viri & sacrificate Do- mino. Sanc, Domine mi Rex, inquit Moyses alio fieri nequit modo sed omnes eo quo propo- sui modo, debent excedere: solemnitas est Deo nostro primaria: numquid non omnes conue- nit tanta interesse solemnitati: festum est in quo nos ipsos offerre Deo debemus velut Domino nostro: æque omnes illum confiteri & vt talem venera- ti, & ad illud omnes nos confluere recusas: absit omnino: quicumque enim in hoc defuerit, in illo festo deficere percipietur.*

Igitur Iudæam Christus de erit nec in ea diutius aulet ambulare: *Quia querebant eum Cur Chri- Iudæi interficere.* Qui hoc Domine mi, tunc stus fo- formidas? numquid tu æterni Patris potestas giat qui omnia sustinens, & subtrahente te manum etiam, hortatur ne tam inimici tui sed & cuncta quæliet in omnes, nihilum redigentur? quid tibi magis agendum ne ti- Domine, nisi vt vel parumper ab eis faciem meam tuam

I.
Christus
in Cali-
tra plu-
ra lect
miracula
Exod.
10.7.
II.
Omnes
& om-
nia de-
bent ad
festum
concur-
tere.

tuam avertas, vt perturbentur, & in pulverem collui redigantur? *Avertent te faciem tuam, te turbabuntur; auferes spiritum eorum & deficient. Et in pulverem suam revertentur.* Quod si no. ueris faciem tuam ab illis evertere: quid amplius agendum, quam vt conuersus ad illos dicas; *Ego sum:* quo fiet vt omnes in terram elumbi & infirmi collabantur? uobis allersisti; nemo me potest occidere, nemo mihi animam tollere, nisi quomodo, & quando mihi placuerit; *Potestatem habeo ponendi animam meam.* Illis dixit. quarentibus animam tuam; vt hoc illis certo certius affererates. Dein nunquid tu ille, qui tuos toties praemouisti, ne timerent, hac milles inculcans: *Dico uobis, amicus meus, ne timeatis ab his, qui uos persequuntur.* Quoties illis hoc repetisti? *Ecce ego mitto uos sicut oues in medio luporum; nolite timere eos qui occidunt corpus etc.*

Loquitur Spiritus sanctus de Magis Pharaonis, qui inter Aegypti tenebras tanto se efferebant animo, vt ipsi ceteros exhortarentur, ne timerent; ubi illi essent: etenim eximia, qua pollere se dice. aut potestate, in cunctis illos periculis reddebant tutiores; & securos: ueruntamen ad minimum strepitum illis exortum, circiculum fuit videre ipsolinet omnium maximo timore perterri: *Illi qui promittebant timores & perturbaciones expellere se ab anima languente: hi cum derisu pleni timore languerant.* Siccine uos animo torissim? siccine uos, qui alios hortamini; dicendo: nihil est quod timeatis? nunquid tu Domine comparandis illis, qui omnem ab illis timorem expellens, & tuae hortaris vt potestati co. fidant: primus es qui timore percelleris, & eo quidem tanto, vt fugam meas, quae atque latebras? Dux ille Zebul buccinauerat, vt narrat Spiritus S. suisque dixerat militibus, vt nullo modo suos uerentur aduersarios, rem esse risu dignam, quam illi possent in effectum producere: ueruntamen vt uidit hostiam copias aduentantes, pallefcit, contemiscit, & pudore confusus fugam capescit, indecoram: cui alter: tunc ille uerbo robustissimus? tunc ille, qui nobis animos iugerebas? *Vbi est nunc os tuum quo loquebaris? etc.* Caue tibi supreme omnium Dux, ne tibi idem exprobremus. Cum tot propositis uerbis, & exhortationibus ne timeamus homines; tu modo cum illos uides tibi aduersarios, leporem induisti.

IV. Huic altera coniectitur difficultas; etenim non uerum fuisse, Domine mi, quis dixerit, illud desiderium, quod indicasti, quando saepe saepius

dixisti: pro hominum solute mori uehementius exopto: uerbum dixisti D. Petro, quo illum pertentisti, dum te dicente, quod eorum manibus effes occidendus ipse te supplex rogauit, vt de hoc nihil omnino ageretur: *Absti à te Domine, non erit tibi hoc:* etiam illi respondisti: *Vade post me Satana: scandalum es mihi, quia non sapi quae Dei sunt.* An mortem uis vt fugiam? Satana es mihi: qua nunc igitur ratione illam fugis; & exhorteris? nuquid audimus te dicentem: *Baptisma habeo baptizari, & quomodo conuictor donec perfructur.* Balneum mihi parandum est proprio sanguine fluxum: & cor mihi quasi inter duos molares lapides arcuatum comprimitur, quia hoc mihi diu nimis proceraslinatur. Vt quid ergo sceddis? quid de me diceres, si crebro tibi alleuellerem, me uehementer optare aliquid tui gratia praestare, & conuictor, quod operam meam non in aliquo tibi grato impendas: si tamen petenti tibi à me, vel minimum obsequium dorsum uerterem, latebras quaerem; & diuerticula, ne tibi obuius inueniar? tunc ille, qui tot uerba promissis impendisti? illis tuum cor debet constanter inhaerere. O Domine, quam hoc apte, in fallor, tibi obijceremus: quod puerulus ab iero. se quatuor annos fugam ueris, non mirabor: etenim non sua debet ratio, in ea te atate occumbere: nisi prius tuam praedicasles doctrinam tuam per miracula manifestasles personam: hoc enim erat, quod Deus statuere decreuerat: quando hoc in lege tua statuit mandatum: *Non coquet haedum in lacte matris suae.* D. August. opinatur sensum horum uerborum literalem esse de Christo: quia uoluit inhiere, ne coquatur haedus in lacte matris suae: cum nemo hoc faceret: uide non erat, illud uerari: sed nec similiter, ne agnus eodem die eam matre lactante occidatur, quia hic apud Iudeos mos non moueratur: nec illis inhiere erat agnum comedere lactantem: sed inhiere uult, ne coquant, hoc est, occidant nec agnum hunc Christum torqueant in lacte id est, atate teneriori, quando eum mater uirgo uerba lactabat uirginale: sed expectetur donec ad atatem inueuerit maturiore iam, Domine mi, ad atatem peruenisti matram: vt quid igitur mortis sic quaeris effugium?

Huius secessus; anxietatis, & timoris Christi multas SS. Patres, concinnant rationes. Prima depromitur ex D. August. estque familiaris & communis ab hominibus allegata Sanctis, quam autem tetigimus: nimirum, vt per hoc nobis ueram ostenderet suam naturam humanam uolens: si offendentem.

Pf. 103.
29.
Ioann. 8.
18.
Luc. 12. 4.
Matth. 10.
16. & 18.
Sap. 17. 8.
Iud. 9. 38.
Non uideretur ex

illo timore uerum fuisse Christi desiderium morientium.
Matt. 16.
21.
Matt. 12.
30.
Exod. 33.
19.
L. 99. in
Exod. 9.
90.
V.
Cur non possit haedus coqui in lacte matris suae.
13
VI.

ret se ve-
minem.
Tra 7. 28.
in 1047.
nem.
Tom. 9.
Serm de
Transfig.
D. Leo.
Serm 7.
in 2. ad
Philipp.

millem. Erat, ait D. Leo ad nostræ fidei inter-
gritatem ita necessarium credere. hritum esse
verum hominem, veramque habere humanita-
tem: sicut quod verus esset Deus veramque habe-
ret divinitatem: nec minoris esse periculi contra
illam, veritatem negare humanitatis quam ver-
tatem negare divinitatis: *Equalis erat periculi*
D. minam I. sum Christum, aut Deum tantummodo
du sine homine, aut sine Deo solum hominem credi-
desse. Sciebat autem ex altera parte Dominus
notter, inquit D. Chrysostr. futuros multos hæ-
reticos, & docturos veram Christo non melle hu-
manitatem, nec veram carnem: sed tantum app-
parentem, & phantasticam: qualis illa est, quam
ostendit Angelus formam assumens hominis: non
enim est humanitas, nec caro vera, sed phantasti-
ca, atque ex aere composita: non enim sentit, non
dolet, non facit impressiones sicut alia: et iclu
illi insulas vehementem, vel pugione confodias.
Sic docuit Marcion, & cum ipso Paulus samo-
zatenus aliquæ hæretici.

Ad hunc veritatis confirmationem voluit
his ad oculum ostendere veras humanitatis, car-
nisque proprietates. Vnde se nobis proposuit ti-
mentem, dolentem, patris afflictum, lacryman-
tem, anxiu, & mortuum: hæc etenim omnia
veritatem hanc aperte testabantur: hoc est quod
elegantè dixit D. Paulus, vt declarat D. Chry-
solom. *a* & convenit Doct. Angelicus b quan-
do de summo disputans pontifice Christo,
ad Hebr. *ad Hebr.*
l. 3. eius volens miseris ordie declarare magni-
tudinem, sic ait: *Non habemus Pontificem,*
qui non possit compari infirmitatibus nostris, tenta-
tum autem per omnia, pro similitudine absque
peccato, tentatum per omnia ad similitudinem no-
stram.

VII. Tentati (inquit D. Thomas) sit ad rei alicuius
disquisitionem, num vera sit, vel non, eo sine
Christus aurum inicitur Fortna, itaque mente chyrurgus
tentat, punxit carnem mortificatam, vt expe-
riatur an vna sit: *Tentare est experientiam su-*
mare de eo, qui tentatur: sic aiebat Moytes.
Ad Hebr. *Tentat vos Dominus Deus vester vt palmu fiat,*
4. 15. *virtu diligatus cum.* Eo em n odo loquitur S. Pa-
2. 29. 97. *gina: Tentavit Deus Abraham &c. in que-*
stionem conijcienda erat vera Christi huma-
0. 1. *nitas: huius autem tam clara facta est experien-*
Quid sit *tia; vt in omnibus couisset manifestus: Tenta-*
tentare. *tum per omnia.* Multa sunt in quibus probatur
D. Tho. *habere te carnem veram veramque tuam esse*
Dem. 13. *humanitatem: quodque realiter osibus carneque*
5. *confles.* Sunt autem pœnis & dolores quidam
Gen. 2. 2. 1. in anima, tristitia, timor, anxietas, sollicitudo, pœ-

nasalij in corpore fatigatio, sudor, fames, sitis,
mors. Sancti multas ex his passi sunt qualitates:
Multa tribulationes israhelitarum psallebat David, ve-
rum tamen nullos onnes sustinuit: solus Christus *Ps. 33. 20.*
toleravit omnes & qualibet infirmitates ac tor-
tores, quos sustinere posset humanitas: excepto
peccato: Tentatum per omnia absque peccato: Non
est enim fames, non sitis, non pœnia, non dolor,
non timor, non fatigatio, non mors, quam *3. 7. 9. 46.*
Christus non sustinuit: vt probat D. Thom. *2. 5.*

Eadem ob causam appellat eum Isaias: *Virum* *Isai. 53. 3*
dolorum, sicut à Dauide vocantur: *Viri diuissimi* *Ps. 75. 6.*
illi, quibus eistæ crepant opibus, & affiam sup-
petunt diuicie in omni genere auri argenti, me-
talli & vestimentorum, & hoc pro: *Pro simili-* *Idcirco*
tudine significat: Ad similitudinem nostram. *Vir dicitur de-*
est & sentit omnia hæc eodem modo quo ceteri
homines, qui puri sunt homines, eius passiones
& pœnia non fuerunt in sola apparentia & phan-
tastica, eo modo quò Raphael Angelus in fi-
gura venustioris adolescentis ad mensam
comesturus accembebatur, sic vt edere videretur:
sed hoc tantum fiebat apparenter: ipso teste:
Videbat quidem vobiscum manducare & bibere;
sed ego cibo inuisibili, & potu qui ad ho-
minibus videri non potest, vter: Sed veram &
realem sustinuit mortem, eiusque animam ef-
fectus illius afflixerunt & corporis dolores cru-
ciarum; pœnas sensit, sicut ceteri hominum: quin-
nimo magis ex admirabili carnis suæ cõplexio-
ne.

Hinc idem monet Apostolus & ex eo quod
tui dolores sensus tuæque mala, colligas, quo
Christus dolore sensus illa tolerauit: quia passus
est ad similitudinem nostram ille, qui humanita-
tem habuit nostræ comparem: *In similitudinem* *Ad Phil.*
hominum factus, & habitu inuentus, vt homo: 2. 7.
insuper hoc ipsum diuine declarauit vates Euan-
gel. Isaias, postquam enim eum inscripisset: *XL*
Virtum dolorum: subiungit: *Scientem infirmita-*
tem, quasi aperte dicat, quòd optime nouisset
quid labores essent & dolores, quòdque sciens
illos dolore senserit atrociori, quam vni-
quam aliquis senserit hominum. Et sic loquitur
Apostolus, conuertebat vt pœnitibus com-
pateretur; si namque dolores illius phanta-
stici solummodo fuissent, nec illi cor pupugis-
sent, non ex illis nostris compateretur infirmita-
tibus. *Ex his* *XII.*
disce pa-

Ex his collige cum D. Thoma primò: tuis in tentia &
aduersitatibus pœnitique patientiam; quando-
quidem tales tu minime pro teipso tuisque sce-
leribus patiaris quin illas multo grauioribus pro
ipsis

H. br. 17.
7

ipſis filius filius Deus toleravit. Quod ſcias. ipſe paſſus ſit non pro ſe, ſed pro te, non graue fuerit eidem in te pro te ipſo tolerare. Hoc nobis indicat Apoſtulus his verbis: *Recogitate eum, qui talem ſuſtinuit & peccatoribus adverſus ſemetipſum contradictionem, ut non ſaſcigimus animi veſtris, deſcientes.* Collige ſecundo: firmam fiduciam, qua debeas accedere poenitentiis & anxietatibus ab hoc Domino poſtulacurus remedium: & dum doctre poenitentiæ affigeris optimum eſſe reor medium, ſi ad ipſum recuteris, eique propoſueris atque in memoriam tenoces, quantum eſt ex parte tua, quos pro nobis dolores poenitentiæ ſuſtinuit. Tu, cui cæna deſt, nec habes, quo ventris impleas inanitates, niſi lapides, te ipſum in eius conſpectu ſtatue, eumque alloquere. heu Domine mi, tu optime noſtri quantum ſit hoc tormentum: cum in deſerto tanta corpus tuum fame fuerit afflictum: ut non niſi lapides, quibus illud nutries, haberes: quotieſcumque tibi verbum dicitur cordis intima vulne ans, ad illum recurre & deprecare: cum enim ipſe ex illis, quæ illi dixerunt adeo acerba, ſeiat quid hæc in occasione tranſeat, tibi in hac quoque dignetur largiri patientiam, ut autem nos de hoc Evangelio redderet certiores, illum nobis repræſentant affectibus ſubditum humanis: nunc compaſſione, nunc fame, nunc fatigatione, nunc timore, & anxietas: ſicut Evangelista modo manifeſtat.

§. 5. *Chriſtus ſecedit, ut confirmet eſſe licitum Chriſtiano tempore perſecutionis quætere latibulum.*

14
L. 12. c. 6.
1ra Faulſ.
c. 36. &
17a T. 15.
& 43: 1a
Joan. ad
ſan. To. 6.
& 9.
II.
Error eſt
docere
eſſe ſu-
gere.
L. 1. c. 17a
Epi. Gau-
d. 1. c. 8.
Tua. 6.

Secundum rationem assignat idem D. Auguſtinus: Chriſtus ſe ludæis ſubtraxit: quo doceret, nedum non eſſe peccatum aliquando ſcruente perſecutione ſe ſubtrahere, quinimo hoc ad ſcribendum eſſe prudentiæ. Quidam docere voluerunt doctores, quod inſurgente rabie perſecutionis contra Chriſtianos in communi, vel aliquos in particulari, heitum non ſit ſibi fuga conſulere: ſententiam hæc defendit Ierulianus auctor grauiſſimus, atque in eum ſinem illicitam compoſuit: *De fuga in perſecutione.* Sic reſert D. Anſtalt idem ſenſiſſe Gaudentium hæreticum ſuo tempore celeberrimum, ex doctrina Chriſti docentis, verum paſtorem proprias oues non dimmittere quinimo pro earum ſalute vitam ſuam profundere: fugere vero propriam eſſe mercenarij, qui oues, non ut proprias, diligunt:

Mercenarius autem quia mercenarius eſt & non pertinet ad eum de ouibus.

Hoc illi defenderunt auctores; ſed error eſt, inquit D. Auguſt. quandoquidem ſatis aperte nobis fidei magiſter in dixerit: *Si perſecutus vos fuerit in ciuitate una fugite in aliam.* Et nedum hoc verbodocuit ſed & opere: cum ſæpius perſecutionem ſe ſe manibus fugitiuus eripuerit: Non penitentia eius deſecerat in qua vixit ſi vellet, & palam cum ludæis conuerſaretur, & nihil ei ſacerent, ſed in hominis infirmitate viuens exemplum, diſcipulis monſtrabat: in quo apparet non eſſe peccatum, ſi fideles eius qui ſunt membra eius, oculis perſecutionum ſe ſubtrahant, & ſuorem ſecratorum latendo potius demittant, quam ſe offereſſendo, magis accenderent. Non igitur recordiſt eſt animi terga dare inimico? numquid fuga puſillanimitatem arguit? numquid ſe victum fatetur viresque ſuas nimici viribus eſſe longe inferiores? nequaquam: quinimo aliquoties maximam fuga declarat animi fortitudinem. Eſt fortitudo virtus moralis in quorundam conſiſtens. Quid ſit medio inter duo extrema puſillanimitatis, ſciſ licet & præſumptionis, ſeu temeritatis. Semper fugere puſillum indicat animam, & inſitutum, ſemper autem velle inimicis obſistere, temerarium eſt & præſumptiuſſimum. Vera autem fortitudo pro ratione faciem hoſti opponit, & pro ratione non id facit ſed terga verſit fugæque ſibi proſpicit.

Expendit D. Chryſoſt. titulum quem Dauid præſtavit Palmo 3. *Psalmus Dauid cum fugeret a facie Abſalon filij ſui.* q. d. Hic Palmus compoſitus eſt, ut cum Dauid careret tugens Abſalonem ſilium ſuum: quid eſt hoc? quærit Dauid Chryſoſtomus victoribus eriguntur ſtaturæ in honorem victoriae quatenus in illis & per illas memoriam ſuam tradant æternitati. Ducibus in acie victoribus vel hoſtem ſuperantibus, vel præſtando fortiter caſus componuntur hymni; cantica, & verſus: cæterum fugitiuus nemo cantat epinicionem: nemo Palmium componit nec laudes celebrat, eſſet etenim eius celebrare ignauiam, & ſpecies eſſe videtur opprobrii: an ergo o Dauid tuam celebras fugam, & optas ut hymnus & Palmus perpetuo decanetur. ut per omnia ſæcula tua fuga celebratur? Palmus canticum eſt quod voce fit & inſtrumento muſico; an ergo deſideras tam ſolemni ritu fugam tuam celebrari: ut illa & voce cantetur & muſicis laudetur inſtrumentis? parum noſtri & ignarus es, qui talia proponis inquit D. Chryſoſt.

10an. 19.

12.

II.

Piebatum

ex D. 44.

Matth. 10.

23.

D. Aug.

Tract. 49.

in Ioan.

Tom. 9.

III.

Quid ſit

fortitudo.

do.

IV.

Dauid

cur fugam

ſuam decanct.

Fuga

V. Eius fortitudo & prudentia in fugiendo.

Fuga sua composuit David Psalmum, iuberque de cantari, & celebrari solemmiter, etenim non hæc eius est imputanda recorsia, non merita, sed actus fortitudinis, qualem vix egit magnanimo, exequum suum considerat elumbum, & languidum: filij sui copias considerat potentiores: quod si oblitus illi, & negotium gladio committat: nihil aliud ex hoc sperandum, quam ut exercitum suum exponat cladi manifestæ, & interiectioni: Ius autem eius maioris inde sumet fastus occasionem: quod si vero ipse superior euaderet, quinam vinceret? quoniam cæderentur? quinam caperentur? nisi per opus filij, subditi, & famuli sui: quod si vero paululum fecerit, & fuga sibi coalesceret, debito modo omnia componerentur, ex quibus euentus speraretur optatissimus. Hæc itaque laudanda est Davidis fortitudo: quod se a furere suo vincit minime patiar: non ab ira furorati: non a passione sua dirigi: sed omnia sic ex ratione disponat, & prudenter pauper secedat & alias viri impetret fortitudinem.

VI. Iuxta hanc doctrinam intelligi potest illud Apostoli consilium: Non vos defendentes Charissim: sed date locum ira. Si quando quisquam tibi contumachatur: Ire illius locum tribus, secede, ut transeat: quod est ac si diceret: Iror factus est: et transeat. An ignora iram ignem esse? si coneris ignem decinare, ille que resistere, nec rationem tribuas, qua transeat, turris integra in aëra eleuabitur, & æreum dissipabitur tormentum. Equus est effrenatus qui toto præceps fertur impetu, cui si te medium opponas: te conculcabit, licet sibi crura defringat. Indignatur vehementer David Saul, opponit se illi filius Ionathas quo patrem colubet: quid Saul? lanceam arripit, in illum dirigit, & toto conatur impetu eum cum pariete transilire. Patere, ut ira transeat, & cholera deseruet & hic ignis cursum suum perficiat. Tu ad latus secede, cum David: Quare transeat iniquitas.

In illud Gen. 27 VIII. Prudens Rebecca cõsiliu de fuga Gen. 27 43.

Ex his sumptis argumetum D. Chrylost. quo verba declarat. quibus Rebecca filium suum Iacob alloquebatur: *Conspicis fugere ad Laban fratrem meum in Haran; habitabisque cum eo diebus paucos, donec requiescat furor fratris tui, & cesset indignatio eius obliuiscaturque eorum, qua fecisti in eum; postea mittam, & adducam te huc.* Feruenti nimis bile incandescere Esau in fratrem suum Iacob: protestatus quod vindictam sumeret de illata sibi ab eo iniuria: ut autem passioni suæ satisfaceret, ausam inuestigat & opportunitatem, quâ fratrem possit euocare, intelligit hoc

Rebecca, nuntiatque Iacob remedium illi proponens, quò se manibus Esau eripiat incolumem. Ad hoc concludit ut tellus interponatur, & Iacob in domum Laban atque regionem Haran proficiscatur: sperans quod ex absentia, & temporis interlapsu calidus nimis sanguis refrigeraret, indignatio tepesceret: quodque tunc in domum possit patris secutus deueno remeare: sic ut frater ad optatam non pertinet intentionem. Sic igitur D. Chrylostom. optime egit Iacob, & prudenter consuluit Rebecca, d. m. filium longius abesse decernit: *Quia separatio & temporis processus poterit mitigare iram & feruorem inuidiam & obliuionem asserre eorum qua in furto benedictionis gesta sunt.*

Ex his ponderat D. Hieronym. Regis Ezechiz prudentiam dum enim Tyrannus ille Rablaes exercitum Regis Assyriorum Dux generalis corona cinxisset nullius urbem Ierusalem, mille capit opprobrijs & calumnijs contra Regem Ezechiam debachari, nobiles illius atque urbem grauissimis angere terribilamentis. Quid Ezechias? præcipit omnibus silentium, neminemque vult testes responsum dare calumnijs. Secutus est illud Spiritus S. consilium (inquit D. Hieronym.) *Non incedas carbonis peccatorum.* Quando iam carbo ex munio fetore ignescit, ne sufflaneris: etenim illum vehementius accendes, emittique scintillas quibus te lædat: ab eo discede: paulatim enim cinere coo, ericrur, ignis eaque consumetur & exinguetur: ignescebat impius Rablaes, ut carbo bile nimia & tumore feruens: quod si responderetur illi, blasphemiarum in Deum, templum eius, in Regem Ezechiam, eiusque ciuitatem, scintillas euomeret arduentes: *Ideo cuncta agens fideliter vniuersaque consilio iussu non respondit; ne eum ad maiores blasphemias promoveret.*

Quinimo hoc ipsum fecit David (inquit D. Elie o. ym) dum in eum nequissimus ille verbero infurrexit Seimei: non enim iudicauit tempus respondendi opportunum: ne petor euaderet sed hoc egit, linguam suam compescebat, os occlusit, siliuit, & locum dedit ire: *Cum consideret peccator aduersum me obtinuit. & siliuit à bonis. Ecce elongatus fugiens & mansi in salutudine.* Notandum illud, Ecce, quod ponit ut illum attendamus qualiter fugiat, ut nec mutiat, & seles sub iucat, nec vnicuius proferens verbum: ut adeo robustus, ut leones discepat, viros præloccer, ut prostrerat gigantes, integros fundat exercitus; & ea quidem occasione, qua nebulo quidam

D. C. 1.

IX. Sapientif. simom Ezechie silentium. D. Hier. L. 11. in c. 16. Isai. Tom. 6. Eccl. 8. 13.

X. De hoc quoque commendatur David. Ps. 58. 1. Ps. 4. 5. 6.

dam illum contumelijs & dictis inhonorat. An credideris actum esse fortitudinis, te semper aduersarium obitare aduersario? & dum tibi o matrona maritus verbum obiecit hoc asperius, & illi alterum obijcere? quando quis alius tibi irrogat iniuriam illico manus iniicere? hac non est censenda fortitudo, sed pusillanimitas, qua tibi vires non sunt, quibus tuam euincas choleram, tuam refrenes indignationem, tuam cohibeas linguam: etenim saepe numero audiebas tibi esse vires Ihsaias praemoneus: *In silentio & in spe erit fortitudo vestra.* Non in factionibus, in opprobrijs, in contumelijs, in terrificamentis, in stringendo gladium, in laxando tormenti bellici rotas, adeo vecors es & elumbus vt vna te prosternat minima bilis, & te ventus rapiat verbi alicuius, quod alius tibi dixit iustitiae pulueris perulantis, infirmitas est haec, defectusque virtutis. Laborat alter periculosa febri phreneticus, mentis inops, & corporis viribus sic destitutus, vt dicat medicus: aperire venam illi non praesumerem: replicas: qua ratione vires amiserit, si tanto ferueat calore, talesque edat motus? imo eo ipso: calor eteum febris adeo exarsit, vt ipsam naturam perclinet, eius vires opprimat vt resistere non possit: proinde motus illi, quos calor excitat febris, ex natura proueniunt infirmitate, cui vires ad illam euincendam non suppetant.

XII. Hanc doctrinam sectati sunt viri sancti, quando fuga sibi consulendo & secedendo etiam in illis occasionibus, in quibus agebatur de honore Dei: quia videbant tempus loquendi non esse opportunum. Sic loquitur D. Athanasius quem laudibus extollit D. Augustinus ea de causa: *isque eo modo sese occultat, vt sexennio solem non viderit in cisterna concl. sus, eius rei tantum conficio monacho illi familiari: quo ad vitae necessitatem vitetur, in cuius fugae lux diffensionem pro more suo tersam valde contempnit Apologiam: De fuga in persecutione.* Item fecit D. Cyprianus Tyrannorum declinans persecutionem: cum autem Ecclesiastici querebantur quod se si bdueret Episcopus, epistolam scripsit plane diuinam clero Romano qua erudite probat nedum se in eo peccasse, aut fugam suam meritis adscribendam, quinimo optime se fecisse actumque exercuisse fortitudinis: etenim aduerti (respondet ille) me vincum ad choleram Tyrannos prouocare, qui viso me contra oues meas acerbius iritabantur: indicaui vero, quod carum quieti consulere, si me furori subducere Tyrannorum. *Comma clamore violento fre-*

Ep. 15. ad Cler. Ro.

quenter populus flagitasset (omnium enim voces D. Cypri. vocarum me petebant: Non iam meam salutem L. de lap. quam quietem fratrum publicam cogitans interum secessi, sed per intercedendam presentium nostram sedulo, qua exerat, plus prouocaretur. Idem alio loco confirmat, multa S. Scripturae loca perpendens, sed potissimum illa vatis Ihsai: verba: *Ihsai. 2. 11 Recedite, recedite, exite inde &c.* Si uiliter ex illa Apoc. 8. 4. Apocalyps. Exite de ea populus meus, vt ne particeps sitis delictorum eius, & de plagis eius non accipia is. Vt iustam approbauit D. Hieron. D. Paumice, li primi Eremitae fugam: feruente namque persecutione ad delecta transfugit, in quibus vram traduxit ab omnibus incognitus: & congruenter expendit D. Aug. D. Pauli secessum, fugit enim Damascum, & per murum se dimisit vice iuxta prospecturus: *In sporta per murum demissus sum.* Tandem Christum proponit exemplar: cum enim esset, vt erat, coeli fortitudo, hac tamen occasione secessit, & latebrarum fumpsit sibi praesidium. Si Dux fortissimus vt prudentem iudicet fugam, quid militi indicandum? (quaerit D. August.) *In omni re, quam gessi vt homo, hominibus in secedendo praebui exemplum: quia vniuersaque seruus Dei non peccat, si secesserit in alium locum videns furoribus persequendum se, aut quereantium in malum animam suam. Vnde etiam seruus Dei peccare si faceret, nisi in faciendo Dominus praesessisset. Fecit hoc ille Magister hominis, vt doceret, non quia timeret. Qui us autem occasionibus fugiendum esset a rabie persecutionis, non est huiusmodi loci, illas tractat D. August. modo sufficit ad Honor, quidquam dixisse in communi.*

§. 6 Christus pericula formidat, vt nos in illis reddat formidolosos, eaq; fugiamus.

Teriam & primariam rationem, cur Christus secedat profert D. Augustin. vt nos doceret timere, & fugere pericula, atque ostendetet: quod si ille, qui in manu sua cunctorum habet dispositionem, & humanam infirmitatem diuina fortitudine roboratam, ea fugiat: quid nobis agendum: cum illam habemus sic omni robore destitutam, & nulla securitate roboratam? *Quando latuit vt homo, non potentiam perdidisse putandus est, sed exemplum infirmitatis: Quando tribuisse.* His apposite elegantissime discurret & quis potabile quoddam supponit documentum, scilicet, tenet licet: quotiescumque moraliter timeri possunt tur fugedamna, & manifestum intat periculum, hoc te peritibi faciendum incumbit: secede, & noli excula. *Ipeitare*

16 D. Aver. Tra 23. in Ioannem, Tom. 9.

I. Quando tribuisse.

ſpectare miracula confidens : quod Deus ab illis te liberabit : etenim ſi teipſum ab eidenti poſſes eripere periculo , fuga tibi conſulendo , nihilominus te veſtes illi opponere , & periculo exponere , divino conſilio præſidio , Deum tentares , & magis præſumptioni , ac temeritati adſcriberetur , quàm fiducia. Ad huius declarationem , doctrinam inſinuat altiſſimam , quam poſtmodum data opera enucleavit D. Thomas , quæ , licet profundam ſapiat Theologiam eam tamen convenit cunctis intelligere.

1. p. 7. 23. 4. 6.

II. Deus per ſuam determinationem non tollit homini libertatē.

Quotieſcunque Deus aliquid circa homines abolute determinat eum ſunt agentia libera , per illud ſuum abſolutum decretum , non eis admittit libertatem : proinde licet aliquid per eum circa hominem ſit determinatum , poteſt abſolute loquendo non eſſe , licet futurum ſit : quia decretum divinum ſiquidem inducit infalſibilitatem & certitudinem in ipſo effectu : tamen nec atomum admittit libertati aut cogit voluntatem : quocirca ita liber remanet homo abſolute loquendo , quando Deus decrevit & determinat aliquid circa ipſum , quaſi non determinaret. Prædeſtinat me Deus , & decrevit me fore ſalvandum : certum eſt , quod ſalvaber : porro relinquit me & remaneo ita liber , ut abſolute , ſi voluero , me poſſim damnare : unde eſt hæc Catholica propoſitio , quod aliquis , qui prædeſtinatus eſt , licet non ſit condemnandus , realiter tamen poteſt damnari : & alius reprobatus , licet ſit Antichriſtus , quamvis non ſalvabitur , laicari tamen poteſt : quia divina decretum prædeſtinationis vel reprobationis , ſicut non inducit neceſſitatem , ſic nec aufert libertatem : quinimod abſolute loquendo : potentiam relinquit plenam ad contrarium eius , quod decretum eſt. Determinavit Deus , verbo mihi promiſit , ſcedulam conſcripſit annorum ſeptuaginta : extra contrariam eſt : quod quandoquidem illud ipſe decreverit , ita futurum ſit : ut ego ante præfixum terminum non ſim moriturus : nihilominus poteſt eſſe contrarium : quia mihi libertatem non admittit , quo minus me hodie poſſim in puteum injicere , vel deoſum præcipitare , vel gladio tranſtodere.

III. Quia poteſt abſolute ſic non eſſe.

Quotieſcunque Deus aliquid circa homines abolute determinat eum ſunt agentia libera , per illud ſuum abſolutum decretum , non eis admittit libertatem : proinde licet aliquid per eum circa hominem ſit determinatum , poteſt abſolute loquendo non eſſe , licet futurum ſit : quia decretum divinum ſiquidem inducit infalſibilitatem & certitudinem in ipſo effectu : tamen nec atomum admittit libertati aut cogit voluntatem : quocirca ita liber remanet homo abſolute loquendo , quando Deus decrevit & determinat aliquid circa ipſum , quaſi non determinaret. Prædeſtinat me Deus , & decrevit me fore ſalvandum : certum eſt , quod ſalvaber : porro relinquit me & remaneo ita liber , ut abſolute , ſi voluero , me poſſim damnare : unde eſt hæc Catholica propoſitio , quod aliquis , qui prædeſtinatus eſt , licet non ſit condemnandus , realiter tamen poteſt damnari : & alius reprobatus , licet ſit Antichriſtus , quamvis non ſalvabitur , laicari tamen poteſt : quia divina decretum prædeſtinationis vel reprobationis , ſicut non inducit neceſſitatem , ſic nec aufert libertatem : quinimod abſolute loquendo : potentiam relinquit plenam ad contrarium eius , quod decretum eſt. Determinavit Deus , verbo mihi promiſit , ſcedulam conſcripſit annorum ſeptuaginta : extra contrariam eſt : quod quandoquidem illud ipſe decreverit , ita futurum ſit : ut ego ante præfixum terminum non ſim moriturus : nihilominus poteſt eſſe contrarium : quia mihi libertatem non admittit , quo minus me hodie poſſim in puteum injicere , vel deoſum præcipitare , vel gladio tranſtodere.

IV. Etiam ſuppoſita revelatione Dei , tenetur fugere pericula.

Hinc collige cum D. Auguſt. quod quamvis Deus ſuam alicui revelet prædeſtinationem , vel vitæ terminum , periculum tamen poteſt incurtere damnationis , vel citius moriendi : & obligatur fugere pericula : non quia condemnabitur , vel citius morietur , ſed quia ſic eſſe poteſt , & hoc quidem ita ſincerè , ut qui divinum at-

tendens promiſſum , periculum nollet vitare , cum poſſet , manifeſtum : ſed illa ſe committeret , non confidens , ſed præſumptivoſus , Deique tentatus accuſaretur. Hinc (inquit D. Auguſt.) invenies viros ſanctos , multoties timere , & pericula fugere , aliqui licet eorum divinam habeant promiſſionem , quod liberi futuri ſint , & hoc tanto animo , quaſi hanc minime obtinuiſſent , quia , quamvis ex vna parte illos de ſucceſſu reddat ſecuros , ex altera tamen ingerit formidinem videre , quod abſolute illud poſſit non eſſe. Ita quis videt Iacob , cui Deus expreſſè decreverat matricem promiſerat , quod quamvis eſſet natus ſecundus , futurus tamen eſſet natus maior , & paternæ familiæ Dominus quod nihilominus fratri ſuo primogenito in eum inſurgente , fugit , timet , & occidi formidat : cui mater fugam conſulit , & ab omni periculo ſecuritatē , atque ut in terram proficiatur Meſopotamiam. Quid hoc Domina , an ignoras Iacob ſuperſticturum , & familiæ tuæ vitæque tui fore ſucceſſorem , cuius rei à Deo ſcedulam accepit expreſſa eius revelatione firmatam : an forſitan ſuſpicaris divinam poſſe mentiri determinationem : hoc vnum ſcio , at illa : quod licet Deus hoc decreverit , & proinde certus futurus ſit rei ſucceſſus , porro abſolute poteſt non eſſe , & hoc ſufficit , ut ego timere timeas pericula , & laborare , ut ea præveniatur , & vitentur , ac ſi tale decretum non eſſet : eſſetque tentare Deum , vel Iacob pedem figere , & perſecutionem Eſau fratris nolle decimare cum poſſet fugere ſibi que conſulere , divina hæc ſeriem ſponſionis.

v. Probatur ex Iacob & Rebecca.

Contemperate David , cui Deus daturum rem quam Saul vitam addiderat , in cuius partem regnum eſſet ſucceſſurus , quoſque illud ſibi , & poſteris ſuis foret ſtabiliendum : nihilominus illum licet necari , ita ſibi cauentem , ne manibus Saulis occideretur , ſic ut cordi nihil magis habeat , quàm fugam inire , vitam ſuam certam teſtamque ſervare , ſeſe ſubducens , ſeſe abſcondens : cumque Saul appaſtores mitteret illum apprehenſuros , per ſenſtram , quaſi paſſerculus , auſugit , ſtratagemata componit quibus ſibi conſulat , & nunquam ſe omnino tutum arbitrat. Quid hoc rei David ? quem times ? numquid expreſſam habes promiſſionem , Deique verbum : quod nedom tibi vitam non ſit Saul ablatum : verum quod & illi ſucceſſurus ſis in domum & Regnum , & tu tuæque poſteritas : an forſitan divini verbi in dubium reuocas veritatem : an unica Dei clara & expreſſa tibi

VI. Confirma- tur in David.

tibi non sufficit promissio, qua tibi cor reddat securum? utique & plus quam satis: verum tamen licet hæc me tertio reddat futurum id, quod mihi promissit: angit tamen me vehementer, quod sciam, contrarium absolute posse fieri libertatem, in qua nos relinquit, & hæc me obligat, ut me subducam, abscondam, mihi caueam, quæram latebras.

¶ 17 Hoc idem (inquit D. August.) considerare licet in Apostolo Paulo: cum enim Damasci Pariter & moras traheret, ipse autem urbis gubernator Ioh. in D. Paul. dicitur: quæteret eum capiendum? voluit ut in libertate quæteret eum capiendum? voluit ut in libertate quæteret eum capiendum? voluit ut in libertate quæteret eum capiendum?

hoc Christi Apostole? numquid non tibi Deus asseruit eundem tibi in Ierusalem; nec mortis tuæ tempus aduenisse præfinitum? an forsitan Damasci præpositus diuina potestis decreta & absolutas euertere dispositio es? numquid non Deus omnem nobis pollicetur securitatem verbis illis Isaia: *Vinc ego, dicit Dominus: quia omnia voluntas mea fiet.* His Deus quætelis in populum suum commouebatur captiuum in Babylonia: cum enim illis spondidisset, quod eos de durissima illa erepturus esset seruitute, non illi fidebant, nec se securis arbitrabantur: quæritæ cum illis denuo manifestasset decretum, suamque determinationem eos liberandi: ut eorum redargueret diffidentiam, decreuit per Prophetam

Ezech. 6. Ezechielem illam visionem de ovis aridis vulgò notissimam, etenim vnicò statu dedit illis spiritum & vitam: quatenus per hoc intelligerent, quàm Deo facile esset stare promissis suis, suaque decreta perficere, tunc ergo Dei Apostole incredulis illis annuerandus? certe minime: quinimo nihil ita redarguit Apostolus in Iudæis quàm eorum incredulitatem, quoad diuina promissa, prout patet in Epistola ad Hebræos. Potro scribat Apostolus (ut credit D. Augustin.) quod quamuis eum diuinæ promissionis verbique successus redderet indubium: illa tamen non tolleret quum absolute posset esse contrarium, eaque de causa sic angitur, sibi cauet, & conatur se saluum reddere, & incolumem, quasi tale decretum non esset: & si ex parte sua non faceret, quod posset, non ut confidens laudaretur, sed ut temerarius; Deique tentato: argueretur: *Non desperauerat Apostolus Paulus adiutorium, protectionemque diuinam, fidemque perdidisset, quando per murum in sporta submissus est ut inimicorum manus effugeret: non enim in Deum non credendo sic fugit. Sed Deum tenendo fugere nolisset eum*

si fugere potuisset.

Hanc nos opinem docuit (teste D. Augustino) doctrinam ecclesiis nosse Magister: dum etenim illi diabolus objicit, ut seipsum de pinnâ templi deorsum in calum præcipiet: atque ad hoc decretum illi proponit diuinum à Davide conscriptum: *Angelis suis Deus mandauit de te: Dominus secessit Dominus, & alio respondit illi Dei decreto: Non tentabis Dominum Deum tuum.* Christus periculum declinauit, quod incurreret si seipsum præcipitaret: si namque cum posset se per plantam iter ab eo eripere, vellet se illi ingerere, non Deo consideret, sed tentaret, illius diuini decreti transgressor: *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Imo clarius hoc sic (inquit) nobis hoc proponit, cum enim diuinum scribet, absolute decretum, quod cum Iudæi tunc temporis non essent occisuri, donec hæc diuina sua præstituta voluntate aduenisset; cumque diuina polleteret potentia ad agenda quælibet; fugit tamen, & periculum vitæ, etenim absolute considerata humana infirmitate, esse poterat illud, quod formidat; *Quis ergo* (inquit D. August.) cuius verba D. Thomas expendit *Palam docendo, & arguendo & tamen inimicorum rabiem in D. Aug. se valere aliquid non sperando, hominis instruebat infirmitatem, ne Deum tentare audeat, quando habet quod faciat, ut, quod cauere oportet, euadat.* Si ergo illi, qui Dei promissâ habent se non perituros, sibi tamen consulunt anxij, & fugiunt pericula, non quia damnnum futurum est, sed quia esse potest, vos qui tales non habetis promissiones, nec Dei seculas, nec diuinæ eius securitatem promissionis, quàm conuenit esse formidolosos, quantumue expediat vobis timere pericula, & quanta par est, vos ea vitare diligentia?

VIII. Sed hos omnes præcedit Christus Dominus secessit Dominus, & alio respondit illi Dei decreto: *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Christus periculum declinauit, quod incurreret si seipsum præcipitaret: si namque cum posset se per plantam iter ab eo eripere, vellet se illi ingerere, non Deo consideret, sed tentaret, illius diuini decreti transgressor: *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Imo clarius hoc sic (inquit) nobis hoc proponit, cum enim diuinum scribet, absolute decretum, quod cum Iudæi tunc temporis non essent occisuri, donec hæc diuina sua præstituta voluntate aduenisset; cumque diuina polleteret potentia ad agenda quælibet; fugit tamen, & periculum vitæ, etenim absolute considerata humana infirmitate, esse poterat illud, quod formidat; *Quis ergo* (inquit D. August.) cuius verba D. Thomas expendit *Palam docendo, & arguendo & tamen inimicorum rabiem in D. Aug. se valere aliquid non sperando, hominis instruebat infirmitatem, ne Deum tentare audeat, quando habet quod faciat, ut, quod cauere oportet, euadat.* Si ergo illi, qui Dei promissâ habent se non perituros, sibi tamen consulunt anxij, & fugiunt pericula, non quia damnnum futurum est, sed quia esse potest, vos qui tales non habetis promissiones, nec Dei seculas, nec diuinæ eius securitatem promissionis, quàm conuenit esse formidolosos, quantumue expediat vobis timere pericula, & quanta par est, vos ea vitare diligentia?

IX. Quanto magis nobis pericula fugienda.

X. D. Paul. timet reprobari. licet prædestinatus ad Cor. 9.27. 1. ad Cor. 4.4.

Si consideres Apostolum Paulum reuelatione accepta suæ prædestinationis, & coronæ gloriæ suæ ipso cælo terraque secutori, quantumque illam diuinum illi promissum addiderat, quod fallere non potest, timentem, & plurimum tortum anxietate, ut, ne diabolus eum profernat, cui ut præconsulat, carnem suam mortificat, & in seruitutem redigit: *Ne* (ut inquit) *reprobis efficiar; timore & pavore exagritatus compatendi strictissimo Dei tribunal: Non in hoc iustificatus sum, qui autem iudicat me, Dominus est: quanta vos decet anxietate torquenti, quo timore, qua sollicitudine, vos subducere debetis periculis, declinate occasiones, illudque audite menteque retinere, quod ipse vobis Paulus toties ingemuit: Cum metu & timore vestram salutem*

Ad Phil. 2. 12. **28.** *salutem operamini? sicine potest ut ille qui diuinum habet promissum, & omnimodè est securus, non se fecerum fidat attentam humanam infirmitate, & fugiat, & oculis suis præcaueat, linguæ tinear, gutturi exteriore rebus; tu verò quem Deus suis peccatis terribiliter, te sic imprudenter & temerariè periculo exponas, eoque tendas, vbi frequenter sunt murmurationes, & lusus ædes illius frequentes, & alterius confectum? Iob diuino suffragio iustus approbatus simplex, rectus, amicus, Deo fidelis, tanta viuit formidine turbatus, ut nò fortè labatur, oculos suos obolet ne mulierem inspiciat alienam: *Pepigi sedus cù oculis meis, vno cogitare quidem de virgine.* Tu autem, cui pectus instar fornacis ardet concupiscentiæ & ad Chortæas festinas adeo temerarius in quibus sic adque omni formidine mulierum manus contrectantur, ut spectantibus sic scandalum, & obambulas mommisi, seu laruis indutus, vel aliquando aperta facie oculos tuos huius vel illius vultus palcens elegantiâ*

XI. Iob, ne peccet pangit fadus cù oc. his *Iob. 31. 1.*

XII. Arguuntur qui temerariè se ingerit occasionebus.

L. c. tra l. viii. an. 1. Tom. 2.

1. Cor. 1. **XIII.** Feminæ contactus vitandus quasi pe sific.

Pro. 6. 17. *Hieron. Bap. de Lanuza Tom. III.*

*ita virum tactus femine. Optimè nouerat hoc exemplar pudicitie Ioseph (vt ait D. Hieron.) cum enim à domina sua ad contrarium pellicetur, sic ab ea fugit, quasi serpens ipsa fuisset adeo mortifera quæ à Spiritu S. vocatur: *Dipsas serpens statu aduersus, & quasi canem vidisset tabidum. Noster Ioseph quia tangere eum volebat Egyptia fugit è manibus eius, & quasi ad mortuum rabiosissimi canis, ne paulatim virus serperet, pallium, quod tetigerat, abiecit.* Idem aduertit D. Chrylost. trutinans quèd ab ea velut à lue contagiosa diffugerit quocirca (scilicet) pallium deseruit quòd ipsa contigerat, arbitratus luem hanc velut pestem esse periculosam: si namque peste infectus tibi pallium tetigerit, illud abiecit, veritus ne illo tibi damnum morisque inferatur quàm secuta est tibi suppa inter ignis flammam? an possibile est illam non exuri? notum igitur est axioma vulgare: mulier ignis est, vitalea & diabolus tollis: proinde tua Deus exhibat proposita & promissa, quòd constans futurus sis, viriliter tentationi resistes, nullique culpa contenties. *Et eris fornicata vestra ut fauilla a suppa. & opus vestrum quasi si intilla & succenditur utrumque simul & non eris qui extinguit.* Quæ est fornicatio tua nisi stupor, quid sit isti manuum contactus, confabulationes, comedix, recreationes, illa opera vestra, nisi ignis? quid inde futurum, nisi vt tu & illa vterque simul, in anima succensi pereatis? fugite fugite monet D. Cyprianus hoc etenim vobisque persuadeto, vos vatem Isaiam alloqui: dum sic inclamot. *Recedite recedite, exite inde, pollutum nolite tangere. &c.**

§. 7. Tenetur homo vitare pericula sibi que cauerè, ne vitæ fiducia decipiat.

Clarè explico difficultatem: viri prudentiæ insignes nedum formidant, quando damnum est certum: sed etiam quando illius imminet periculum, & esse potest. Ingruit nox, occludi ianuas tuas, eaque tibi reddis certiores, ad quid hoc nosti quòd fures sint accessurum non nouissimo esse potest, quòd licet illæ patule sint quaquauerum, nullos domum tuam ingrediarut, sed quia potest sic esse. Iter agis tempore hybernali. & penulam tecum sumis pluuialem, quæ ex se ampla est & grauis. Nosti forsitua certo pluuiam decidendam & nequaquam, hoc tamen scio, quòd esse potest, & fiet vt in aperto campo pulloque vmbraulo rectum me comprehendat,

XIV. Exemplo Ioseph.

Gen. 8. 23

Ma. VI. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Isa. 1. 13.

Ly de Lap. sis.

Isa. 2. 11.

19. **D.** **I.** **Argumētatur ad hominē.**

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Re se comprehendat,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

comprehendat, ubi & quando minus fuero sollicitus. Scripsit tibi & conquiris, in quibus ceteris uel clauibus obserata seruas tua monilia quare non illa reliquis de foris in aperto: numquid praenosti fore rapida: haudquaquam: sed huius adest periculum, & potest esse.

Si ignis uicium, potest esse, te cogat, ut securum & facias, & hinc à te pericula dimoneas: quantum hoc solui obligari Jacob, David, Paulum, & alios, quos retulimus, non obstant diuina prauidione, securitatis, ut fugerent, agerentque quidquid portarent pro se necessitate, & ipsa celi fortitudo Christus, solū ex uinculo in dicio & signo quo suspicatur necem sibi à Iudeis intentari, fugā sibi consiliū, periculum

Tract. 18. in Ioan. Tom. 9.

praecentit quo vos docet (interpreti D. Aug.) ut intelligatis, quod ex eodem casu, quo periculum potest distaminque euenire, scilicet uini vos protegere & periculum auertere, quā natione à culpa liberaberis, dum ex uoa parte pregrudent tuam cognoscis inhiuitatem & miseriam, atque ex altera, te periculis adeo manifestis & euentibus, temerariū exponas? An potest esse, ut licet mane de strato surgas sanus & incolumis, uespem non uideas semilacet quod saluus ebitū discendens, diem non uideas orientem? An potest esse, ut te mors rapiat inopina? An potest esse, ut deliciis tuis ad uomitū uacans diuina te manus comprehendat, que cunctas distinet delicias, qualis illa manus fuit, quom opipare conuanti misit Regi Balthassar, an esse potest, ut dū vitam tibi & salutem credis robustionem, atque possessoria speres tempora, de caelo uox auditor: qualis alteri facta est, qui animam suam applaudis lreabatur, dum se diuitem & prosperā cernit fortunā gauderem, qua dicebatur: *Stulto hinc nocte animam tuam repaunt à te: qui autem parasti cuius erunt?* hoc intellexit optimē, qui tuam edubauit altioris uoce exenare somno: Et

II. Quanta possent euenire.

Luc. 12. 20

Ephe. 5. 25.

tiam mentisq; desideram, uideat fratres quomodo caute ambule is, non quasi impientes, sed ut sapientes, redimones: seque quomā dies mali sunt. Attende quid agas, tibi prospice, & oculis oculis caecāq; mane non ambulā, peribde qualiter seclines mortalitū, morsime ad iusticiam tabernam, tu quoque ad Amasim contuberniū, tu similiter ad tuas te similitates, tu pariter ad tuas properes insolentias, eronim quasi stultus sanquit ille properatis. *Quasi insipientes.*

III. Iuuenis lubrici

Sic alterū describit iuuenem uento captū, uile sortū, & impudicā scelerem meretricem: illius uenim uultu allectus elegatā ad priuū, ab illa

signū ostensum, illico illū insequitur sui parum describi. cōpos. *Statim eam sequitur.* Statim eā sequitur, tur per non se cōruer, non ascendit quo pergat, sed ex dicitio. templo statim illā sequitur. *Qua: bōs dūctus ad* Prom. 7.

uicium am: & quasi ag: uis hinciens & ignotans, 22. quod ad uicium suū uis uis hatur, uoluit si auu festinat ad laqueū, & nescit quod de periculo animā illū uisur. Quot tales conspicimus in munda qualis scilicet in felix adolefens, quimino aliquando cōpūtre fecas uelutis canibus capite suas (scilicet uoluptates, & alterius puella - sic. Qu in toxicata & quim uelox accelerat ad eius ades nesciens, quō uadat, nullo timore canis, impus rationis sine discernū, sine consideratione ut uos tradit ad laqueū nosti quō pergas nescit: fluitur (inquit ille) quod ad laqueū scilicet, uelut pallei, qui pipiendo conuolat ad rugiā in qua uelco in uicium capitur, & uelut perdidit, que uolūto & cantando ipsa alacris redit tu loquens. Non perperdit quō animam suam aternā damnationis, & mortis exponat periculo sempiternā, O charissime mi, (loquitur D. Aug.) in hoc astente cōsideras, quod tibi Spī. de sep. 6. 3. tuus S. suggerit, quid sit quod tanto exponas Tom. 1. 9.

periculo tuo solū facit uā, uōra tua, honore tuū, uitam tuam: sed & ipsam animā tuam. *De periculo animae tuae.* Cōsidera, quōd non nisi uā habes: cōsidera, quā prudenter te mouerit ille, qui tibi dixit: *Quam commutationem dabit homo pro anima sua.* Matth. 16. 26.

Uerū dē eum D. Aug. quod tibi dixit Salomō, ne tibi periueneris, quod bona tua solū modo cōficio dilapides, sed quod in super & anima tua i. *Curā potiaris.* Scoti pretium uix est uini p. 16. 6. nia: malis autē uari pretium animam capiti: 16. IV.

anima pretiosa: etenim eam minima caelo terraq; pretiosior, cunctis in hoc mundo uisibili creaturis multo praestantior: si pretium eius scire desideres, & ualorem inquit D. Petrus, hoc scito, quōd Deus in eius redemptionē sanguinē suū dederit pretiosius, *Pro iugo.* sanguine agni immolatus. An iudicas quidquam i. fo. Dei: 120. 19. gona esse pretiosius? dedit pro illa, quidquid habebat, sanguinem suum uita, animā coruū, imo seipsum. *Dedit: semetipsum pro nobis.* An

aliquid uidetur tibi esse potē uita, anima atque ipsius Dei essentia aestimabilis? hanc pro illa dedit, & illam conquisiuit sudoribus, angustijs, flagellis, spinis, clauis, eruo i. q. patibulo. An tua sententia potē aliquid maiori ualoris inueniri? in his uoluit, non tantū ualeat ipsi angeli, & omnes simul, quanta sola tua anima: etenim in

in confesso est, inquit Anglicus Doctor tantò alieui quidquam esse pretiosius, quàm cōstiterit illi carius pluraq; eius gratia profudit. Quod aduenis, vel gratiò tibi datur, magis facis, si bonum sit: sed mūtò amplius quod tibi multis opibus, magis quoque fiet labor.

Quanti Rex gemmam aestimaret, quam sibi cordis sui sanguine conquississet? quanti ciuitatem illam, quam ve assequeretur, seie flagellis exposuit? ignominiosius? plures valent Angeli, Archangeli, & Seraphini multisq; titulis sunt anima tua superiores: ceterum in vob, & per vnum est anima tua vnica & sola illis omnibus longè superior: in seò quòd omnes illi nihilo Deo consisterunt, nec vt illos deus sibi lucraretur, laborauit, sudauit, doluit, aliquid sibi inuit, nec quidquam sine parui sine magno tradidit: sed pro anima tota tradidit quicquid habebat, omnem suum sanguinem, ad vt iuniam vsq; guttam: omnes labores suos & cruciatus, vt nihil quod pati posset, aliud superesset: nec pars aliqua corporis sui esset, quam non paruoscularibus, & ceteris doloribus, traderet; vt ià sibi lucraretur. Et quia charè empti sic loquitur Doct. Angel. Ideo magis dilecti sicut mercator magis diligit res, quas carè emitt.

In e. i. p. ma Petri. Hom. i. in Exod. V. Adam Eue & ossa nō autē animā d. d. d.

D. Aug.

quitam vili pretio distrahis animam? Quanta iniquitas. & quam lugenda perversitas vt animam quam Christus suo sanguine redemit luxu sui quisque propter vnius momenti delectationem cinibulo vendat. Verè nimium plangendum, & miseranda conditio est, vbi cito praeceperit quod delectat, & manet sine fine quod cruciat, & Cum igitur hoc ita sit, ait Spiritus S. Nunc ergo fili mi audi me, & attende verbū ora mei, ne abstrahatur à vitiis illius: mens tua neque decipiari somniis eius. Attende quatuor ratione vitas.

Prima est, quod nobis dixit Apost. Videte quomodo caute ambulatu non quasi insipientes, sed vt sapientes. Velum in quo petis vt ostendamus, nos esse sapientes & videntes tempus, quoniam dies mali sunt. Tempus vendidisti: nam vt mancipium diabolo, mundo, carniq; deferuisti: illud stude conquerere, illud redime, vt anima tua proficiat, nec illi fidat; non enim ferant illo dolosior, quoque amplius studeat Domino suo illudere, illumque fugere, quàm tempus. Hoc interpretor cum indicare his vobis: quoniam dies mali sunt, in SS. literis malus aliquando significat illusorem, quodam loco Christus diuitias appellat, quas mammonam iniquitatis, diuitias iniquitatis, & quæ alio loco eadem vocat fallaces, vt notat D. Gregor. Fallaces diuitias, deceptoria diuitias; hoc etenim mali habent inter alia huius vitæ diuitias, ait D. Greg. vt sint fallaces, & quanto securius tibi illas pretendis, tantò te dolosius decipiunt: tibi tibi perit manus, a tibi domus corrui, alio loco dum minus cognas excidit tibi fidelior teque deserit paulo nudiorum.

Serm. 130 de temp. Tom. 10.

Prout, 7. 140 f

Ephes. 5. 13.

Lue. 16. 9

Hom. 15.

in Euang. Matth.

13. 22.

Quantū comicio meminit Apost. Paul. hitor, Baltasar: huic bellum mouerunt Medii & Persæ: ipse verò in Baby lone securus nihilque sibi timent, morabatur, & quatenus offenderet non solent, non timere se inimicos, sed eos exsibilare, eorum illam instruxit opiparā, ad quā cunctos nobiliores sibiq; familiares inuixit, efficiens vt supra modum excelleret in serculis, vino vase, eo vsque vt sacra non vereretur vasa pollere, quæ pater eius & auus Nabuchodonosor attulerant templi Hierusalem pradatores, huic totus innitebatur quòd ciuitatem suam crederet inexpugnabilem: eò quod ab impetuoso cingeretur Euphrate, ipse verò cunctos sustulisset pontes per quos transire posset inimicus, videbat nullas hostibus esse scaphas, nulla nauiculas; deinde quòd vrbs illa præter fluminis

VI. Infusta Baltasari mori.

R r r z fluminis

fluminis propugnaculum turribus esset munitis; ita ut si tentarent inimici natando transvadere, nullo negotio aquis praefocarentur.

DAN. 5.
25.

Cum iam securus conquiesceret, apparet scribens manus hae verba. *Mane Thecel; Phares; id est numerus, pondus, diuisio.* Numerus, quia Deus, interprete Daniele, dies tuos numerauit, & hic tibi lucet vltimus, etenim hac nocte tibi moriendum, nec vltimum videbis orientem. Pondus, appensus es in statera, & inuentus es minus habens. Diuisio, regnum tuum Medis Persisque diuidetur te circumvallantibus. Bone Deus, quando se Rex fidebat tutiorem, & suis se posse omni temota formidine, delictis, carnisque vacare, dies illi terminantur, numquam certior erat vitam suam esse optime praemunitam, & ecce, cum

Opus. 20.
L. 3. c. 7. de
regim.
prince.

nox apprehendit vltima. Quomodo factum est hoc? refert D. Tho. missum a Deo ventum exiguum sicut tempore diluuij, quod fluminis aquas exsiccauit, statimque coram illam consumpsit aquarum congeriem, cui, ut maximis viribus suis confidebat, vnde pede sicco ad ciuitatem accedere poterunt inimici, sicut de facto accesserunt ceperantque ciuitatem.

O Christiane, quam te securum viribus tuis & tua credis adolescentia, O Matrona quam te securam corporis vultusque arbitraris elegantia. O vir nobilissime, quam iudicasti non timentum, cum tanta seruorum, medicorum, & deliciarum turba munitis, ut quasi mortem irridesas, cuiusque omnem procul a te memoriam abijcias, & quasi pedibus tuis prostratam asperneris: nec non in longa tempora rationes tuas instituas, magnitudinem annorum numerum credens in peresse. Nunc dum minus hoc cogitas aduenire potest Dei status, febricula, regula de tecto decidens & subitus in terram casus opprimens inopinatum, time tibi prospice, salua te, peccata fuge, & pericula perpende dies esse fallaces, annos deceptorios, & quamuis tibi videatur quod attenta tua corporis valetudine multi sint: perpeasa tamen hominis infirmitate, nunc nunc inquam mori potes & perire in sempiternum.

§. 8. Qui non fugit occasiones tentat Deum secundum doctrinam S. Augustini, nec debet absolui.

IN hac doctrina fundatur illa sapientum theologorum dicentium: Confessarium non posse penitentem absolue, quantumlibet se prodit contritum, qui proximam habet & patratam casus occasionem, nec illam efficaciter & in effectu, cum possit deferre. Non debet ille absolui qui domi suae retinet eam, cum qua semel & bis, imo saepius Deum offendit, nisi illam expellat, quantumuis proponat & spondeat ad vomitum se minime rediturum, quodque suis fidat propositis, dicatque diuinum spero subsidium. Nec ille, qui cistis suis bona retinet aliena, & alia promittit se restitutum, nec tamen restituit. Licet dicat, quod domum rediens illa restituet: nec ille qui circumquaque non rescindit ingressum in talem vel tamen domum, ubi moratur illa, qua solet illi esse lapis offensiois domum ingredientis cuius confortio miserabilis coeruat, quam D. Petrus ad colligendum ancilla, domum ingressus Pontificis quamuis mille verbis & iuramentis constantiam fidemque pollicetur.

Hanc dedit rationem D. August. doctrinam Lib. 22. quadam subrepti, statuens hanc propositio- contra nem, quodcumque quis se potest a peccato liberare, fugiens occasionem, vel illam deferens, nec vult, sed in illa permanet, dicendo: diuino consilio subsidio: me Deus custodiet. firma statui proposita indubie seruanda tentat Deum, & sine necessitate, sine causa petit miracula: illa vero conclusa ratione a Deo petere, est tentare Deum, ut ipse Dominus ostendit in responso dato Satanae: petenti, ut de pinna templi se precipitaret Deofilius, quod Angelos suos mitteret sibi custodes: sic enim illi respondit. *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Matt. 47.

Hac doctrina respondet heretico Manichaeo Fausto: pertinax hic errores defendebat Manicheorum, quorum vnus, & non minimus, hic erat, quod veteris testamenti Deus malus esset similiter, quos ipse habebat sibi amicos, esse nebulones: quia vero primus fuit Abraham, III. animo conatus est blasphemus probare Abraham Abrahā fuisse hominem peruerum, malis imbutum mo- a Fausto ribus multisque vitijs notatum reprehensione accusatus dignissimis ad huius confirmationem eius ab Augustino perpendit, atque in continentia accusar, stino in quod

duobus
defendi-
tur.
Lib. 12.
contra
Faulu-
m à cap. 5.
vsque ad
40.
Tom. 6.
Gen. 12.
21.
20.

quod propria non contentus vxore Sara, impu-
dicè cum ancilla sua Agar vixerit; deinde laboris
& aduersitatis fuerit impatiens: quando quidem
fame vel minima vexatus terras petierit alienas
Cui D. August. tanta responderet eruditione, vt
clarè demonstreret, quod ea omnia quæ Faulus ar-
guenda proposuit, ipse laudibus ostendat extol-
lenda virtutum opera. Hoc autem petrinaculis
in S. Patriarcham urgebat hic hæresarcha,
quod nimirum meticulousus esset nimis, in super
& leno quandoquidem vt vitæ suæ consuleret,
conferret quantum erat ex parte sua; vt vxor
sua viveret adulesca. Perpende, inquit, hoc in
duobus casibus; diueritit quondam comite vxor
sua in Ægyptum: etat autem hæc femina formâ
superior, vnde quam primùm Regis intrauit cu-
mam, ceperunt eam multi Gyrouagi circum-
dare, velut apes mel obsident, retraxit eâ Abra-
ham atque illi: mi confux amantissima meo iu-
dicio quidem actum est de me: hic etenim po-
pulus, imò & ipse Rex, quo te persequantur, me
trucidabunt, si vxorem meam te esse nouerint.
Habebat populus hic adulterium vt peccatum
omnium (sup. mum, ipsoque homicidio deterius,
in tantum, vt quicumque alterius veller abuti
vxore: hoc primùm agebat, vt maritum eius de
medio tolleret, vt præteritis diebus ostendimus.
Ecce palam est (inquit Araham) quod eorum
oculos tua offendat vultus elegantia, quocirca
certa me mors manet, si me virum esse tuum il-
lis innotuerit. Obsecro te, si hæc procedamus &
dissimulantes, nec te meam vxorem dixeris sed
sororem: poterat hoc meritò dicere: nam etat
illi consobrina, filia fratris sui: & omnes eò
tempore tales, fratres esse dicebantur. Ex inuito
igitur contractu Sara fateretur, quod vir ille sibi
frater esset & per hoc intellecta Rex eius pul-
chritudine, mandauit eam ad palatium deduci,
ea intentione, vt ad illam accederet, quamuis hoc
Deus impediuerit: hoc idem alias accidit in
Geraris vrbe terræque Palæstinorum. Habes hic
obiciebat hæreticus, quod Abraham vxorem
suam adulterio exposuerit, quantum ex parte
sua fuit, vt vitam sibi seruaret incolumem. *Vxo-
rem prostituentiam tuam dicit, vt vitam seruaret.*

D. Augu:
L. 12. c.
636.
IV.
Respon-
det D.
August.

*Vita sua consulit, ne se occiso ab alienis
& impiis, ille captiua possideretur, certus
de Deo suo, quod nihil eam turpe aut fla-
gitiosum perpeti sineret.*

Replicat illi hæreticus, qui igitur fidebat,
quod vxoris suæ inter impios & luxuriosos tu-
tam seruaret honestatem, an non melius spera-
ret quòd vitam suam seruaret inco umem, licet
eam vxorem suam esse fateretur? *Cur non potius
ita de Deo suo presumpsit Abraham, vt fa-
teri vna timeret vxorem? numquid enim Deus
ab illo mortem non poterat repellere, quam time-
bat, eumque cum coniuge sua ab omni pernitio
in illa peregrinatione tutari, vt nec vxor eius,
quamuis esset pulcherrima, appeteretur ab ali-
quo nec propter illam ipse neceretur?* Cui D. Au-
g. poterat quidem, verum tamen illi conueniebat
vt diuine soli committere prouidentie, & non
alteri. Duo in hac occasione periculo exponebā-
tur, vñ erat propria vita, alterum vxoris pudici-
tia, hæc defendendi nullum sciebat modum
cum populo eradita esset & exposita luxuriosor-
nisi illam Deo committens & commendans. Vnde
totum quod potuit fecit nempe de Deo presump-
sit, eamque diuinæ commendauit prouidentie:
certè vitam suam poterat conseruare, non ex-
spectans à Deo miraculū, si nempe, se maritum
Saræ esse dissimularet eius se vocat fratrem: proin-
de medium hoc sumpsit, quod poterat aptius op-
ponere si namq; hoc habens, & valens opponere
quæstionem ex parte sua, non tamè illo vellet vti,
sed sperat quèd Deus illum miraculosè seruaret,
& periculo eriperet tentasset Deum, ille etenim,
qui per media potest ordinaria se ab incommoda
liberare, nec tamen hoc agit, sed vult vt Deus eū
liberet quasi per miraculum, tentator Dei argui-
tur. *si interrogatus Abraham illam seminam
suam indicaret vxorem, duas res tutandas com-
mitteret Deo & suam vitam, & vxoris pudicitiam.
Pertinet autè ad suam vitam, quando ha-
bet quod faciat homo non tentare Dominū Deum
suum. Ecce notabilem valde propositionem. Se-
cundam sanam doctrinam* Quando quis potest
aliquid facere, ne labatur, & non facit, cuncta di-
uino permittens auxilio, tentare dicitur Deū:
quod si tibi possis succurrere, de domo turbans
eam, quæ te pellit in ruinam, & agere tenuis:
sed Deo confidas te liberandum, tentator Dei
esse conuinceris. Similiter tu, qui in tabernis
luforis te ipsum dilapidas si possis te ipsum
eripere illas non frequentando, tamen acce-
das diuino fretus auxilio, quo te speras

& defen-
dit Ab. a-
ham.
D. Augu.
22.

non peccatorum, te dicimus esse Dei tentato- rem.

D. Aug. IV. Christus Deū, no- loit ten- tare. --

Quo tempore quis p̄ manibus habet reme- dium, sibi assumat illud Deumque non tentet, hoc autem probat D. Aug. ex hodierno Evan- gelio Neque & ipse Saluator non poterat iucri Discipulos suos, quibus tamen dixit, si vos perse- cuti fuerint in una ciuitate, fugite in aliam. Cu- ius rei prior exemplum pr̄buit, nam cum pote- statem haberet ponendi animam suam, nec eam poneret nisi cum vellet, in Aegyptum tamen in- fanti parentibus portantibus fugit, & diem seculū non euidenter, sed latentē ascendit, cum aliis palam loqueretur Indis tra. centibus & inimi- cissimo animo audientibus. Et D. cito mihi, quare Christus contulit Deum si seip̄sū de p̄na aculo templi deorsum pr̄cipita licet hoc ab illo petente diabolo, fretus Angelico mi- nisterio sibi à Deo mirēdo, quorum manibus ex- ciperetur, nullomq̄damō incurreret quia pa- ratum habebat planum medium quo se poterat liberare: nempe si per gradus descenderet: & uelle miraculum à Deo in eo, quod quis potest per seipsum efficere, est tentare Deum.

V. Conuer- satio eū muliere periculo- sissima.

Quæro igitur à te, an communē ignores do- ctinam, quam latentur prædicant, & protestā- tur sancti, miraculum cœferi quod vir uiuat & conuerterur in lico tempore, imo aliquāto etiā vel p̄na mora, cum muliere & casti tatis nō in- currat iacturam vel eam periculo non exponat euidentiori? ait D. Bern. quod cum sit Lazari resuscitatio inter cetera Domini miracula pri- mizerium tamē illud multo cœferet eminentius D. Chryl. multoties protestatur quod illud in- dicit maior esse prodigium quā illud, quod de sanctissimi illis scribitur adolecentibus, qui fornaci Babylonica ardeatissimi in iacti, tamē ab igne premonserunt illæsi. An ignoras quam efficaces sint flamma libidinē stan ne eis quāni fortioribus quis accendatur viribus expolius oerfioni i perpendit D. Ch. yf. facinus illud horrorem castissimi Ioseph. quando strictisfer- nis arctatus ang. stis cum Domina sua, ab illa ad stuprum provocatus, mansit tamen & egres- sus est ab omni peccato liberissimus. Non tam admirabile, ut mihi uidetur in fornace Babylonia esse in epuroz, & ill. for. permanere, & nihil ab igne pati: ut admirabile hoc & rarum quod admirabili ille iuuenis resisteretur uellimentis à polluta illa & laetitia nec tamen illi cedidit.

Hom. 44. in Gen. Tom. I.

VI. Ioseph a castitate laudatur.

Ceterum ne forte facinus hoc trahas in con- sequentiam & dicas: sicut se Ioseph liberauit, sic & ego me liberabo, & sine offendiculo vel ia- cula euadam castitatis: notanda sunt (ait D. Chryl. duo, Primus: Ioseph nullum aliud ad manum erat remedium, quo se ab impodica to- tuis expediret mulieris societate: non enim po- terat arditus effugere: quia seruus erat empi- tins, nec illam poterat domo propellere, ut pote dominam: unde diuino potera, fidere subsidio, seque diuini iungere brachijs, pretegendume quosira subuenit illi Deus sicut & pueris illis in Babylone, quibus nullam erat ignem fugien- di remedium, cui, Regis Nabuchodonosor im- perio tradebantur exurendi, Sicut autem & erat pueri illi propter uirtutem suam diu: à froti gra- tia, igne prestantiores uisū sunt in illo quia quod in se erat, afferebat, magno superuog- e pr̄sidio muniebatur. Pondorandum hic uenit illud: quia quod in se erat afferebat.

Insuper in hoc ipso casu cum D. Chrysof. considerandū, quod iugerit quantum poterit licet, eū tanto sui honoris impendio, quo illum accusarunt ut perdidit seruis, & Domina Do- minaque suæ infideliā, utque talem ergastulis incluserunt: & manibus Domine suæ proprium reliquit pallium: tecum habere uolens pallium quod mulier illa iegerat: quā si pestis quædā fuisset, quæ solo uelli: con. actū contrahitur: quatenus hic p̄riter attendis, quam ex antuo & sincerē iuuenis hic purissimus periculum agnouit, eū exponebatur, nec minus esse mi- raculum cum uipera uenenoſa morat, eamque inter manus arripere, nec tamen eū mordeat dentibus, aut toxico i. fici, quam cum muliere esse libera, cum qua & aliā periculum incur- rit castitas, nec tamen damnum incurrere, aut animum ueneno deprauari: quæ quidem nec Adam in Paradiso licet gratiā, sapientiā, su- pernitique donis adeo suffultus, immūnis euase- rit. Periculum non tulit Adā sanctitas ex ser- penis astutia nati hic non eum decepit, ut ait Apostolus, Adam non est seductus, sed ex mu- liere, quæ uiro sicut serpens uenenoſa: etenim illam sibi diabolus assumpsit ut instrumentum, ut diebus præteritis ex. licauimus.

VII. Ioseph fecit quod peri- culo eri- tur, dū fugit.

Mirabilis fuit ille casus qui nostro Apoſto- lico uiro contigit D. Vincentio Ferraricenti, non abſimilis illi, quem de Ioseph retulimus: sicut enim illum aggressa est eius Domina uie prostibulum, sic uirum nostrum Apostolicum meretricis appetit elegantissima in urbe Val- lencia comine Agnes Ferruandi hæc etenim libidi- ne feruens in uirum sanctum, lasciuæ suæ fra na

VIII. Historia mirabilis de S. Vin- centio Ferraricenti.

23.

laxans impudicitia, se sicut infirmam, & tantis animi deliquis & passionibus laborantem, ut domestici peccatorum suaderent illi confessionem: ait illa hoc mihi in votis est, quam maxime, coque sine vocari iussit sanctum Prædicatorem fratrem Vincentium Ferracenicum, aduocit ille, amque solatur atque ad peragendam disponit confessionem: illa vero suam incipit aperire concupiscentiam, illum ad sui pelliculam amorem eo usque inhonesta, ut illi corpus suum discopereret, quo visum Dei pronositate ardentius ille quamprimum insurgam se proripuit, vltus remedio seorsum: meretrix se sciendens concupiscentiam grati in illum subijderat: eorum moetur, cumque conatur demigrare, vocem attollendo, ex lamalo r'riate: Ille mihi vniu'ituit, meque voluit illudere castitate: porro non hoc permisit illi Deus, etenim cum primū illam animo concepit calumniam, diabolus, qui iam eius possidebat animam, ex diuina dispositione, corpus etiam possedit: et cetera: sic ut corpore & animā à diabolo possiderent, accurrunt Sacerdotes & exorcistæ profanam elirantur: tandem adhibita multa diligentia, respondit diabolus: hinc non egrediar, nisi venerit mihi hoc præcipiens, qui in igne exiit, combustus non fuit: & hoc ad singula: repererat coniurationes. Cum autem non inteligeret, de quo loqueretur omnes confusione replebantur. Quis est iste qui ab igne mansit illæsus tan iuuenes sunt illi Babyloniensium, an S. Laurentius non ille. Quis ergo quartæ illum, reuerſi fratrem illum adierunt castissimum, eum deprecantes, quatenus infirmam illam iouit: è dignaretur, suamque illi impetrari benedictionem: ille vè è ne precatores offendere, aut de præterito daret iudicium, eò tetendi multis constipatus: quamprimum pedem intulit cubiculo, vociferari cepit diabolus: hic est, ita hic est, qui ab igne mansit intactus, & in eius ego nequeo subsistere præsentia: quocirca de mulieris egressus corpore eam dimisit liberam.

Si cum tali esse muliere, nec tamedo castitatis paci iacturam, sit ab igne flammisque manere inuolatum: dicto mihi, quod si respicam fornicari velles iniicere Deo seus quod te seruaret illegum an non hoc esset tentare Dei, & nullā urgente necessitate possere miracula, & velle incendio conflagrare: igitur idem intellege, quando domum accedis mulieris illius, eius conuersatione tua solet perire pudicitia, & illam volens tecum rotinere, quæ tibi quondam fuit offendiculo, nec nō illius contubernio

perſui, coies ex consortio tibi perijt anima.

Dignus est Augustini calamo discursus ille, quem de hac materia composuit, & inscripsit. *De incauta familiaritate extraneorum mulierum.* Propone hic quandam difficultatem: ait Apostolus Paulus nobis precipiens, ut viriliter resistamus tentatōibus: imò ipsi demeni, totique inferos verum tamen agens de tentationibus impudicitia, nos hortetur ne resistamus illis faciemque opponamus, sed illi terga: veremus fugamque meamus: *Fugite fornicationem*, audites, illum momentem, ut auertit uni conuulces, iram refraues, superbium collatis viribus impugnes; eam mietur tuæ considerationibus deprensus: inuidiam de corde tuo propulſes, illud actibus apertis charitatis standem: D. Iacobi remedium contra diabolum hoc assignat: *Resistite diabolo & fugiet à vobis*: nullo namque alio modo eum superamus: Idem nobis suggestit consilium Apost. Petr. *Aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens & cetera*. Nihilominus vnicuique & effectissimum vincende luxurie remedium ait esse suaderetque fugā occasionum. *Fugite fornicationem*. Quod libidinem fugendam esse suggerimus Apost. Paulus euidenter ostendit, qui cum omnibus vniuersi predicauerit resistendum dum contra libidinem loqueretur, nō dixit resistite, sed fugite fornicationem ac si contra reliqua vitia, Deo auxiliante, debemus impræsentis resistere, libidinem verò, iugando superare.

Perpende, quale tibi Spiritus S. suadeat consilium: *Virgini ne conspicias, ne forte si analizeris in decore illius*. Conspectū fuge mulierum alioquin offensus oculos, teque perdes. Si dimouendi monetur oculi quanto magis ipsa persona? Considera, qua ratione se Ioseph liberauerit. *Beatus Ioseph, ut impudicā dominā posset euadere palliū quo apprehensus fuerat, reliquit & fugit, sine ulla dubitatione, qui familiaritate nō vult vitare suspectā cito dilabatur in ruinā*. Hinc illa itatui propositione quā optarim omnes præ oculis haberent scripto: *inter omnia Christianorū certamina, sola duriora sunt prælia castitatis, vbi quotidiana est pugna, & rara victoria*. An ergo Christiani duriora non sustinent prælia, quæ comprehendere possumus, cū ipsa feritate tyrannorū: hinc in campo starebant aspidibus circūiecti, alium leonibus, alium eraticulis exturbant, ignitis alium scutis examinabant, alium gehennā & trocleis extendebant, alium gladio, quem capiti suo videbat imminere, perterebant.

O quam seuera fuerit bella D. Laurentij cum tyranno

D. Aug. Ser. m. 1. o de temp. Tom. 1. o

IX. Aliis vitis est resistendum, sed libido fugienda. 1. Cor. 6. 8. 1. Cor. 4. 7.

1. Pet. 5. 9.

X. Feminæ vitandus conspectus. Eccl. 9. 5.

XI. Castitatis prælia duriora sunt.

tyranno tigride seuiori? O quam dura fuere certamina D. Stephani cum lapidibus? O quam acerbi conflictus S. Ignatii cum leonibus dura sunt hæc, faceret certamina: *duriora sunt prælia castitatis*: etenim alijs prælijs nos solummodo de foris impugnant inimici. sed in prælio castitatis illis se adiungit seuisissimus nosler inimicus, quo nulli patitur acerbiorem in nobis ipsi, nimirum, carnis nostræ concupiscentia, hæc etenim exterioribus iuncta aduersarijs acrioribus cor nostrum impugnat assultibus:

24. XII
Exemplū castitatis in adolescentie.

Hinc refert D. Hier. hanc fuisse supremam tyrannorum manum qua per diabolum incitati Christianos oppugnant scilicet, confortiū mulierum, quod præliū summopere illis percutit & grauioribus exposuit angustijs: quid agūt iam fortiozem ad hortum deducunt, in molli leculo floribus intexto declinant, sericis ligant funibus, instrat mulier elegātia vultus amabilis iacentem complectitur, ligato blanditur, & prostratum ad inho. e tum prouocat amplexū: quid adolescenti hoc in certamine agendum? quærit D. Hier. quem enim tormenta non vincebant, delictijs conabantur eneruare: hoc autem accedie inquit, vt hoc periculo arctatus certamine, Deo inspirante proprijs sibi dentibus. linguam demordeat atque in meretricis faciem expuerit,

D. Hiero. in vitab. Pauli Ermitæ in princip. Tom. I.

quæ ad tantam illum irritat impudiciam quatenus dolor ille & ipsum mortificaret, & ipsam sanguis effusus in fugam adigeret. Tandem caluitus inspiratis, præcisam morsu linguam in osculantis se faciem expuit, ac sic libidinis sensum succidens, doloris magnitudo superauit. Hoc prælium ita exhorruit iuuentis ille pij simus Paulus, in tantum vt illud expectare non præsumeret: adeitro sibi animum inducit, ad montes fugere, in quibus speluncam inueniens in ea se conclusit, atque ad tantam quantam nouimus, ascendit sanctitatis eminentiam.

Lib. I. de adorat. in spiritu. XIII. Quid significet quod Deus ex costra Adx mulieris formauit.

Aprè conuenit propositio nostro D. Cyr. Aleād. exp. ndit enim quod Deus ad mulieris primæ fabricam costam tulerit de Adam & supponit quod ipsa natura & Deus vt eius auctor primarius videns cor esse vitæ principium eiusq; super omnia necessariam esse conseruationem, primo inuoluit illud reticulo velut pergamento quod dicitur Pericardium: Sed quia tam debile est, vt qualibet aciculā penetrari possit, statuit illi, & cor cooperuit costis velor quibusdā propugnaculis, & locis quibus & custodiat, & protegat, hoc cōcesso, quid cogitas, inquit sanctus, hic hoc significauit, quod Deus costam hanc abtulerit,

quæ cordi propugnaculum erat & tutela, vt ex illa formaret mulierem, nisi quo tibi declarer, quod hominis cordi in ordine ad mulierem tutela deficiat & protectio, sitque discoopertum, quod si vel aliquod habeat septimentum, solum est reticulum Pericardij; quod vno statu accenditur, & aciculā transfoditur.

Ex prædictis colligit D. Chryl. fortiora, quibus à diabolo impugnatur, arma esse mulieres: etenim nouit quod earum interuentu cor inueniat quasi deiecto muro propatulum, ita egit cum Adam, similiter cum Iob, quando truciore illum aggressus est prælio, nam primò facultates illi deripuit, deinde filios, exinde salutem, vt in sterquilino loco sibi conquireret: & semper cor illius vt militis fortissimi præmunitione inueniens, quod cunctos illos fortiter impetus retudebat, illi bellum inferre proponit per vxorem eius, & per ipsam ac eam ipsa vitū impugnat: etenim illam marito proponit casum illos & infortunij dep. orantem (sic enim textus habet Græcos, quem sequuntur & expendunt Græci Patres) quasi qui ceciderit, quod lacrimis, suspirijs & mulieris euulsiōibus nullum viri cor posse resistere. Quæ circa vir factus illam intelligens oculos suos in eam deflexit. *Respicis in eam.* Nota est D. Chryl. quod non dicat: *respicis in eam, sed respicis in eam, q. d. respicis eo, vbi illa erat, post eam diabolum vidit; etenim hic erat, qui mediante illa spicula emittebat velut in ciuitatem deloricatam. Proponitur viro cōiugij madens lacrymis; illique representans ad quantam decidisset paupertatem, & quā illa sit omni destituta subsidio, nec non quā euidenter pateret ipsum à Deo derelictum quando quidē tam duris illū exciperet aduersariis. O quā vehemens fuit hic assultus, vltimus fuit, & supremus: etenim fortiores & periculosiores, quibus Satan aggreditur, illi sunt, quibus per lacrymas, suspiria planctusque mulierum impugnat: videtur enim quod resistendis illis cor sit imbecille microque destitutum.*

XIV. Diabolus Iob vxore, vt armis fortissimis oppugnauit.

Ecce cum D. Aug. hoc argumentū prosequere, quod David contigit: quam erat illi cor infirmum: quam sicut propugnaculo: nam à mille passibus illi sagittam emittens Bethlebec in cor eius impexit, tantamque, quantam scimus David exprouocauit illi calamitatē. *David ille sanctissimus in mille passibus mulierem nudatam vidit, & statim homicidium fecit, & adulterium.* O heris quis inimicus adeo robustus, qui mille passibus ycastiaculum intorquens thoracem terebraret xreū, ita cecidit.

D. Aug. Serm. 250. Tom. 10. XV. conspexit, & mulieris

perior si David sanctitate adeo robustus, icin-
niss, vigilijs & continuis ita munitis orationi-
bus, cor passus est iaculo transfodi, quod Beth-
sabee pulchritudo à tanta interapedine illi
immisit: quid vis vt de te credam epulone, libi-
dinoso, qui proflus omneam ignoras mortifi-
cationem, orationem, & ieiunium illique acce-
dis adeo proximè? ilico (monet D. Aug.) *Nemo
se falsa securitate decipiat, nemo de viribus suis
periculose presumat, sed audiat Apostolum dic-
tem: Fugite fornicationem.*

D. AM. Proiequitur D. Ambrosius, hoc argum. contra
Apolo. Gentiles disputat exaggerantes Davidis pecca-
tum. vnde & Christum vili faciebant vtpote
2. de filium adulteri, & homicide, & ait, quod ipse
Davidem non liberet, sed excuset. Primò Rex
6. 3. erat, & potestate fulgens: vnde de facili quid-
quid volebat obtinebat, Secundo habuit occasio-
nem & in illa quis stetit inuictus? voluit Deus,
XVI. inquit ille vt nostra pateret natura, cui in occa-
sionibus lapsus est quasi communis *Lubricam*
Multic. igitur *videmus ad vitia potestatis &c. non adul-*
rũ in. ter assensit David alieni iustorij, sed erati passus e-
omnino vitadus est. *ingui, nisi nudam & leuantem mulierem de do-*
est. *mus sue interioribus vidisset, Es idem bene scriptum*
est: non intendas in mulieris speciem, & non con-
cupiscas mulierem, mulierem non aspicias, mul-
ierem concupiscas: etenim ex aspectu oritur
Ecclesi. 25. *concupiscentia. Nemo enim diu foris est &c.*
& 26. *neq; meã rãtum hoc sententiã difficile iudicatur:*
etiam sanctus Salomonis proverbijs impossibile iu-
dicatum est, qui suo doctus exemplo ait. Ligabis
quis ignem in sinu suo, & vestimenta non combu-
ret: vel ambulabit quis super carbonem ignis, pe-
Pron. 6. *des autem non comburet. Cane ergo tu, &c. Quid*
mirum, quod ego iudicem hoc difficile, quod
Salomon iudicauit impossibile, & secluso mi-
raculo fieri non potest? sicut in iuuenibus Ba-
byloniæ, quos ignis non consumpsit. Ad huius
confirmationem explicat idem D. Amb. illud
de psalterio, Tu mandasti mandata tua custo-
dirimim. Si tibi oranti, bonisq; intento operi-
bus laqueum paret diabolus: in via hac quã am-
bulabam absconderunt laqueum: quid ager in
præcipitis nolite cedere de via, si in via ambu-
lans vix tutus es à latrone, quid facies si te va-
gante extra viã inuenierit? dirigantur gressus
tui, &c. Fuge occasiones si mens tibi sit, vitare
pericula, tuncque ambulare.

§. 9. *Confessarius penitentem de periculosis e-*
ducat occasionibus, sicut Moyses populum,
vt illum de Pharaonis seruitute liberaret.

Hinc colligant Confessarii: quod in prin-
cipio prælibauimus, ne scilicet pro-
missis fidant penitentis licet iura-
mento confirmatis, si in eadem peccati & ruinæ
sue permaneant occasione: si hic non omnino
se subtrahat à frequentatione domus illius mu-
lieris in qua cecidit: & alter de taberna lusoria
in qua animæ passus est naufragiũ: & alter de
cõtractibus, quibus habendi accreuit cupiditas,
& bona detinet aliena. Confessarij, incumberet
constantem imitari Moysi resolutionem, quem
Deus sibi ministrum elegerat, quo populũ suum
de dura Pharaonis potestate vëdicaret. Crudeli-
nimis seruitute Dei populũ tyrannus hic oppri-
mebat, cui dare negabat libertatẽ suauioribus à
Deo rogatus verbis, vt Ægypto decederet illi in
deserto sacrificaturus: quocirca opus fuit cũ illo
ageret asperius, vno alteroue flagello perterre-
ret: aquas mutat in sanguinẽ, ranas producit vt
excerandas ita coaxantes, vt in mensas, quibus
accubebat insilirent: qui nimo in lodices & le-
stuli stragulas penetrarent nec requiem conce-
derent dormitendi: iniicit illi velut tauro in do-
mito mufcas adeo graues venenosas & pernica-
ces vt aculeo suo mortẽ inferrent, his plagis vnde-
quaq; prostritus Moysẽ vocat, aitq;: eia Moyses:
tribuo libertatẽ quã populus hic Deo suo sa-
cra faciat, etq; seruiat; verũtamen ea cõditione,
vt hæc fiant in Ægypto, nec de terra hac mea dis-
cedant, *Itẽ sacrificato Deo vestro in terra hac:*
nõ ita, ref. dicit Moyses, non enim immolabitur
sacrificiũ Deo nostro placitum & cõtinuum in
terra hac: etenim sacrificia nostra offendent Æ-
gyptios, qui mill: nos impediẽt obsta culis. Igi-
tur quod felix faustiq; sit ait Pharaõ vobis per-
mitiam, quatenus de terra hac profisciamini in
deserta sacrificaturi, porro hac conditione, ne
longius abeat, sed eo modo vt vos citius in Æ-
gyptũ possim reducere Ego dimittã vos vt sacri-
ficetis Domino Deo vestro in deserto: verũtamen
longius ne abeat. Nec hoc quidẽ replicat Moy-
ses: vt enim cõgruus sit gressus noster quo Deo
litaturi pergitus: ad minus triduanò nobis hinc
est itinere discedendũ. Viã trium dierũ ibimus, in
solitudinẽ. Huic obstitit Pharaõ: Cane tibi ref.
põdet Moyses: flagella multiplicabitur & præter-
iam recepta, mittet tibi Deus locustã quẽ cõpos,

vineas, & arbores depascatur, nec quidquam vi-
 30 ride relinquat; his minis Egyptii percelluntur
 31 qui praecedentes minimè curauerant plagas,
 32 vnaimes conueniunt Pharaonem, Domine mi
 33 Rex, huius hominis annue postulatis: si mi-
 34 nus, omnes peribimus. Et hoc ego praëguro,
 35 ait Pharao, huc aduocate Moysen quem praesen-
 36 tem sic interrogat; *Quinam sunt, qui illi sunt*
 37 & de terra profecturi Deo vestro sacrificaturi
 38 respondet Moyses: *Cum paruulis nostris & fe-*
 39 *ribus pergemus, cum filiis & filiabus, cum ouib-*
 40 *us & armentis.* Cui rursus Pharao. *Sic Domi-*
 41 *nus sit vobiscum, quomodo ego dimittam vos, &*
 42 *paruulos vestros.* Intendebat sibi retinere filios
 43 vel armenta in terra sua quò parentes obligaret
 44 ad remeandam, te igitur Deus conseruet inquit
 45 Moyses, si ego fecero quòd à me petit; imo
 46 potius flagella durius te populumque examina-
 47 bunt. Increuit locusta quæ totam deuorauit
 48 terram quam secura sunt tenebrae, tam horribi-
 49 les & palpabiles vt Egyptii sese de loco suo
 50 monere nequiderint, iteratò Moysen reuocat
 51 Pharao, perplacet, annuo postulatis, abite, &
 52 sacrificate Deo vestro viri omnes, & cum par-
 53 uulis vestris: verumtamen hic armenta vestra
 54 relinquite, quibus mihi satisfies & ratio est: quia
 55 sibi persuadebat, quòd eam ob causam citius re-
 56 pedaret ea quaeritur: *Ita sacrificato Domino: oues*
 57 *tantum vestra & armenta remaneant; paruuli*
 58 *vestri eant vobiscum.* Nec his assentior, inquit
 59 Moyses: nec enim de terra hac migrabimus, si in
 60 ea quidquam reliquerimus idcirco hæc vltima
 61 sit resolutio: talis esse debet excessus noster, vt
 62 nihil omnino relinquamus nedum homines, aut
 63 aliquid maioris momenti? sed nec ouicula mi-
 64 noris vngulam: hoc etenim, ex mente D. Augu-
 65 stini, hæc verba significant: *Cum hi greges per-*
 66 *gent nobiscum: nec remanebit ex eis vngula.*
 67 In hoc modo agendi liquidò describitur Pha-
 68 raonis infernalis agendi modus: cum peccatori-
 69 bus, quos peccatis quibusdam singularibus sibi
 70 retinet captiuos: te, quem à duobus, tribus; imò
 71 decè annis in concubinato tenet subiectum: &
 72 quamuis de illo sponderis egressum, numquã
 73 tamen realiter excessisti; alterũ, quem à multo
 74 tempore sibi subiecit, bonis irretitũ alienis: quã-
 75 uis enim crebèdò promiserit eorũ restitutionem,
 76 numquam tamen eam opere cõpleuit, vocat te
 77 Deus, vt ex misera hac egrediaris seruitute, et
 78 proponas operibus poenitentia sacrificare, tibi
 79 acclamat nunc exterius per prædicatores, qui te
 80 flammis æternis, & ignibus perirent: sempiter-

nis: nunc interis vocibus quibus propria te re-
 30 prendit cõscientia, tuã tibi perditione repræ-
 31 sentas: quòd; te mors possit inopina percellere
 32 & hic mane sereno sanus assurgens nocte incur-
 33 reres sempiternã: tempus ad esse quadragesimã
 34 quo te ad Deũ conuertas, què sic contra omne
 35 ratione offendisti, tibi quidẽ Satã respondebit,
 36 sit ita: cõuertere ad Deũ, tua cõfiteri peccata, sa-
 37 crificiũ illi offer poenitentia: verumtamẽ. *Sacri-*
 38 *ficate Deo vestro in terra hæc;* Mane in eius do-
 39 mo, vel illam in tua habeto: hoc etenim pecca-
 40 to non impuratur: quòd si confessario his non
 41 sit satisfactum, nec admiserit conditionem,
 42 addet & dicit: fausto hinc abeat omine: sed ne
 43 longius progrediaris, *Ita verumtamen longius ne*
 44 *abeatis,* sit hoc ita, vt illam tamen videre pos-
 45 sis, & illa domum tuam accedere: fieri namque
 46 hoc potest inoffenso Deo: quòd si hæc Confes-
 47 sario non sufficiant: egredere & abi, sed rema-
 48 nere potest aliquid; non illam videas, sed rema-
 49 neant scedula, verborũ notitia, muuicula siue
 50 ad vestitum, siue ad delicias, à te illi, & ob illa
 51 tibi mittenda, nec enim hoc videtur esse posse
 52 inconueniens. His sibi perplacet Pharao infer-
 53 nalis: quia cum quædam remaneat occasio sibi
 54 non persuadet, te illi creptum: nec hoc quidẽ,
 55 constans ait Confessarius, vt alter Moyses: *Nec*
 56 *vingula remanebit,* nec vestigium, nec domus
 57 illius limen, porro, nec per eius plateam vel se-
 58 mel transeat, vel pedem eo inferat: si namque
 59 quidquam hac in Egypto reliqueris securus est
 60 iste Pharaeo quòd ad illam reuerto tibi manum
 61 iniiceret quo te eadem premat seruitute & cap-
 62 tiuitate detineat.
 63 His intendite Patres Confessarii, nec poenitẽ-
 64 tiũ fidite promissionibus: si namq; illis conce-
 65 datis, vt vel minima remaneat occasio ne cre-
 66 dideritis eos esse securos. Non absoluat eum
 67 Confessarius, qui occasiones non vitauerit, su-
 68 mat experientiam Dei Ducis Iehu: hunc elegit
 69 Deus vt familiam euerteret impii inimici sui
 70 Achab, occidit illum, & cognita eius potestate
 71 subditi regni Achab, sese illi submittere velle
 72 demonstrarunt; quocirca nuntium illi mittunt
 73 in hæc verba. *Seruis tuis sumus, quacumque ius-*
 74 *seris, faciemus, nec consuetinemus nobis regem,*
 75 *quacumque tibi placent, fac.* O quantam præ-
 76 teruat obedientiam? quò quantam subiectionem?
 77 *Rescripsit autem eis Iehu, dicens: Si mei esset*
 78 *& obedisset mihi, tollite capita filiorum Domini*
 79 *vestri & venite ad me: hæc eadem hora eras in*
 80 *Ierusal. Que verba, & quã cõgrua optimo Cõ-*
 81 *fessario*

23, locut
 in Exo
 30. 11.
 Tom. 3.

4. Reg.
 10.
 10. 6.

33 fessario dispositio. Si mihi obeditis & estis ita
34 subiecti, pro ve ostenditis, hanc probate sub-
35 missionem & obedientiam: primò tollite ca-
36 pita filiorum impiissimi Regis Achab, & tunc
37 redite ad me, vt vos absolvam. Capita pecca-
38 torum tuorum, tollite occasiones illas ex inte-
39 gro & omnes quidem auferre, vt nec vna rema-
40 neat: & hoc modo discemus vtrum vera fuerit
41 vestra submissio, doloreffica, nec ficta & cari-
42 tentia. Vade & abige mulierem, quam tu ha-
43 bes liberam dispositioni ad scelera, quibus Deū
44 offendis: omnino tolle eius domus ingrellum:
45 male parata restitue quæ contractibus iniquis &
46 vsuris tibi comparasti. famam illi restitue, cui
47 illam detractor substatisti, expelle rancorem, &
48 molam, quæ ferues in fratrem tuum, voluntate.
49 Hoc peccati caput est; illud radicibus eucl-
50 les & venite ad me, donec Confessario in hoc
51 pleuē sit iustificatum nequaquam impertiat ab-
52 solutionem.

§. 10. *Prædictum confirmatur historijs notatu dignis SS. Iacobi & Martiani Anachoritarum.*

16. **H**inc SS. Patres damnarunt religiosos il-
los & Ecclesiasticos frequentantes com-
municationem cum mulieribus, quique
volebant illis cohabitare tractatus conscriben-
tes particulares: *quod femina virum non cohabi-
tent*: vt patet in D. Chrystostomo Cypriano, D.
Augustino, D. Ambrosio & rationem dat D.
Greg. Nazianz. in quibusdam versiculis à se
compositis.
*Nec tutū est raxide stipulam coniungere flamma
Nec tuta est Monacho iuncta puella viro.*

Alioquin recurreret hic miraculū Moysi de ru-
bo ardenti & non combusto. Ne mihi obieceris:
sanctus est, in oratione frequēs carnis suæ mor-
tificator: nec enim illam tam asperè mortifica-
uit atque Apostolus, nec erit illi sanctitate cō-
par, nec tanta gratiarum affluyt abundantia, qui
tamen timore percellitur perpetuo, qui licet
occasio nes subterfugeret, dum tamen minus co-
gitat, ardorem sentit concupiscentiæ quo nimis
torquebatur, quoq; diabolus eum perdere cona-
batur. *Video alicui legem in membris meis repu-
gnantem legimentis meæ &c. simulacrum carnis
meæ qui me colaphizat.*
Mira sunt & obstrepēda, quæ legimus in histo-
rijs Sanctorum & Monachorum quos stricte

ma mortificatio reddidit celeberrimos. ex qui-
bus Deus voluit docere nos, quā vt iere cautio-
ne debeamus. Mortificationem intellige D.
Iacobi Anachorite, cuius historiam conscribit
Simon Metaphr. vir hic Sanctissimus calcato
mundo, in speluncam se abdidit, in qua quin-
decim perēgit annos in solitudine, asperimā
penitentia & continua feruens oratione: tantas
hic à Deo meruit gratias, vt non vulgaria
passim ederet miracula, constans in hac vi-
uendi regula 30. perstitit annis & pro sanctita-
tis incremento, crescebat & signorum multi-
tudo, ad stuporem totius vniuersi. Occupa-
uit diabolus corpus puellæ cuiusdam longē
inde distantis, & sepe licet exorcismis ad exi-
tum compelleretur, nullatenus tamen voluit
obedire: sed multis post diebus cepit cacada-
mon monachum illum sanctum inclamare,
quasi ille esset, cuius solius sanctitatem veteretur,
interim non nisi ruinam eius, casumque
intendebat. Proponunt parentes filiam ad san-
ctum adducere Anachoritam, vt de facto ad-
daxerunt, quo rogante pro illa & insufflante
contra Satanam ad excessum eum compulit:
puella liberatur, & ipse de hoste triumphat,
ostendens plus se posse vnico oris flatu: quā
tota inferni potentia. Parentes autem veriti
diaboli regressum in filia suæ corpus, obnixè
rogarunt, vt ad maiorem securitatem apud
illum biduo vel triduo remaneret. Preces co-
rum admisit vir sanctus: sed quam primū
illa solus cum sola morabatur, mouit illi dia-
bolus bellum adeo crudele media puella pul-
chritudine: vt continuo flammam in eo suc-
cenderit concupiscentiæ, vt Dei timoris obli-
tus suamque postponens caritatem, omnem
suam perdidit vitæ sanctitatem: etenim
puellam ad illicita prouocat, & cum illa stu-
prum committit; illic diabolus, quem ex
hac parte prostrauerat, redit, vt ex altera illum
bello laceffat: proponit illi honoris sui iactu-
ram, nisi iam violatam interficiat, diceretque
parentibus filiam requiritibus, quod illa iam
pridem discessisset. Occidit illam, & sepeliuit:
iterum recurrit malignus ille spiritus, & ad la-
queum excitat desperationis criminis illi obli-
ciens enormitatem qui dum de primo peccato
penitere debuisset, alterum addidisset multo
turpius, idque ita viuaciter, vt ad extremum
illum compulerit desperationis; iamque iacta
fuisse ales, nisi faustissimo omine monachum
ostendisset, à quo ad penitentia lamenta
prouocata

Exemplū
de Iacobo
Anacho-
rita.
Apud Sal-
rium To-
1. 28. l. au.
p. 737.

SSS a prouocata

prolocutus hæc tantò arripuit seruire spiritus, ut reliquum vite tempus sepulchro conclusus inter ossa mortuorum lacrymis lotuique consecravit. Ut fufius diximus die Louis præterito. Eia age, tuæ fide mortificationi, & innitere virtuti: cum videas quàm paruum ex illa subsidium habuerit ille, qui 30. annos eiusdem impenderat exercitio.

¶ 27 Nec minus admirandum quod alteri sancto contigit monacho Martiniano, pro ut legimus ex Metaphraste, Proximè ciuitati Cæsarea de S. Palestina mons adiacet, in quo plures viuabant Monachi eremicola, ad hæc se recepit solitudinem vir ille pius, in qua ad tantam adfocendit sanctitatis eminentiam ut mundum **To. 1. 13.** in sui raperet admirationem Multimodis illum **Februar.** diabolus est aggressus, nunc assumptâ serpentis formâ: nunc leonis, modo horrendo strepitu, modo visionibus execrandis, quem semper monachus ille exhibendo superauit: tandem proponit diabolus illum per mulierem impugnat: hæc ut audiuit sanctissimi viri præconium, sic ait: nihil hoc vos moueat, quidquid de illo spargitur, si namque in aciem ego prodiro, confestim illum supplantauero. Quid miramini aut illa, quod palea non aduratur si procul abest ab igne? *Scitis omnes, quod si non sit ignis sanum non uritur sed si ignis propositio sanum manserit incombuissimum; hoc est admirabile, & magnificandum.* Quid tunc egit hæc mulier, ut per eam diabolus? vilioribus & laceris induitur, caput cilicio cingitur, fune cingitur, & perâ accipit, cui cultiores includit vestes & monilia, quibus se cõponere pro more habebat, ad primâ noctis vigiliâ egreditur ciuitate, vehemente irruente tempestate & pluuia, ad speluncâ confugit sanctiss. Monachi, alius illi in clamat, tristisque gemitu viri cõiurat pietatē. Miserere mei serue Dei, tua non sinat clementia, ut foris sola pernoctem feris pabulū, & esca leonibus, à via aberrauit, quo diuertâ, ignoro, tuâ obiector charitatē, miserere mei. Tinnit vir sanctus & hæc dubius, aiebat: quid facturus sum? aperiâne vel non? si aperuero, castitatis incurrâ periculū; & charitatis si nõ aperuero: scio quid acturus sum, me Deo cõmittam ut ille me à malo custodiat: mulieri ostiū patefecit, videt illi, & quo ad exteriora conspexit aquâ pluuiâq; perfusam, igit illi construit, ficus tradidit, atq; soror charissima, hic subsiste: non enim tecum morabor, aberge pluuiâ & manè proficitceris quo factis ad cubiculū illi secessit interiori obfirmatâ firmiter

ianuâ. Illuc diabolus illum aggreditur, mulierẽ illi representat ibidem pernoctatẽ, totaq; nocte grauioribus vrget tentationibus. Accerscit periculū: etenim mulier sola ad ignem refidens eductas de cistula ornatiore assumpserat vestes, cultumq; elegantiore, ita ut prodians de cubiculo monachus illum excitatior mutata vidit, & forma speciosissimâ admiratur. Quid hoc õ mulier? õ Domine mi, blanditur illa, notum tibi sit, me tui languere concupiscentiâ, hæc etenim me prouocauit ut huc accurrerem te quaesitura his illum cepit blanditiis pellicere, & verbis mulcere adulatorijs, ita ut confestim illum euerterit: iamq; sui ruinam propulerat, sed ait: hic modicum expecta, cum enim, iam Deo defecerim, nolim tamen inter homines honoris mei pati naufragium confluxus soler hic esse hominum multo, patere, ut videam num aliquis circum cursu compareat.

Prospectū prodit, & ecce hæc quãdam miraculosa occurrit illi Deus, peccati proponens, grauitatē, in quod iam labi dectuerat, quid breui illa delectatione amitteret, idque tam efficaciter: ut assumptos quosdã samentorum manipulos illos introtulit, igni iniecerit & detrahit sibi calcis inter flamas medius steterit, sic mulierem allocutus: heu mulier flammæ illæ, quæ pectus meum accenderit non minori virtute extinguntur, quam illa hois ignis, in quo mihi pedes & corpus exuro, & ad se conuersus, aiebat: õ Martiniane, perpende nom igne hunc vel breui quidem spatio valeas sustinere: si vires tibi deficiant, quibus alijs ardorem perferes inferni sempiternum? vade, curre, apage, mulier: de his etenim non egrediar flammis, nisi tu te meis proripueris oculis, & quandoquidem hæc in me videris, ad similes tu convertere penitentia luctus quales & ego ex hoc tempore sum assumpturus: obstoperis mulier, & à Deo illuminata abiit Ierusalē, ingreditur monasteriū, in quo reliquos vite dies lamentis consecrauit: vocabulo Zoe dicebatur. Perpende quã ratione in talibus tu sis, securus occasioibus, si tã turpiter lapsus est vir, prodigium sanctitatis.

Verum hic non subsistit diabolus, nec arma proiecit, sed Dei vir ex casu præerito perterritus & contritus & semperustus foras prodians de similibus sibi prouidere studens periculū, solitudinē petiit, in qua nullis posset intueri mulieres, montem ascendit altiore, cuius prospectus erat in mare, sibi persuadebat diabolus omnia arma sua esse superata & contrita, nisi mulier

lier adesse: quocirca & altero bello, & altera virum aggreditur femina; hoc in monte vit degebat solitarius, oculos in mare despicens; & ecce inopinatio nauim intuetur tam furiosa iactatam tempestate vt ad petras collisa naufragio perierit, omnibus illis submersis, quos nauis concluderat, vnica muliere excepta iuniore formosiore, quæ ad petram delata, & sursum Dei virum conspicata, his verbis eius implorat clementiam: serue Dei altissimi succurre mihi, vitæ meæ tibi pater periculum in manibus tuis salus mea, vita mea, remedium meum: auxiliarem, amabo, prorrige dexteram: non tua patiar misericordia in conspectu tuo pelagi fluctibus me miseram absorberi: parce mihi, parce tibi Deus. Virum Dei graui licet videre conflictu agitarum: nam ex vna parte discrimen attendebat, cui illa mulier exponebatur, si debitam non exporrigeret manum: ex altera verò illud, cui seipsum exponebat, si eam periculo ereptam secum deduceret, ad Deum suppliciter recurrit: heu Domine mi, prateritus me docet casus, quam parum mihi liceat in presentia confidere. Quid agam? si illi subueniro & eam maris fluctibus eripero quibus mergitor, alteri me expono periculo multo grauiori: si me negligente illa perierit, in Dei iudicio hanc à me repetent animam, & huius vitæ perditæ reus sistar: quia cum posuerim illam liberare, tamen noluerim. Determinat illi succurrere, & dare manum, marisque vadis eripere, sicut de facto illam eduxit & in cellam ad montis cacumen se recepit, porro dixit illi: dilectissima soror: *Ignis cum sereno nequaquam bene conuenit: non possum ego, & tu simul esse.* Hoc agendum est, tu hic reside, en panis frustum, quod mihi seruaueram à naua delatum, qui de bimestri in bimestre huc appillie: hic tu morare donec ille veniat, qui te saluam abducet; ego mihi studeo prospicere: quo dicto se signo crucis muniens, Deoque commendans in mare præcipitem dedit: sibi persuadens in mari se fore securiorem, quam in terra comite muliere: eodem memento duos Dominus misit delphinos, qui in humeros susceptum in altum mare deduxerunt, vsque dum mulieris effugeret oculos, & ad pelagi litus inde longè distitum saluum statuerunt: in terra iam constitutus vir Dei, aliud vitæ genus inchoauit, ita vt liber ab his vineret occasionibus, sibi in his nequaquam fidens, aut securum se arbitrat.

Factum mirabile & quamuis inter illa nomen retur, quæ nos conuenit magis admirari, quam imitari, tamen intelligere debemus illum hoc fecisse singulari motum impulsu Spiritus sancti quò seclero illicitum erat ei, sicut & Samsóni super seipsum templum deuoluere, & ipsi D. Apolloniz se ignibus iniicere. Hoc autem nobis euidenter ostendit, quam ex animo ille Dei seruus intellexerit, sibi non fore possibile moraliter loquendo viuere, manere, & esse vel paruo tempore, cum muliere iuniore & venustiore absque periculo suæ castitatis, & animæ manifestiori: quandoquidem credit nullam sibi aliam patere viam, quâ sibi consuleret nisi miraculum adeo prodigiosum quæretet, & à Deo postularet, quo custodiretur mitteretque illi subsidium, sese in mare præcipitando. Obiicies: videtur sanctus ille Deum tentasse, & voluisse miraculum illud fieri, quòd Christo diabolus persuadere voluit, vt speraret, seipsum de pinna templi præcipitando! quod Angeli subuenirent eum recepturi & sustentaturi: nam hoc Dominus declarauit esse tentare Deum: Respondeo ex præfata doctrina Augustini, quòd secundum sanam doctrinam, tunc homo tantat Deum quando poscit miraculum in eo, cui ipse viâ potest ordinariâ subuenire: non autem quando hoc sperat: quia videt nullum aliud sibi remedium adesse, quo se eripiat nisi Deus miraculoso quodam illi subueniat prodigio. Christus de pinna templi poterat descendere, nullo adhibito miraculo, verum sanctus ille credidit absque miraculo se sibi non posse prospicere, in tali occasione constituto: & redidit, quod maius longè miraculum à Deo peteret, sperando, quod suam conseruaret castitatem in hac occasione, quam sperando quod vitam sibi conseruaret mediis fluctibus expositam: ecce qua de causa hoc censeret ille impossibile: quandoquidem credidit esse facilius non mori se præcipitatum in pelagus, quam animam non perdere & castitatem, cum solus esset aliquo tempore cum muliere formâ elegantiori. Hic considerandum, quo fundamento nitantur sancti, dum dicunt: quanto tempore tibi detines occasionem tantò & inaherere vitæ peccato, illique minime valedicere.

Celebris est illa sententia D. Hieronymi: *Ne mo mortaliū iuxta viperam securos somnos capit.* D. Hier.

III.
Factum hoc excurritur.

IV.

S III 3
qu i

Dissuadet
mulieru
cōtuber
nium.

qua de se non percutias, cordis sollicitas, & si viri-
bus suis confidens à vipera mortifero morsu
pungeretur non esset admirandū: quia non est,
quod admiremur eum qui negligens & suo ro-
bore confidens non veretur iuxta viperā obdor-
mire ab illa mordeatur, & morsu quidē mor-
tifero, quinimo contrariū magnā moueret ad-
miratiōe, quia multū hic est quod admiremur,
quod serpens habens quē mordeat, illū omittit
impugnare: Tutius est perire non posse quā iuxta
periculum non perisse. Quid sic illi erimi-
colæ tot irascētis annis in penitentia, & acti-
bus mortificationis, continuis vigiliis, seruidis
orationibus, obtentis à Deo tot donis nihilomi-
nus ad minimā occasiōe illis oblatam corruat,
& hoc tantillo quidē tempore quo illi inhæret,
quid tibi sperandū luxuriose, delicatole, profa-
ne, qui quid sit penitentia, ignoras, quid disci-
plina, quid ieiuniū, quid vigiliae tot occasiōni-
bus exposito & continuo à detento cōuersatione,
potius imū cum, ut aliis diximus, multo sine flā-
ma in te frequentiores quas concitat cōcupiscea-
tia, quam in pio clerico, in iusto Religioso, &
monachosolitario. Satis conuenienter his exē-
plis applicari possunt verba D. Greg. scribētis
præsidi quem ipse defensorem vocat Ciciliæ
nomine Romano, & aliis quibus stricte iniuu-
git ne permittant, quod aliqui Ecclesiastici co-
habitent mulieribus: ad hoc refert de S. August.
exemplum, quod nec domi suæ propriæ sororis
permitteret cōhabitationē dicē: quod quamuis
ab ea non timeret, tamen non securus esset ab
illis, quæ eam visitarent. Legitur quod B. Aug.
nec cum sorore habitare consueverit, dicens qua-
cum sorore mea sunt sorores, mea non sunt, & ad-
dit, quod nos iustitue possit & docere huius
Doctore cautela sanctissimi. Dedit ergo viri
cautela magna nobis debet esse instructio, nam
in causa præsumptionis est quod fortis pauer, mi-
nime validum non timere. Fuge periculum: nam illis
implicitus, vires tibi quibus prosperè excedas,
deficient: quandoquidem Christus, qui in seipso
adeo securus erat, ipse ea fugiat, quæ sibi mortis
offerebantur, & de Iudæa se proripiat, nec in
eam velit remeare quia mortem eius ibidem
Iudæi machinabantur.

D Hier.
Epist. 47.
Tom. 1.

Hom. 18.
21. 32. &
segg.

D. Gre.
Li. 7. E-
pist. 10.

Epist. 30.
V.
Simili-
ter &
D. Gre.

§. II. Nō voleat in Iudæā ambulare. Fugit
Christus: quāuis enim mori optaret, hac ta-
men nō erit nisi horā à Patre præstituta, nos
doctes qualiter opera nostra bona faciamus.

Vltimā tandē assignemus secessus Chri-
sti in Galilaam rationē ob quā mortem
fugiat, quam illi in Iudæā intentabant,
Quia quærebant eum Iudæi interficere: & hanc
esse dicimus quia nondū venerat hora eius illā
Patre moriēdi præstituta, Fatemur quidē quod
Christus eo animo mortem optaret, quo salutē
nostrā desiderabat & redemptionē, sed quia illā
patiebatur, quo celesti Patri obediret illi; per-
placeret: Vt cognoscat mundus quia diligo Patrem
& sicut mandatum dedit mihi Pater sic facio,
moras trahit vsq; dum veniat hora à Patre sibi
designata, Anhelus iacet infirmus, si nimia ex-
æstuat, prescribit illi medicus, ut tali hora po-
tum sumat, quia sæpe saluti conducit infirmi
febris affluant, si plenum aquæ hauriū tem-
pore sumat opportuno, Quis non videat deside-
riū, quo flagrat bibedi, & angustias quibus aq̄
exoptat, ut videatur eius anima post illā sibile-
qui, quā primū illam audit nominari, ait vi-
detur calicē illi deferri aquæ, & ait neq; aquā Do-
mine mi, illā se pone, an ergo illam cōsidera-
bas? vtiq; summo opere: etenim siti morior: sed
mihī tempus est à medico designatū, quo potū
sumā, ut mihi sit salutē & quamdiu illud non-
dū venit, coarctabor & anhelabo donec veniat,
& me ipsum nuoc mortificō, potum aq̄ non
hauriendo.

O Christe sanctissime infirmus es nō tuis in-
firmitatibus, sed quia nostras in te suscepisti, ve-
re languores nostros ipse tulisti, & dolores nostros
ipse portauit. Pater æternus velut expertissimus
medicus in saltem nostræ remēdiū efficacē or-
dinavit hanc illam prægrandem aquam præ-
fationis eius horāq; signavit & disposuit. Ne cre-
dideris, mortē Christi fuisse sortitū, nec quādo
eam voluerunt infirmi, sed eā horā, quam Do-
minus decreuerat, ita celebri, & toties in sacra
pagina repetita, Nemo negat horam à Deo cū-
ctis dispositam esse mortalibus. Breues dies ho-
minis sunt, numerus mensū eius apud te est. Cō-
stituisi terminas eius, qui præteriri non poterunt.
Omnium filiorum Adā mortis decreuit horā,
Mauri, Arabi, in fidelis, nā cum talis esset per-
fidus ille Rex Baltaſar scriptam illā cōspexit
magis

28

Christus
fugit,
quia uo-
lens ve-
nerat ho-
ra eius.

Ioan. 14.

11.

Qua ra-
tione
Christus
mortem
fugit, cū
eum tan-
topere
desidera-
ret.

11.
Simili-
tudo.

Iſa. 53. 4.

106. 14. 3.

mann quadam incognita, quæ hæc eius præferebat sententiam, quod Deus vitæ dies illius numerasset, ac determinasset, quorum iam ultimus effulgebat; quinimo de pascibus dixit Christus, quod nec mortuus decidat ille, quem inopinatio sagitta ferit alter sine dispositione & decreto Dei singulari. *Vnus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro.* Qui tam supremo cuncta gubernat regimine, ut horas mortis omnium videntium habeat designatas, in dubiè horam habebat designatâ mortis vniuersi sui: eum illa tanti esset momenti, ut ab illa salus totius penderet vniuersi.

Matth. 10. 29.

IV. Christus summorum operum tabat.

Luc. 22. 70.

Matth. 16. 22.

Lib. 7. in Luc. e de negligentia seruum sui epistolæ Tom. 4

Hoc supposito infirmum videbis caelestem aspirantem, & sui flagrantem gloriam caelestis Patris sui, & generis humani redemptionis: quia verè nouerat huius remedii consistere in haustu copioso dolorum, passiois, & mortis, eò se animò, quò desiderabat illud, & hoc quoque desiderabat: et eodem notum est Philosophi cum axioma: qui seriò suum desiderat, & seriò media desiderat. Hinc illæ anxietates, quibus se mortem optare demonstrabat; hinc illæ voces, quibus exclamabat: *Baptismo habeo baptizari. Et quomodo conuictor usque dum perficiatur.* Balneum mihi parandum est proprio meo sanguine, o quantum mihi cor exarsuat; quas patior angustias, usque dum illud perficiatur, & me videam hoc balneo madescere: quondam dixit Apostolis, hæc sibi horam imminere: D. vero Petrus amore, quò Christum prosequeretur feruens; affligebatur illique se prosternens ait: *Abstine à te Domine, non eris sibi hoc,* hæc mei non conspiciant oculi: Dominus autem asperò satis vultu ad eum conuersus, sic ait: *Vade post me Satana: scandalum es mihi: non enim sapiens, quia Dei sumus.* Sume similitudinem, si cursori velocissimo toto impetu ad brauium procurrenti teipsum in via opponeres, quid diceret: apage hoc impedimentum, obstaculum & scandalum, nullus febriens sibi flagrans, tanto vnquam desiderio vas optauit aqua, ac Christus passionis suæ calicem ex cuius nimia dilatione nimis affligebatur.

Christo Salvatore conscribunt, quòd in horto segregatus cum tribus illis sibi intimis Petro, Iacobo, & Ioanne, contristari cœperit & in tantam rapi moestitiam, ut in hæc dolorosa proruperit verba. *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Admiratur hæc tristitiam D. Ambrosius, & angustias adeo mortales, queritque: heu Domine mi, quid tantam tibi ingerit tristitiam: quid cor tuum sic affligit? numquid non illud est, quod semper optasti si sic est, quòd verum fuerit illud desiderium quo te feruere monstrabas: nunc tibi latandum foret ad eius complementum, secundum hæc Spiritus sancti sententiam: *Desiderium si compleatur, delectat.* *Pro. 13. anim. m.* Quod igitur nunc contristaris, & quidem usque ad mortem, ne suspicaris, inquit D. Ambrosius, quòd ob mortem & penas quas passurus erat, tantopere doluerit. Sed ex carum dilatione: ut enim amore flagrabat ardentissimo, Patris sui gloriam, & hominum exoptans redemptionem ex morte sua securam, Christum omne quòd illam retardabat, in summas coram deo redigebat angustias, premebatque artibus: sicut sitibundus tanto magis affligitur, quòd differatur aqua quantò magis videt horam bibendi iam approximare. *Maffitiam pretendebat* (audi D. Ambros.) *quam non ex metu mortis sua, sed ex mora nostræ redemptionis assumpserat.* Eo modo, quo miles generosus, qui præouit victoriam se obtenturum, & optimæ relaturum spolia ex prælio, grauiter affligitur, non ex metu prælii, sed quia iam se vellet prælio videre occupatum, & velut mater absente filio nimis affligitur, donec ille venerit, præsentemque illa videat, sicut de matre Tobie nobis S. testatur eloquium, multum artabatur, usque ad aduentum filij sui saluamque reditum.

Sic intelligendum quòd Christus ait: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Heu Apostoli mei præ nimia moritur tristitia, donec me videam patientem & morientem: verba illa quæ Dominus dixit in cena: *Quid facis facitis:* opinantur D. Aug. & D. Chryl, dista fuisse Iudæ proditori, D. vero Cyrillus & Origenes credunt dista fuisse diabolo; si hoc, aut illud, Considera, ait nosse Card. Caiet, quòd illis ostendere voluerit quanto flagraret desiderio moriendi, quantaque sibi votoque patiendistat ut nullum inuenias hominem, qui tanto flagret viuendi desiderio, quanto Dominus hic moriendi: O amorem diuinum! O sitim caelestem!

v. Quid illa Christi tristitia significet in horto. Matth. 26. 38.

VI. Mortem dolebat

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

differtur

lestem ! eia igitur, Domine mi, si hoc tanto pe-
 re desideres attende, quod iam de illo agant, &
 morte tibi ob oculos Iudæi proponant in Iudæa.
Quod erat eum Iudæi interficere. Mille voris,
 inquit Dominus, ad hanc aspice aquam, sed
 noadum venit hora ab ipso medico præstiteua,
 quocirca illam diuertit, arque vt diuerat, de illo
 se subducit loco & in Galilæam secedit expe-
 ctans donec hora illa compleatur.

VII.
 Viri san-
 ti opera
 sua fa-
 ciunt
 iuxta be-
 neplaci-
 tum Dei.
 Psal 49.
 3.

Viri sancti opera sua in Dei faciunt obse-
 quium, vnde eorum hæc prima est sollicitudo,
 vt ea faciant eo modo, eoque tempore, quo illis
 hæc faciendæ præcipit; etenim alio modo facta
 non illi placeant. Lectionem notatu dignam
 nobis præligit Dauid. *Congregate illi sanctos*
eius, qui ordinant testamentum eius super sacri-
ficia. Coadunare sanctos, illosque ad Deum ad-
 ducite, qui verè tales sunt, vt tales in eius
 conspectu recenserentur, ne crederis quod
 quod omnes illi, qui sancti sunt in oculis
 mundi & hominum, sint etiam in oculis Dei:
 multæ sunt in mundo siccæ, phantasticæ, ap-
 parentes, & voluntatis propriæ sanctitates &
 multos inuenies sanctos, qui exterius opera fa-
 ciunt bona non tantum, vt Deo satisfaciant
 quantum vt lux ipsæ voluntati & appeti-
 tui. Congregate Deo sanctos, qui verè sancti
 sunt, & Dei sancti sunt: *sanctos eius*: & qui-
 nam sunt isti? *qui ordinant testamentum eius*
super sacrificia. Testamentum Dei, lex est eius
 diuina, in qua iam nobis diuinam expandit vo-
 luntatem: nota definitionem virorum sanctotum
 eminentissimam: *Qui ordinant testamentum*
eius super sacrificia. Qui sua litant dicantq; Deo
 sacrificia diuinæ legi ac voluntati ea conforman-
 do: illi qui super illa Dei legem expendunt: illi
 inquam super quibus dat regulam lex diuina su-
 per extenditur.

10.
 Contra
 hoc fecit
 se Saul
 arguitur.

Quantum opinor spectat Propheta Regiu-
 Regis saulis ruinam, nedum in sacrificiis illis
 inordinatis, quæ offerre decreuerat in meliori ani-
 malium quæ sibi ex spolijs referuarat Amaleci-
 tarum contra Dei præceptum sibi à Propheta
 Samuele declaratum: hic etenim grauius
 Deum offendebat quam famulabatur, & sacri-
 legia magis quam sacrificia dei merebantur:
 eua diuinæ repugnarent dispositioni sed in alia
 quoque historia quæ principium eius dedit rui-
 næ & regni vitæque privationi: hæc enim
 Dauid considerabat vt suam institueret. Præ-
 cipit Propheta Samuel Regi Sauli, ex Deo
 nomen, vt sacrificium illi offerat: sed aduer-

tat, quod qui sacrificij postulare ieiussè designat
 horam, elapso scilicet seipituo, quo tempore
 vatem Samuelem abesse conueniebat. Præter-
 labuntur septem hi dies: inhiabat Saul offeren-
 do sacrificio sibi præcepto: singuli dies illi sin-
 guli videntur anni. Septimus elucescit dies, &
 abrupta omni mora, nec expectato reditu Sa-
 muelis suum offert sacrificium, accedit Prophe-
 ta, & iam completum cernit esse sacrificium: in-
 gemiscit grauius & Saulis amarè desit per-
 ditionem. Heu te Regem infelicem; quid
 rerum egisti; præceptum à te mihi consecraui
 Deo sacrificium, & bona patet voluntas, quæ
 Deo sacrificium dedicaui in eo, quod ante tem-
 pus præsignatum illud obtulerim. O te itul-
 tum replicat Samuel *stultè egisti*, graue hic
 commisit mentis delictum, caroque tibi stabit
 hoc sacrificium: etenim in eius prænam te Deus
 vitæ regnoque spoliabit. Qui hoc? an non mi-
 hi Deus offerendum præcepit ipse sacrificium;
 vtique, sed qui tibi offerendū præcipit; tempus
 etiam designauit quo veller hoc à te sibi con-
 sectari, nec ille Deum honorat, aut dedicat obla-
 tionem, nisi iuxta illius hoc faciat ordinationē
 dispositionem, placitamque voluntatem, *stultè*
egisti, magnæ imputaretur æmentie operatio
 cui prætermissis, vt ad primam lucem domum
 tuam accederet aliquid operis facturus, si me-
 dia nocte festinus accurreret tibi somnum inter-
 rumpens: Domine, en adsum, tuum expletur-
 rus mandatum, frater mi stultescis: ego nam-
 que, qui vocauit te dixi vt ad ortum solis adesses
 matutinus, & non ad medie noctis tenebras
 impetunus. Deus inquit D. Augustin. hoc a
 nobis præcedit, obedientiam & voluntatis res-
 titionem & opera quæ facimus in eius obsequiū,
 tantò sunt illi gratiora, quântò per illa &
 cum illis nos offendimus illi esse subiectiores:
 vnde illa quæ agimus, nequaquam satisfaciunt
 nisi in quantum ei sunt conformia, quod ipse
 nobis disponit, & iuxta eius præceptum ea
 faciamus, hic etenim dicimus, æmentiam non esse
 maiorem, quam alicui in eo famulari quo cor-
 dium ipsi paratur.

1. Reg. 13.

IX. Similitudo.

X. Et nos proximus

1. 2. quest. 88. art. 6. XVII. Opus bonum ex voto melius est, quā sine illo.

Stiffima statueretur obedientia, quatenus Apostolo dicere liceret: Sicut per inobedientiam unus hominis peccatores constituti sunt multi, ita per unius obedientiam iusti constituti sunt multi. Deinde quia voluit, ut omnia opera sua gradus omnes haberet: valoris, excellentiæ, perfectionis meritiq;e possibiles, notum autem omnibus arbitror maioris longe meriti censeri opus, quod sit per obedientiam ad Deum cum voto, quam illud quod merâ sit & propria voluntate.

Quærit Angelicus Doctor, verum opus sit excellentius maiorisq;e meriti, an illud quod ex nulla facis obligatione est que tibi liberum? vel sit illud agis ad quod te per votum obstringisti? verum melius sit die Veneris ex libertate ieiunare, quâ ex præmissio voto? vtra dignior si virginitas, quam puella seruat absolute ex honestate, an illa, quam religiosa seruat ad hanc per votum obligata? respondet Angelicus Doctor, quod indubiè & extra omnem comparationem multò sit excellentius magisque meritorium opus bonum factum, ex voti obligatione. Primo: quia tantò est opus eminentius, quanto actus virtutis est eminentioris & superioris, & euident est quod votum actus sit virtutis, inter omnes morales eminentissimè: quia illius actus est virtutis quam Theologi vocant religionem seu latram: quia cultum & honorem spectat ipsius Dei primario: ita ut ieiunium, quod in se actus est virtutis abstinentiæ si fiat ex voto, ad qualitatem ascendat altioris & fiat actus virtutis latræ & religionis, quo ad tantam euehitur dignitatem, ad quantam nūmus aureus, si fieret aureus. O quanta foret hæc vis, quæ posset hoc efficere! quantum laborant homines suis vitreis elibanis, vt ex metallo componant argentum, & ex argento aurum, illisque omne impendunt studium, quo metalla distillent sed omnem magis obtinebant intellectum & omnem euacuant auro crumenam: non enim patitur Deus, vt rerum naturas, quas creauit, suo transmutent ingenio, & hoc quod ipsi non possunt, & si possent, vt summam arbitrarentur felicitatem, tu ipse potes in operibus virtutis: erant enim extollere potes vnus actus virtutis, quæ est metallum, vt aut dignitatem accipiat: ieiunans ex conuenienti ratione, bonus est hic nummus, & tritus in materia virtutis: at tamen est instar plumbi, quod si huic ieiunio hoc addas, vt facias ad Dei honorem voto te in eius obsequium obligans, per hoc

atrollis illud vt superioris instar auri, qualitate: quia efficit vt opus sit illius virtutis superioris, nempe religionis omnes morales excellens. Audiamus D. Thomam, Vniuers est actus latræ, quæ est præcipua inter virtutes morales, nobilioris autem virtutis est opus melius & magis meritorium. Vnde actus inferioris virtutis est melior & magis meritorius ex hoc, quod importatur à superiore virtute, &c. Hoc test (inquit ille) quod dixit nobis D. August. virginitatem tantò digniorem esse, quantò magis ex Dei amore custoditur: vnde dicitur illa præcellentior, quæ seruat, quia voto participari hanc quis promissit Deo custodiendam, qualis est religiosorum: bona est & meritoria virginitas quæ seruat, amore castitatis, sed absque villa comparatione dignior illa, quæ seruat, quia se ipsam voto particulari obtulit Deoque consecrauit. Vter se magis subiicit, an ille, qui opus bonum facit, ex libera faciendi voluntate, vel ille, qui facit illud suam ipsam ad faciendum obligans voluntatem? Ille qui vnus aliquid & facit, plus se Deo subiicit, quâ ille, qui solum facit, subiicit enim se Deo non solum quantum ad actum, sed etiam quantum ad potestatem: quia de cætero non potest aliud facere: sic plus daret homini, qui daret ei arborem cum fructibus suis, quâ quid daret ei fructus tantum sicut dicit Angel.

Addatnr his tertia ratio: quia qui se per votum obligat ad bonum aliquod opus: voluntatem habet magis determinatam & vult vt ipsa tantò sit in Dei famulari constantior: hinc excellentiam collige religiosi status, in eo enim qui verè religiosus est, faciendo quidquid facit per virtutem obedientiæ, actus ille virtutis, qui in eo est velut nummus plumbeus ad bonorum lucrum æternorum in ipso est velut aureus. Perpende quas tibi potest adferre prærogatiuas, quantumque fallaris, cogitans: quia die veneris ex tua ieiunanti deuotione, quod plus merueris, quâ religiosus, quem dicit ad hoc voto constrictum esse particulari hoc ipsum eius ieiunium reddit magis meritorium, multoq;e præcellentius: tu quoque, qui tibi blandiris, quod plus seccris, quâ omnes religiosi, tuum valeo die inhonestum mortificans appetitum: & castus sis, te ipsum fallis: etenim extra omnem comparationem multo excellentior & meriti longè maioris est viri Ecclesiastici & religiosi per votum seruata castitas quam tua sic seruata simpliciter, nolim tamen idcirco dicere, vt te votis obruas: nam illa faciendâ

Lib. de virgin. cap. 8.

Lib. de similitudinibus c. 84.

XVIII. Altera datur huic doctrinæ ratio.

XIX. Dignitas status Ecclesiastici ratione votorum.

facienda non sunt absque consilio magnaque
consideratione.

XX. Hæc igitur de causa Christus voluit ut quid-
Idcirco Christus
omnia
opera
fecit ex
obedien-
tia.

quid ageretur, atque operaretur, quantos pas-
sus progrediretur, imo quot verba loqueretur,
Christus illa omnia ex obedientia ad Patrem suum ex-
lessem exerceret: hoc est: *Aures percussisti mi-
hi, ecce venio, Paxto sum Pater mi & venio,*
ut moriar, vitamque meam tibi conferrem in
holocaustum. Ego quantum ex me est, iam pa-
ratus sum, & hoc ipsum exopto: sed esse debet
hoc sacrificium iuxta voluntatis tuæ disposi-
tionem. *In capite libri scriptum est de mo, ut
faciam voluntatem tuam Deus, &c.* Hæc verba
in apite libri, quidam interpretantur quod si-
gnificent hoc primum & principale, sic enim
loquitur Dominus hoc statuendum est in capite
libri, id est, hoc primum statuendum in hoc sa-
crificio, nimirum, ut illud iuxta voluntatis tuæ
beneplacitum offeram, eo tempore eoque mo-
do, quo tu volueris, mihique præscriperis:
non esse debet ut quondam illud Saulis: quia
namque tempus à te dispositum non observa-
uit, illum sceptro regnoque deturbasti.

XXI. Quid sit
in capite
libri.

Alias alij proferunt expositiones considera-
tu dignissimas: cæterum proposito seruit illa
D. Ambrosii. Credit enim quod loquatur de li-
bro Psalmorum, cui dat principium, & statui-
tur ut caput Psal. primus velut quidam prolo-
gus eiusque principium, Vnde *in capite libri,*
idem est ac si dicat. In principio illius libri, &
sic se res habet: nam in isto primo Psalmo
secundum plurimum SS. opinionem ad litte-

XXII. Primus
de Chri-
sto lo-
quitur.

râ de Christo loquitur, cui non est assignat beati
viatoris quia hoc proprium fuit Christo, qui
pariter beatus erat & viator, ut declarat Theo-
logi. *Beatus vir qui non abiit in consilio impio-
rum, &c. q. d.* quod primum Christus nihil mali
fecerit, nec in via peccati vel ad passum vnum
ambulauerit. Secundò, quod in omnibus opti-
mè se gesserit: ut quomodo *sed in lege Domini
voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac
nocte: & erit tanquam lignum quod plantatum
est secus decursus aquarum, quod fructum suum
dabit in tempore suo.* Agg. tanquam habebit si
legi Dei voluntatem: nec enim aget aliquid, nec
verbum proferet, nec miraculum operabitur,
nisi iuxta Patris sui voluntatem: proinde fru-
ctus bonorum operum proferet dabitque
in tempore suo: quod est tempus suum? illud
scilicet quod Pater illi designavit q. d. erant
fructus mei non præcoeci sed maturi.

XXIII. Fraus
daodi
suat in
tempore
suo.

fructus mei non præcoeci sed maturi.

Quanti referret ut operam tuam bono-
rum fructum in tempore suo proferres ut ma-
turi essent, non crudi, non virides, non indige-
sti, non tempore collecti intemptivo. Con-
fessiones tuas post attentam considerationem
& criminum tuorum contritionem eorumque
grauitatis expensionem: ut enim notat D.
Ambrosius, sæpe Domino nostro non sunt accep-
te, ex eo quod illas festinatò nimis & nullâ pe-
ragas recollectione: consulit autem ut tibi
dicta sentias, quæ Dominus dixit ad Cain, se-
cundum lectionem Sep usgiata, quam ipse
sequitur, *Peccasti quiesce, ad te conuerso illius.*
Qui Deum offendit, & querit sibi remedium,
modicum quiescat, pendens quæ fecerit,
culpæque grauitatem: ita ut eius dare possit
rationem in iudicio confessionis, suam agnos-
cens malitiam, cui debet imputare culpam,
caucat autem sibi, ex consilio D. Ambrosii, ne
accedens non præmissâ necessariâ preparatio-
ne, nedum non hauriat ex Sacramento com-
modum, sed in super nouæ culpæ reatum. *Ne
in ipsa penitentia fiat, quod postea indigeat pen-
nitentia,* tuas similiter fac communionem, at-
tentam præmittens considerationem illius Do-
mini maiestatis, quem iam es recepturus: ut
enim est vita bonus, sic est mors malis: tuam
testamentum præmissâ confessione, commu-
nionem & cum Deo reconciliationem, ut existens
in Dei gratia pia tua, clemens ad gloriam ac-
ceptet legata sempiternam: tuas ergo elec-
mosynas postquam restitutioni & iustitia sa-
tisfecisti obligationi in tempore suo.

Hoc Christum fecisse cognoscimus, qui
mortem oppetere pro hominibus atque ipsum
in ara crucis offerre desiderat, sed cohibet se,
vsque ad tempus sibi à Patre præordinatum.
Ei ipse diuinus ille sol de quo testatur Spiritus
S. qui licet celerrimè procurat, tamen non
nisi iuxta diuinum festinat bene placitum. *Ma-
gnus Dominus, qui fecit illum, & in sermonibus
eius festinavit iter.* Præpopere festinat Sol ille
diuinus voluntate feruens, sed secundum Domini
voluntatē. *In sermonibus eius festinavit iter.* Ho-
râ iam imminente qua currit velocitate? quâ
iam tempus adueniat, quo moreretur restatue
Eu. ngelstæ, quod adeo præceptis festino quâ passu
procederet, ut non parum mirarentur Apostoli:
imo etiam timerent: dum in eo quid ipeccant
tam insolitum: *Erant autem in via ascen-
dentes Hierosolymam, & præcebat illos Iesus,
& stapebant, & sequentes timebant.* Cumque
Iesus Dominus

D. Amb.
lib. 2. de
penit. c.
10. & 12
Tom. 4.

Gen. 4. 6.

XXIV.
Christus
ut sol
festina-
uit, sed
iuxta
Patris
volunta-
tem.
Ec. 43. 5.

Mar. 10.
31.

Dominus eot cerneret turbatos, seorsum eno-
cauit, aitq; an ignoratis, quò tam festinus ve-
loxq; properem? ut manibus moriar inimico-
rum: quid hoc iam nunc illos effigisti, & modo
sic properas ut illis te tradas occidendam? vii-
que iam enim accessit hora: deinde mensa re-
cumbens nocta in cena, de qua surgeret ad Pas-
sionem, ait illis: subsilit præ gaudio cor meum:
iam enim imminet hora, quàm tantopere totã
vitã desideravi: *Desiderio desideravi hoc Pascha
manducare vobiscum* vnde sic ait Iudæ: *Quòd
facis fac citius:* & ille ipse præcedit ad hortum
antechuanus in quo cõprehendus erat, aitq;
discipulis suis: *Surgite eam hinc*, Pariter &
ipse obuius illis proseedit à quibus capiendus
erat, illisq; cum non agnosceretibus seipsum, ma-
nifestat: & ait: *Ego sum*, Petrum autem conatũ
eius passionem impedire, reprehendit, ac prohi-
bet ne perturbet calicis haustũ, ad quem tandũ
anhelauerat: *Calicem quò dedisti mihi Pater &c.*
Nunc igitur, quia nondum venerat hora eius,
secedit, petitque Galilæam.

Luce. 22.
15.
Ioan. 13.
27.
Ioan. 14.
31.
Ioan. 18.
35.
Ioa. 18.8

¶. 12. Dixerunt ad eum fratres eius: Va-
de hinc &c. *Nomnulli de Christi paren-
tibus in fide deficiebant, atque de eo crede-
bant, quod hinc esset ambrosius, & illinc
pusillanims.*

¶. 1.
I.
Quale fe-
sti fuerit
Sceno-
pegia.
Leuit. 9.
& Num. 9

ERAT autem in proximo dies festus Iudæorum.
Scenopogia: dixerunt autem ad eum fra-
tres eius trans hinc. Cum Dominus tãto
tempore haberet in Galilæa, festumq; approxi-
maret dictum Scenopogia: erat hoc festum in-
ter alia solemnissimum, tertium Pascha Iudæo-
rum post illud agni Paschalis, & Pentecostes à
Deo institutum, incipiebat quintã decimã Se-
ptembris, eollectis iam terræ frugibus & omni-
bus ob mensis collectionem latantibus septiduo
celebrabatur, quod in campis transigebant ere-
ctis ibidem casulis ex ramis Olioæ, Laurus, &
Salicis, omniumq; arborum frondentium, quæ
foliis suis oculos visumq; recreat: sic enim Do-
minus ait hoc festum instituens, quæ postmodũ
repetiit Nehemias: *Egredimini in montem &
asserite frondes oliuæ, & frondes ligni pulcherrimi,
frondes Myrti, & ramos Palmarũ*. Celebre fuit
hoc festũ magnoq; gaudio Hierosolymis exilio-
bant deni & deni, duodeni & duodeni, centeni &
centeni iuxta familie quantitatẽ: cõtabant omnes
promiscuè viri ac mulieres, seniores & iuniores,

pauperes & ditites, omnes Palmarum ramos, vel
oliuarum manibus gestantes, aliarumq; arborũ
frondes, ex quibus tentoria componebant, &
quædam pensilia tegebant tabernacula, in qui-
bus morabantur, comedebant, pernoctabant ro-
toseptiduo, delectationibus suis, & gaudiis in-
dulgentes, vsq; in diem octauum eumq; cele-
berrimum. Festum celebrabant etiam sollempne
ad certas collectas faciendum institutum, qui-
bus expensis tabernaculi necessariis consuleba-
tur: instituit Deus hoc festum eo fine, ut Iudæis
in memoriam reduceret quadraginta illos an-
nos, quibus illos duxerat per desertam peregrinos
omnis laris, tecti, & parietum inopes, in taber-
naculis, tentoriis, casulisq; cõmorantes: ad hanc
solemnitatem ex Dei præcepto Iudæi omnes
conueniebant, ex quacumq; regione, eõ con-
fluentes: vnde concursus erat eorum in Hieru-
salem innumerabilis.

Appropinquante igitur hoc festo Christi pa-
rentes seu cognati illum adierunt, hortati quan-
tenus cum illis ascenderet: appellat illos Euan-
gelista *Fratres eius*. Exhibita Diuus Hierony-
mus Heluidium hæreticum: eo quod ex illis
illis inuerecundam quam tenebat, hæresim
confirmaret, aiebatque quod quamuis Virgo
Sanctissima parens illi esset purissima quando
Christum peperit, postmodum tamen esse defec-
rit, aliosque filios ex Ioseph genuerit, qui sunt
illi, quos Euangelista vocant fratres Christi.
Inceptissima est hæc hæresis (inquit Diuus Hier-
onymus) præterquam quòd in pia & inuere-
conda sit blasphemia: quia nihil in Sacra Scri-
ptura frequentius, quàm nomen fratrum impo-
nere, nedum illis qui vnus parentes sunt filii,
sed etiam cognatis & consanguineis: ita D.
Paul. testabatur se libenter mortem pro fratri-
bus suis oppetere: *Pro fratribus meis*: quòd si
ab illo quæras, quinam sunt illi respondet: *Qui
sunt cognati mei secundum carnem*. Eodem seu-
su Deus hanc legem sanciuit, Quotiescumque
frater tuus inopiã preclus seipsum in seruum
venderit, ex lege permittitur, ut *Qui voluerit
ex fratribus suis redimat eum*. His appositè pro-
fert Diuus Hieronymus alia multa loca Scri-
pturæ.

Hoc concesso, illi quos Euangelista nominat
fratres, quidã erant illius consanguinei, eõ quòd
Virgini Mariz essent affines, vel D. Ioseph,
quem eius credebant Patrem, consanguinei: sic
illud intelligunt D. Chryl. a. D. Aug. b. D. Hier.
& ceteri prope omnes: de illis igitur ait
Euange-
ab Gala.

II.
Qui di-
cantur
fratres
Christi.
Corinth.
I. 11. cõ.
Ira Hel-
uid. T. 2.
Rom. 9.3
Leuit. 15.
48.
a Ho. 47.
in Ioa. T. 3
b Tr. 25. in
Ioa. T. 9.
c Inc. 1.
ab Gala.

Evangelista; Neque enim fratres eius crede-
bant in eum, iam nobis indicarat Euangel.
Marcus quod dom Dominus die quodam ma-
ximè predicaret populi multitudinem: quidam
de cognatis eius cum in tantum despexerunt,
vt eum habere tanquam amicum & arrip-
tuum: ideo manus illi intecerunt, & ligare
eum voluerunt: Cum auissent sui exierunt te-
nere eum: dicebant enim: quoniam in futurores
versus est. Igitur illi non solum non bene de
Christo sentiebant sed male, teste Diu. Chry-
sostomo, quia primò crediderunt Christum
ambitiosum esse & in hoc mundo terream
gloriam, applausum populi, laudemque aucu-
pari. Secundò, crediderunt recordem eum esse,
& pusillanimitem: cum enim hoc optaret, mo-
dumque haberet, & tempus illud obtinendi ex
ijs qua de ipso præclara spargentur: tamen
laticras quæretet, ludæa discederet, & Hierusa-
lem desereret, locum totius regionis illi stricte
vnde sic illi vade illuc: qui namq; nominis sui
querit æstimationem, non ad angulos confu-
git, & sub testorum umbra latet absconditus.

Mar. 3. 21
III.
Que fue-
rit fides
fratrum
Christi.
Hom. 47
in Ioan.

Porro multum in omnibus his aberrabant:
præsertim in eo, quòd crederent Christum mun-
di gloriæ vanæque laudis ardellionem. O quan-
tum à vero deliratis: an ergo de cælo descen-
deret in terram, vt vilem adeo, vanam, &
nullius rei substantiam conquireret, qua in star-
rupæ lini accense subito evanescit? Sic tran-
sit gloria mundi. Certe magnum sibi lucratus
fuisse denarium diurnum tantum aggressus
iter, vt pote de cælo in terram; secum inde
omnia conferens bona: si tales prætenderet
merces, lucrumque vilissimum: rationis im-
pos censeretur ille mercator, si diuitias suas
mercedibus adeo immundis impenderet.

IV.
Sed mul-
tò aberr-
abant.

Melius intellexit diuina sponsa sponsi sui
diuini cogitationes & intentum: quando vt
cum agnosceremus, nec censuram faceremus
sic ab omni ratione cum illis alienam, nobis
illum membrarum describit atque de inear pri-
mò, caput: de quo sic illa: Caput eius aurum
optimum: illic capillos è capite promanan-
tes: Coma eius sicut elata palmaram. Non est
lene negotium explicare quid sint Elata pal-
marum. SS. PP. Græci interpretantur abiectiones esse
excelsas, & in altu erectas, quæ cælum tangere
videantur: vnde sic legunt: Sicut abietis. Ita
Diu. Gregor. Nyssen. D. Max. D. Nylius & tres
Patres quos refert Theodoret. imò etiam inter
Latinos D. Ambrosius, Beda & Paul. sed lectio

34
V.
Christi
cogita-
tiones &
intentiones
qua-
les fue-
riant.
Cant. 5.
15.
VI.
Que sint
elate pal-
marum.

comparis habet Elata Palmaram. Elata si-
quidem proprie sunt illa arista quas dactylis
foecunda producit; tamen in hoc loco signifi-
cat ramos illos de medio stipite procedentes,
quos communiter dicimus Palmas & dicuntur
Elata: quia fursum erectæ sunt: vnde alii le-
gunt *Thissus*, imò præterit Rupert, illas dici
Elatas quasi eleuatas, cui suffragatur Caisio-
dorus eum aliis: quàm eleganter sponsa de-
scribit sponsi sui cogitationes & intentiones,
dam ait: Caput eius aurum optimum. Caput
sponsi, si D. auto credimus, eius est diuini-
tas: Caput Christi Deus. De illo qui verè Deus
est, quas sperare debet cogitationes? an terre-
nas, viles, abiectiones, & animales: tales vestra
forent, quia cum terrenis suis iurisque signifi-
canti, omnes vestra cogitationes terrenæ sunt,
& de terrenis, vestra desideria, vestraque studia
diuinitatem incumbunt terrenis acquirendis, bonis
terrenis, delitiis terrenis, & terrenis honorum
dignitatibus: Qui de terra est, de terra loquitur,
quæm gloriam potest homo verè carnis
& miserabilis, nisi carnalem & terrenam: Om-
nia caro fecerunt, & omnis gloria eius quasi flos
agris. Hoc optime compertum habebat Plaltes
ille regius, dum ait: Oculos suos statuerunt de-
clinare in terram.

Porro qui verus est Deus, cogitationes ha-
bere debet, & intentiones Deo dignas, & præ-
terterre, quæ Deo sunt digna, de quo Dauid
canit, tantam esse cogitationum illius celsitu-
dinem vt censeret illi comparari posse nemi-
nem: Cogitationibus tuis non est quis similis sit
tibi. Cogitationes illius rami sunt Palmaram
cælum versus erecti: nam æterni Patris inten-
dit laudem & gloriam, cæli reparationem,
animarumque remedium, quare tales pariter
habere conuenit cum cogitationes, qui diuini-
tam participat essentiam per gratiam, eosque
qui per eam sunt filij Dei, omnesque Christia-
nos qui per Baptisum ad nouum esse cæleste
renascuntur. Non esse oportet eorum cogita-
tiones adeo viles, & abiectiones (moneat Diu
Chrysostomo) vt in terra remaneant, illisque
placeant terrena atque satisfacciant: sint elata
in cælum & ea non præterdant, quæ ipso Deo
sunt inferiora.

Insuper ea de causa (sicut expendit idem D.
Chrysost.) referunt Evangelistæ quod Christo
baptizato: Cæli aperti sunt super eum & vox
Patris audita est: hic est filius meus dilectus
&c. Ex quo tibi persuadeas quando baptizaris.
Tibi 3 à Deo

1. Cor. 11.

VII.
Quales
sint no-
stra.

Ioan. 3. 3

Isa. 40. 6.

Ps. 16. 11.

Ps. 39. 6.

Matth. 3
Marc. 1
Luc. 3.

glorix diuulgari: *Si hac facis manifesta te ipsum mundo.* Si in rei veritate opera sint miraculosa, nec impostura, nec praestigia oculorum, per illa te ipsum mundo manifesta, eo ascende, vt per hoc omnes tibi bene affecti, & discipuli videant opera quae facis obstupenda, caeterique omnes tanto te honore colant, quanto par est te veneratur: vnico verbo, proprium festabantur illi commodum, atque vt Christo tendenti Hierosolyman, & ibidem patente mirabilia, ipsi per hoc nomen sibi dignitatem, laudemque conquirent. Miror vehementer, quod sex praecedentibus lustris illum vt sibi cognatum non cognouerint, nec eius recordati fuerint, nec eum aspexerint, nec magnificerint: at modo dum honoratum eum cernunt, & magni nominis virum, cuius fama fidesque quotidie nota fumebat incrementa, eum vt sibi parentem agnoscant, in quantum illis possit esse honori & vtilitati.

III.

Amici pauperes a diuitibus non cognoscuntur. (a) *Yuan rodando los panes por su casa.*

1. Reg. 25. 4.

Pr. 14. 20.

(a) *Haz de vos la cabeca de lobo.*

36

Quam familiare mundo est, cognatum te non agnoscere, nec tui meminisse, dum pauper es. Pauperem vitam agebat Dauid in montibus oberrans, a facie Saul focii sui profugus, & ecce nuntium mittit viro opulento nomine Nabal, frustum panis amore Dei effulgens, & ea quidem occasione, in qua domi illius pauperes reIundabant (a) vt primum audiuit ille uomen Dauid, respondet: *quis est Dauid & quis est filius Isai?* Quid mihi cum filio Isai? qui illi mea interest: Notandum ex sacris literis Nabal fuisse ex progente Caleb: ad quid hoc adiungitur? vt scias cognatum fuisse Dauidis, eo quod ex eadem ortus esset tribu Iuda, ex qua Dauid ducebat originem atque hinc addiscas, si quis inops sit, quantumlibet affinis sit diuiti & consanguineus dicitur: *quis est Dauid?* Nec est quidquam adeo traditum & abominandum, quam pauper consanguineus: *Et iam proximo suo pauper odiosus erit: amici vero diuitum multi.* Verbum illud, *Proximus*, idem est ac *Consanguineus*. Ceterum si promoueas atque ad altiores ascendas gradus dignitatum de terra examina eorum exurgunt & exercitibus, & quam primum te viderint laude & nomine praclariorum, illico te conspiciunt, tibi loquantur, tibi adherent, tibi agglutinantur, insignia de te diuulgant (a) atque vt lupi caput extollunt vt sibi tuo nomine fama que prospiciant: dicit hic pater meus, dicit alius Ioblinus meus, dicit alter focer meus.

Caelestibus quibusdam coloribus depinxit

Deus vatis Danielis penicillo Graecorum monarchiam in figura hirci: *Hircus habebat cornu in signo, sicut oculus fuit:* quia monarchia Graecorum principem habuit excellentissimi Alexandri Magni, Alexandrum scilicet magnum, eius goni monarchiae principium: appellat illum cornu, roglyphicatione potentiae suae, nam per illum & cum eo expulso Graeci dominium obtinuerunt mundi: vulturque *Insigne:* quia reliquis Graeciae Regibus eminebat: eam ideo dicitur de illo: *Qui primus regnauit in Graecia:* non quod omnium esset primus, sed quia caeteros fama fuisse praecurrebat. Quod autem dicitur *Inier oculos suos,* exponunt aliqui ita dici, quia Alexander Magni continuam eum viros doctis & Philosophis habuit familiaritatem, nominatim autem magister fuit Aristoteles, cuius consilio & directioni se committebat: etenim fatentur omnes oculos significare sapientes, qui docent & illuminant Rempublicam, omnesque in ea viuentes erodiunt.

Verum alij intelligunt ex rerum euenfu quod quam primum sua virtute incipit seipsum in mundo iactare potentiorum, millia populorum qui prius illum despiciebant ad illum oculos suos conuerterunt, & conati sunt illi se coniungere, illius adherere parti, hic illo titulum alter alio: hoc etenim familiare, & frequens est in orbe, vt a fratre paupere fugiant per eumque ipsi domestici nolint agnoscere: prout de seipso testatur Iob: nam licet domus non esset vlla magis frequentata, nec vir illo celebrior, ad quem passim recurrerent, dum diuitiis abundabat: & non esset qui non Roderet omnimodè illi adherere: quam primum tamen facultatibus exiuit, priuatur valetudine, & in sterquilinum exiuit: ita vt omnes illius parentes, amici, familiares, & serui viderent nihil ab eo vltiori expectandum, illum conuictiuo desererint, Rex erat, consilia celebrabat, praetoris & tribunalibus praesidebat, eiusque domus nunquam vacua deseretur: verum vt diaboli opera, Deo permittente profertur, nec quidem faciem: quia uisum viderat, ad eum conuertent: *Frater meus Iob fecit à me, & noti mei, quasi alieni recesserunt à me, dereliquerunt me propinqui mei & ancilla mea & seruum meum vocaui & non respondit, abominati sunt me quondam consiliarij mei &c.* Et quales Christum accedant amici illius, dè opuantur eum ascendere Hierusalem, atque ex

IV. Alexandri Magni principem habuit excellentissimi Magni, Alexandrum scilicet magnum, eius goni monarchiae principium: appellat illum cornu, roglyphicatione potentiae suae, nam per illum & cum eo expulso Graeci dominium obtinuerunt mundi: vulturque *Insigne:* quia reliquis Graeciae Regibus eminebat: eam ideo dicitur de illo: *Qui primus regnauit in Graecia:* non quod omnium esset primus, sed quia caeteros fama fuisse praecurrebat. Quod autem dicitur *Inier oculos suos,* exponunt aliqui ita dici, quia Alexander Magni continuam eum viros doctis & Philosophis habuit familiaritatem, nominatim autem magister fuit Aristoteles, cuius consilio & directioni se committebat: etenim fatentur omnes oculos significare sapientes, qui docent & illuminant Rempublicam, omnesque in ea viuentes erodiunt.

V. Fratrem suum pauperem fugiant per eumque ipsi domestici nolint agnoscere: prout de seipso testatur Iob: nam licet domus non esset vlla magis frequentata, nec vir illo celebrior, ad quem passim recurrerent, dum diuitiis abundabat: & non esset qui non Roderet omnimodè illi adherere: quam primum tamen facultatibus exiuit, priuatur valetudine, & in sterquilinum exiuit: ita vt omnes illius parentes, amici, familiares, & serui viderent nihil ab eo vltiori expectandum, illum conuictiuo desererint, Rex erat, consilia celebrabat, praetoris & tribunalibus praesidebat, eiusque domus nunquam vacua deseretur: verum vt diaboli opera, Deo permittente profertur, nec quidem faciem: quia uisum viderat, ad eum conuertent: *Frater meus Iob fecit à me, & noti mei, quasi alieni recesserunt à me, dereliquerunt me propinqui mei & ancilla mea & seruum meum vocaui & non respondit, abominati sunt me quondam consiliarij mei &c.* Et quales Christum accedant amici illius, dè opuantur eum ascendere Hierusalem, atque ex

VI. Iob pauper ab omnibus deseritur.

VIII. Quid significet quod Christo baptizato aperti sūt cœli. 2. Cor. 4. 14.

à Deo tibi per eius misericordiam concedi, ut sis filius illius per gratiam & idcirco tibi cœlos aperti, quatenus eò vestra tendant cogitationes, eò vestra dirigantur curæ, eò vestra aspiciant pretensiones, quo tibi cœli pateant hinc excedenti. Quam bene nos monuit de hoc apostolus: dum ait: *Quod momentaneum & leue est tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis: non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur: quæ enim videntur temporalia sunt, quæ non videntur æterna sunt.* Quæ igitur ratione anima, quæ ætæra est, contenta erit in rebus, quæ vœto mobilitate euascent; Spiritus qui semper victurus est qua ratione credet sibi satisfactum eò quod cras inteneris in magna quiete, præclara sectemini & inhiate sempiternis.

§. 13. Voluerunt parentes illi Christi parentelam ad suum trahere emolumentum: frequens est hoc in mundo.

I. Dilectissima fratrem Christi,

Transi hinc, & vade in Iudæam &c. mihi persuadeo, quod afflicto illi Christi dubio hæret: quamvis enim in eum non crederent, notabant tamen præclara esse quæ de miraculis illius toto clamante mundo prædicabantur, & in eo quidem iudicio in binitio stabant in certis laboribus ut ascendat in Hierusalem, quæ est Metropolis & regni nostri caput: vel vera sunt vel falsa, quæ de cognato nostro sparguntur. Si vera sunt, & tendat in Hierusalem, magnificabitur & passim honorabitur nosque omnes cunctis hominibus faciet esse feliciores. Si falsa sunt, & ipse impostor sit, ibidem sapientes nostri & Doctores inquirent, eumque punient, nos autem erimus indemonstrati: est hæc improborum eonditio, de quibus sic Dauid: *in circuitu impij ambulat.* Cum enim à proprio incipiant lucro, in illud etiam eorum terminantur intentiones, ex hoc inflati erant & proprio commodo stimulati mouebantur: illos omnes considero pleno consilio congregatos, hæc inter se conferentes: certo certius dicitur nobis, quod Deus nostram familiam honorare dignatus sit viro præclarissimo, qui si famæ veritas respiciatur, æqualis est Elia, Elimodoin, Isaiæ & Hieremias, quos mundus exultat, ut dignitate primarios: quia luce clarius opera eius omnibus patent obdupenda, viro, inquam, tantâ sapientiâ orato, ut nullis præmissis studiis puncta proferat a deo sublimis Theologia, ut ipso legis Doctores & mundi sapientiores rapiat in admirationem, & concludat ora disputantibus: ex alia parte vir est adeo legnis & impellis animi, ut nec sibi, nec nobis valeat esse præsidio. Ex hac parte sublimis voluit mente cogitationes, atque ex altera notamus illum pusillanimitatem: altero die, quia sibi non poterat esse subsidio, nec vii fortuna, illum in Regem non extulerunt si namque fuisset cum illis qui illum ut talem volebant adiuncto sibi familiarium & amicorum favore multorumque aliorum præsidio, quos sibi denixerat, nec non mille millium qui se illi in Hierosolymam ostendebant esse beneuolos, illum intrare potuissent inoffensus, nec quisquam illi resistisset aut quæstionem mouisset, (a) atque possessionem ciuitatis, ac templi clausque sibi assumpsisset: sed omnia ei de manibus lapsa perierunt, en hominem sibi ipsi inutilem: Miranda hic patrat in deserto prodigia, loquendo & ore gemmas eiciendo, vbi fulgorem suum non explicant: quod si Hierosolymam ascenderet & ex vno, & ex altero fieret eius Dominus: ratio suadet, ut hoc illi suadeamus, & ad iter suscipiendum exhortemur.

II. Consiliu paternu Christi, honorare dignatus sit viro præclarissimo, qui si famæ veritas respiciatur, æqualis est Elia, Elimodoin, Isaiæ & Hieremias, quos mundus exultat, ut dignitate primarios: quia luce clarius opera eius omnibus patent obdupenda, viro, inquam, tantâ sapientiâ orato, ut nullis præmissis studiis puncta proferat a deo sublimis Theologia, ut ipso legis Doctores & mundi sapientiores rapiat in admirationem, & concludat ora disputantibus: ex alia parte vir est adeo legnis & impellis animi, ut nec sibi, nec nobis valeat esse præsidio. Ex hac parte sublimis voluit mente cogitationes, atque ex altera notamus illum pusillanimitatem: altero die, quia sibi non poterat esse subsidio, nec vii fortuna, illum in Regem non extulerunt si namque fuisset cum illis qui illum ut talem volebant adiuncto sibi familiarium & amicorum favore multorumque aliorum præsidio, quos sibi denixerat, nec non mille millium qui se illi in Hierosolymam ostendebant esse beneuolos, illum intrare potuissent inoffensus, nec quisquam illi resistisset aut quæstionem mouisset, (a) atque possessionem ciuitatis, ac templi clausque sibi assumpsisset: sed omnia ei de manibus lapsa perierunt, en hominem sibi ipsi inutilem: Miranda hic patrat in deserto prodigia, loquendo & ore gemmas eiciendo, vbi fulgorem suum non explicant: quod si Hierosolymam ascenderet & ex vno, & ex altero fieret eius Dominus: ratio suadet, ut hoc illi suadeamus, & ad iter suscipiendum exhortemur.

Ad hoc, ut opinor, seorsum illi dixerant quod narrat Euangelista: Domine mi, cognate, vel auuncule, vel consobrine quid hic iam bimestri moram trahis vir, qui parem sibi non videretur habere, tot stupendis illustris facinoribus, fama sic narrante verificâ, ut quotidie ea de causa nobis congratulentur: nobis inquam, quibus te norunt esse consanguineum. Ex vna parte videris velle honorem tui nominis afficere, sed ex altera recordem ostendis te esse atque fugitiuum. Iam de manu vtiensilia proiecisti: fabrica & aliam inuisi vitæ rationem, modumque agendi superiorem, si vir esses honoris avidus, alia longè vestis radiaret in te eaque fulgentior: hoc igitur negotio conuenit: ut quando quidem iam Pascha prope sit Scenopexia, ad quod totus in Hierusalem confluit mundus, animi & famas generosus & ascendas teque mundo manifestes: *Transi hinc & vade.* Vade famam tibi conquire sempiternam, loca scandè publica, proficiscere Hierosolymam in festo adeo solempni: etenim conflatus est tibi generalis: necdum Iudæorum, sed etiam gentilium: imo de cunctis mundi nationibus, eo aduolant, vnde in momento temporis per orbem vniuersum poterit tux fama gloriæ.

(a) Nihil in his.

eo sperare possunt honorem sibi & emolumentum: quanta cura student, ut ascendat Hierusalem, non ut illius consulant honori, sed ut inde sibi beneficium aucupentur.

Hic D. Cyrillus credet implerem Hieremize vaticinium: *Et domus Patru tui, etiam ipsi pugnaverunt adversum te. Et clamaverunt post te plena voce; ne credas eis, cum locuti fuerint tibi bona.* Graui te bello fratres tui non testabunt. In quo in eo quod tibi locuturi sunt plena voce, id est adulatorie, palpando eum strepitu, & arrogancia: ne credideris eis, quantumlibet tibi videantur bona loqui, tanquam prospicere commoto. *Cum locuti tibi fuerint bona:* non enim tua querunt, non tuas sectantur utilitates, sed proprio inhiant emolumento quoties replicant illud: *ascende Domine, honori tuo conuenit ascensus ille in Hierusalem,* quo te mundo manifestes, tibi que concilies auctoritatem: *Ne credassis:* proprii namque sunt h. cri & visitatis amatores: sed etenim intentione persuadent illi, ut ascendat Hierusalem, si finitrem res eueherit, ille damnum patitur: si pro voto successerit, nobis cedit emolumento. Hoc erat illi bellum suscitatum: quia realiter eum tradere gestiebant manibus inimicorum, quamuis ex desiderio honoris eius loqui viderentur.

§. 14. Tempus meum nondum aduenit &c. Fratres illi non intellegabant de Christo, quod exaltationem suam in Cruce fundaret, sicut serpens in stipite: Hoc ipsum nos intell. gamus.

37
Treat. 28.
in Ioan.
Tom. 9.
1.
Christos
suadens
eorum
obsecratio-
nibus.

Respondet illis Dominus: *tempus meum nondum aduenit; tempus autem vestrum semper est paratum.* Opinatur D. August. quod Dominus ad duo sibi ab ipsis proposita respondeat. Primum erat, quo conabantur eum inducere, ut ascenderet Hierosolymam, quo fieret illustrior, honorabilior, dignior, & ab omnibus cultu exceptus et inuentori. Secundum quo illum ut recordem notabant, & ad te horum umbras confugiens: ad primum hic verbis respondet: *Tempus meum nondum aduenit.* Tempus suum esse dicit, illud lux glorificationis, honoris, & exaltationis, q. d. (loquit D. Aug.) vos semper estis parati, ut honorem, quietem, & gloriam aucupemini: nec aliud intenditis: ego vero nequaquam recedam aequam exaltabor, & honorabor, humiliari

debeo, deprimi, & occidi; nondum venit hora mea, quae exaltari debeam ut rex & ut talis adorari. Vos autem semper estis parati, ut honores acceptis vobis occurrentes, & patientibus oculis intromittatis: tempus gloriae, Christi virique Christiani nondum venit decurrenre hoc vita: haec enim laboribus destinatur: nec adueniet nisi praecedat dolores, & aduersitates. Haec namque lectum Remouit quieti.

Obscura sunt illa D. Petri Apostoli verba, quae Spiritus S. ipso teste locutus est per prophetas, usque inspiravit, ut Christi passiones praedicerent, & posteriores glorias: *Eas quae in Christo sunt passiones & posteriores glorias:* Quenam sunt illae gloriae posteriores ordinem perpende: passiones & gloriae: haec Christus super omnes erat habiturus, sed ordine quoddam, ut praecederent passiones, & cruciatus gloriae vero subsequerentur: ita et gloriae non aduenirent, nisi passiones praecessissent, potest hoc declarari ex eo quod norat, Tertullianus quem spectare videtur D. Hieron. b. quod Christus fauam mellis comederet, sed non nisi a mortuis iam redimimus, & postquam fel gustasset: *Fauos post mella gustauit.* His apostolus profecquitur: *Diuus Hieron.* ostendens quod tempus minime veniet, quo Christianus fauam gloriae sit comesturus, de quo dicitur: *Hereditas mea super mel & fauam:* vult postquam gustauerit sella tenuiorum, persecutionem, adue. sitat: nec mirum est, inquit ille: nec enim Sampson fauam gustauit mellis, nisi prius eum leone decerta set, & nisi eum superasset fauam mellis non inuenisset. Nondum, o Christiane tempus aduenit quiete tua, nec gloriae tuae: hoc enim in caelo futurum est. Maurus, Arabs, infidelis hic suam gloriam obtinet, & quietem, & semper ad hanc recipendam est paratus: vos autem, qui aeternam speratis & perpetuam laborum primum, dolorum me. cedem, his prius vos ipsos impendite.

Expendit D. Augustinus illa Davidis verba in persona Christi prolata: *Tu cognouisti sessionem meam & resurrectionem meam.* Loquitur, inquit ille, xteroo Patri, & ait: tu Pater mi, xterea tua de reuisti sententia (hoc est *Cognouisti*) humilitationis meae tempus pariter & glorificationis: *Sessionem meam & resurrectionem meam, quid hic sessio? quid hic resurrectio? qui sedet, humiliat se sed. ergo Dominus in Passione surrexit in resurrectione. tu inquit, hoc cognouisti, id est, tu uoluisti, tu approbasti secundum*

II.
Que fuerint in Christo posteriores gloriae.
1. Pet. 1. 11.

2 Lib. de corona Militis cap. 14.
Ep. 27.
Mansio 25. To. 1. cc. 24. 27

Ps. 35. 11.
Christi resurrectionem praecessit eius sessio, id est humilitatio.

Interituum factum est. Hoc est quod æternus Pater disposuit, ut tempus præcederet mortis, & humilitationi, & deinde gloriæ sequeretur & resurrectioni, prius locandum est ædificij fundamentum, quam parietes & trabes erigendi, quibus domus innitatur, fundamentum elevationis Christi, eius eras humilitatio, dolores, & mors crucis amatissima, hoc testatur Apostolus: *Humilitatis semetipsum Dominum nosse Iesus Christus factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis; propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Iesu omne genua flectatur.* Expendendum illud, *Propter quod* quia se ad victimam deiecit humilitationem, cum pater ad summum extulit exaltationis. *Dedit illi nomen quod est super omne nomen.*

Phil. 2. 8.

88
Ioa. 12. 32
IV.
Palsio
præcedit
exalta-
tionem.

Hinc ille loquendi modus in Christo, quo mortem crucis suam vocavit exaltationem; *Oporet exaltari filium hominis.* Phrasim hanc nunquam voluerunt intelligere Iudæi: quia sperabant illi Messiam, qui in mundo regnā maiestate, diuitiis, & terrenā præfulgeret gloria, qui similiter viveret, & permaneret regno suo defensor rectorque perpetuus; unde obiecerunt illi, *Non audimus ex lege quia Christus (quem speramus) manet in æternum; & quomodo tu dicis, oportet exaltari filium hominis?* Communis horum verborum hic sensus est, quod nunquam illi intelligere valuerunt, unionem diuinitatis, & humanitatis in Christo in sua persona: quodque ambo de illo verificari deberent, vivere in æternum, & mori in cruce, quæ duo in sacris litteris de eo scripta ferebantur in æternum vivere debebat ratione diuinitatis suæ, quæ erat immortalis & ratione cuius prædictum erat: *Sit nomen eius benedictum in secula, ante solem permanet nomen eius. Tu es sacerdos in æternum, Potestas eius potestas æterna, quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur.* Pariter illi moriendum erat ex parte humanitatis suæ, & quidem in cruce clavis debebat configi: nam de illo pariter prædictum erat: *Foderunt manus meas, & pedes meos. Si posuerit pro peccato animam suam, Occidatur Christus.*

Pf. 71. 17.

Pf. 109. 4.

Da. 7. 14.

Pf. 21. 17.

Isa. 53. 10.

Dan. 9. 26.

V.

Christi
seu Mes-

Congruus est hic sensus, ut opifor, quod illi similiter locuti sint non tantum de persona Christi, quantum de regno eius: ac dicere illi voluisse scriptum legimus in scripturis, à Messia regnum fundandum esse perpetuum in quo sit ipse regnaturus, quo iam ipse vixerit, & de-

Hieron. Bap. de Lanua Tom. III.

num sit finiturus ac perpetuus futurus in sue. sicut re-
cessoribus suis. Sic intelligebant visionem illam
Regis Nabuchodonosor, quæ vidit quatuor petram
monarchias in quatuor illis metallis illius sta-
tux, quam lapis conuertit in paluerem arearum
similem, atque in tantam excreuit magnitudi-
nem, ut totam telluris impleret plenitudi-
nem: declarauit autem Regi Daniel, regnum
hic significari Messia, qui cuncta sibi subit-
ceret terrarum imperia, & futurus esset ipse
sempiternus; unde sic ait: *In diebus regnorum
illorum suscitabit Deus cæli regnum, quod in
æternum non dissipabitur, & regnum eius alicui
populo non tradetur.* Totam hæc prophetiam
interpretabantur illi, velut terreni, & carnales,
de regno terreno quo Messias potiretur, ex hoc
principio Christo obiciunt; quomodo si tu
dicis, quod Messias sis, dicis expedire ut in
cruce exalteris, si Messias, regno positurus sit
perpetuo: hæc namq; sibi iniurie conueniunt:
exaltari in cruce, & Regis gloriam adipisci
non capimus. Sed hoc ipsum Christus Nicodemus
Principi Phariseorum exposuerat, exalta-
tione nempe suam futuram similem exalta-
tioni serpentis ænei per Moysen in deserto
in stipite erecti: *Sicut exaltauit Moyses serpen-
tem in deserto: exaltari oportet filium hominis,*
illud: *Oporet exaltari filium hominis.* Quod dixit Ioa. 3. 14.
Domitius in abscondito Nicodemus, ipsum est,
quod dixit postmodum Iudæis in publico: *Oporet
exaltari filium hominis:* nec miremur, quod toties
alludat exaltationi serpentis ænei: quandoquidem
opus fuerit tam stupendum & singulare,
præcidè institutum, ut symbolum esset Christi,
eiusque mysterium.

Da. 2. 44.

VI.

Christi

cum ser-

pentate ex-

altato si-

mitudo

Ioa. 3. 14.

Oporet

exaltari

filium

hominis:

nec miremur,

quod toties

alludat

exaltationi

serpentis

ænei: quandoquidem

opus fuerit

tam stupendum

& singulare,

præcidè institutum,

ut symbolum

esset Christi,

eiusque

mysterium.

Habebat serpens ille figuram, non autem pro-
prietates serpentis. Tria consideranda in illis
erant serpentibus tunc temporis. Primum: ven-
enum mortiferum: etenim morderi ab ipse &
mori idem erat. Secundum: quod eorum cibus
& alimentum erat terra: hæc enim comedit
serpens, illaque vitam suam sustentat, ut illi
dixit Deus: *Terram comedes cunctis diebus
vitæ tuæ.* Tertium quod saltus, quibus se altius
erigit, edat peccatis suum terræ fortius astringens:
habet enim in illo quassam squammas, quibus
terre inixus equum longè præcurrit, in
altam profilit, & ut auis petit altiora. Hoc illi
Deus imposuit, & ut auis petit altiora. Hoc illi
mirabile visum est, colubum cui nec manus sunt,
nec pedes, currere tamen velocissimè, saltus
edere, & parietes sursum ascendere: quomodo
sit illi si homini pedes manisque detrañeres,
V u u u illi

VII.

Tria in

serpenti-

bus illius

temporis

notanda.

Gen. 3. 14

Illi dicitur: curte, proflit, vel sursum ascende: ille vero si terram assequatur, in qua pectus suam comprimatur, hinc vires ad hoc sibi comparat: unde non videbis quod elatus in aera procurat, aut vires aliquas robustior exerat.

VIII. Huiusmodi signatur homines terreni. *Ps. 16. 11*

Hoc proprie signatur homines terreni: primo namque omnes veneno infecti sunt peccati, & secundo, eorum alimentum terra est: etenim omnia eorum studia eo dirigitur, de illa negotiantur, illamque desiderant: *Qui de terra est, de terra loquitur*, illos conspexit propheta Regius dicens: *Oculos suos statuerunt declinare in terram*. Tertio omnes eorum cursus, modi agendi, & saltus quibus in altum ascendunt, innotuntur dicitis terrenis; & quanto plus de terra hac habuerit, cui pectus innitatur, hoc est desideria & cogitationes: tanto securius in altum assurgit, saltoque eorum sublimiores. An nobilitatem generis affectas? utique, an sunt tibi nummi, quibus innitaris? nequaquam non igitur recipiuntur attolles, nec tua habebit cogitatio, cui innitatur, an titulos inquiris? perpende, utrum tibi terra sit cui innitaris, securissime; quam si non habueris, iacebis in infimis humiliatus. Quondam vates: *Oscas diuitem audiuit sibi colloquentem: Diues effusus sum, inueni idolum mihi*. Alia lectio habet ex Hebræo: *inueni vim mihi*. Facultates mihi sunt & opes, & iuxta illas habeo, cui innitar, & quo vim exerceam ad mei ipsius exaltationem; *Substantia diuitis urbs roboris eius*, ait Salomon: hoc est in illis qui veri sunt serpentes, at ille æneus nihil horum habebat.

IX. Christus nihil horum habebat.

Os. 12. 8
Pr. 18. 11

Primo: quoad formam videbatur venenum habere, sed procul hoc aberat: imo potius in ea sublatas figuram, remedium erat contra veneno infectos presentissimum; & Christus licet videretur in eo quendam peccati similitudo, quia penas videbatur pro peccato infestas, tolerare: in sola tamen hoc consistebat similitudine, non autem in essentia, *In similitudinem carnis peccati*. Nos autem reputamus eum quasi leprosum: Dixit Isaias: sed in rei veritate leprosus non erat, *Qui peccatum non fecit, nec dolus inuentus est in ore eius*.

Rom. 8. 3.
Isai. 53. 4

Secundo: serpens æneus ille terram non comedeat: quia proprius Christo cibus terra non erat, cum de terrenis non ageret, nec sermones illius terræ negotia tractarent; quinimo ipse vulpibus & passeribus vivebat indigentior: cum foueam sibi propriam non haberet, ut vulpes; nec nidum, ut passeresset. Deinde in historia illa de Samaritana discipulis illi cibum afferentibus, & inuitantibus ad esum: *Rabbi manduca*. Respondit, procul hinc vos: non enim cibus hic palato meo satisfacit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius, qui misit me, ut perficam opus eius*. Noluit autem dicere quod illis cibus non videretur ad corporalis vitæ sustentationem; si illos manducaret: sed de eo loquitur cibo, qui faciat appetitum: idcirco namque dicimus hunc esse aliquid cibum, in quo & de quo satietur & delectatur. Tandem ænei serpentis exaltatio innotebatur non in terra sed in stipite: quia tota Christi Salvatoris exaltatio in crucis stipite innotebatur; non in opibus terrenis, non in mundana celsitudine: sed in cruce: *Humiliauit semet ipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis; propter quod & Deus exaltavit illum; & donavit eum*.

Deinde in historia illa de Samaritana discipulis illi cibum afferentibus, & inuitantibus ad esum: *Rabbi manduca*. Respondit, procul hinc vos: non enim cibus hic palato meo satisfacit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius, qui misit me, ut perficam opus eius*. Noluit autem dicere quod illis cibus non videretur ad corporalis vitæ sustentationem; si illos manducaret: sed de eo loquitur cibo, qui faciat appetitum: idcirco namque dicimus hunc esse aliquid cibum, in quo & de quo satietur & delectatur. Tandem ænei serpentis exaltatio innotebatur non in terra sed in stipite: quia tota Christi Salvatoris exaltatio in crucis stipite innotebatur; non in opibus terrenis, non in mundana celsitudine: sed in cruce: *Humiliauit semet ipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis; propter quod & Deus exaltavit illum; & donavit eum*.

O Christe passime, te video ad celorum altissima subleuatum, patris tui celestis dextera assidentem, tantam maiestatem magnificam, ut ad tui nominis reuerentiam inclinenter cœli, Angeli prosternantur, terra deprimitur, & orcus humilietur. Domine quæ via scandisti? *Humiliauit se usque ad mortem, autem crucis; propter quod & Deus exaltavit illum*. Domine, cui innixus es, ut regnum tam sublime tibi comparares ut te tuus viderit Evangelista capite coronatum, vestibus ornatum tuigentissimis, quibus legebatur inscriptum: *Rex Regum, & Dominus dominantium*. Stipiti crucis: *Dominus regnavit à ligno*. Numquam hoc Iudæi intellexerunt, & cognati illi Christi hoc intendentes, quod ipse verus erat serpens, illi persuadent, ut ascendat Hierusalem, ibi mirabilia operetur, & stupenda: quibus in mundo gloriosior euadat, & honoratior. Quam bene notat illos Evangelista & carpit in illis defectum veræ fidei, quam habere debebant de Christi mysteriis: *Nec enim fratres eius credabant in eum*.

104. 4. 34.

Phil. 2. 8.

X. Christi exaltatio crucis innititur patibulo.

Ap. 19. 16.

Ps. 95. 10.

XI. Terrenis

Insuper patet hic quam modicam habeant mundani & terreni fidem, quandoquidem omnium eorum studium eo collimer, ut terrena conquirent bona, quibus ad gloriam ascendant, tendunt, sedisque dignitatem. Qui fide præstant viva, in cruce fundantur, crucisque innituntur, ut exaltentur sicutque gloriosi; nam idcirco Dominus suam cuique crucem assignavit, dum ait: *Si quis vult esse, tollat crucem suam, & sequatur me*.

Mat. 16. 24.

quatuor me. Divitias an queritis (interrogat
a suis Christus) veras & æternas, quibus in
æternum & perpetuo gaudeatis; terrenas nolite
querere: sunt etenim spicie: quæ cor pungunt,
& adeo fallaces, vt gravissimâ imminente ne-
cessitate, se sint deserunt. Spiritus querite

XII.
Sed piis
operibus

paupertatem, & illi innotuimus: *Beati pauperes
spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum.*
An perpetuam vis alacritatem obtinere que-
re lacrymas, innitere singulis: *Beati qui lu-
gent? Quoniam ipsi consolabuntur.* Formam
affectus, o Domine, sed perpetuam & immar-
cessibilem, cuius non timeas senectutem nec
rogas in facie tua multiplicatas? ne ceru-
sæ, ne fucus, ne leucitis, inanis carnalibus:

Pr. 31. 36

Fallax gratia: & vana est pulchritudo.
Sed illam inquite in cilicio cum Sancta Cæ-
cilia in ieiunio cum altera Judith: illa enim
hanc assequeris pulchritudinem, quæ solis ex-
cedat elegantiam, & lux tenebras offundat
venustati. Accersit olim Salvatorem nostrum
Adolescens ille hanc illi proponens questio-
nem: Domine mi vehementer exopto mei ip-
sius in calis exaltationem: hac etenim con-
stans est & perpetua celsitudo, quid factu opus
quibus innitatur. in divitiis aggere abo tam
obtentas angeto superabundanter toto aberras
cæco, sili mi respondet Dominus: sed illas
distribue pauperibus: *Vende omnia que habes*

Mat. 19.
21.

& dæpauribus: & habebis thesaurum in celo.
Vestrum argentum, vestram exaltationem
hic foleite Dei & proximi amore, penitentia
& mortificationis operibus, quibus carnem
vestram spiritui subiugatis: *In charitate radi-
catis & fundatis.* Olim Propheeta David de modo
locutus quo viri sancti se ipsos extollunt, &
de gradibus, quibus in celum ascendunt, ait,
illos sibi composuisse, seipsum in hac valle la-
crymarum humiliando, & deprimendo strictis
penitentia operibus mortificationis. In quo
lacrymarum: *Beatus vir, cuius est auxilium abs-
te, ascensionem in corde suo disposuit in valle
lacrymarum etc.*

Ep. 4. 17

Pf. 33. 6

§. 15. Tempus æcum nondum advenit:
tempus autem vestrum &c. Deus vs
agat cum hominibus, aliquando tempus
expellas; sed homo potest in omni tem-
pore cum Deo agere. & impudentia est
illum detinere expectantem.

Porro nobis alia occurrit expositio quod
voluerit Dominus agere de suo in Hieru-
lem ascensu dum ait: nondum tempus esse
opportunum vt ascendat ad diem festu hunc:
quia querunt illum iudei interficere: sed pote-
rat illi quo tempore velissent, ascendere:
quia nullum incurrebant periculum est que ca-
sententia quam nobis omnibus potest obicere,
in qua diversum ostendit agendi modum Dei
nobiscum, & nostrum cum Deo, quo sine ad-
diem festum ascenditis, vt agamus cum Deo,
quâ vero intentione ego illuc ascendo? vt agam
cum hominibus, vt prædicem, vt doceam: vos
autem non est cur tempus expectetis: quan-
do qui lem ad agendum cum Deo, quodlibet
tempus sit opportunum, & non opus est, vt
illum expectetis: *Tempus vestrum semper est
paratum:* Sed vt Deus agat cum hominibus,
non omne tempus est opportunum, & opus est,
quando vult procedere secundum ordinarium
suum cursum, & non extraordinarium, expe-
ctare donec sit oppor unum. Vt Abigail mul-
lier prudentia insignis loquatur viro suo Nabal,
illiq, suam in licet imprudentiâ & impudentiâ,
tèpus expectavit opportunu. nâ domû ingressa
vino mersu invenit: idcirco distulit donec vini
humores, quibus mergebatur, essent digesti.

40

I.
Tempus
quo Deus
nobiscum
agat, non
seper est
paratum.

Hæc quoties hoc vobiscum est necessarium? an
vobiscum Deus agere poterit quando deliciis
ebrii estis huius mundi, vinoque seperti? an
quando cibo potuque indulgetis? an quando va-
nitati, lenitati & vestris cibus addicti volupta-
tibus? an quando toto studio committendi pec-
catis incumbitis? prudenter egit Moyses ex sen-
tentia D. Chryl. a. D. B. sili. b. & D. Hieron. c.
quando de monte descendens acturus cum po-
pulo ex parte Dei, & cernens illum cibo potu-
que temulentum, lusibus & choreis indulgen-
tem, diuine legis sumptis tabulas, quas manibus
deiebat, easque ad montis radicem collisit, &
in frustra comminuit, vidit enim tempus non
esse opportunum, quo diuina populo mandata
propoueret & ostendit sanum hoc fuisse con-
siliu a filium,

a Hom. 1
in c. 1.
Gen.
Tom. 1.
b Hom. de
laud.
ieiunij.
Tom. 1.
c l. 1.
contra
Iouini.
c. 10 To. 3
Ex. 31. 19

Ec. 32.6.

filium, cum postmodum dixerit Spiritus S. *Vbi non est auditus, ne effundas sermonem.* Vadet praeicator vt vobiscum agat ex parte Dei, quando lusibus occupamini, delitiis intenditis & vacatis voluptatibus, quando velut ebrii Bacchanalibus indulgetis, tunc dicere potest Saluator noster: tempus meum nondum aduenit, oportet expectare donec velis confiteri, donec infirmetur, donec te premat aduersitas, donec te febris exurat ardentissima, donec tempus adueniat Quadragesimae, quod eo sine particulariter est institutum, vt tempus decernatur, quo Deus vobiscum per suos agat ministros & praeicatores.

II. Scit tempus est expectandum opv portu.

III. Similido.

Eleganter dixit apud Hier. quod aliis expendimus, locutus cum anima sub figura Onagri, id est Asinae sylvestris; est enim onager cursu velocissimus, vt non sit qui praerentem assequatur, unde illi venatores non insidiantur, sciunt enim se oleum & opera perdere et hoc autem agunt, tempus praestolantur partus, quo doloribus torquetur inolerabilibus: *In mensuris inuenient eam.* Et enim partus doloribus fractus facili negotio sistit, detinetur & capitur, quantum aberrat a recto celerq; currit flagitiosus quam ad diuinos furdas clamores, quam in periculis obsecratus quam effrenis in suis iniquitatibus; nullam nouit sistendi moram, Crebro Deus expectat, donec eum dolores partus opprimant, grauis infirmitas, inopina calamitas, immatura filij mors, inexpectatus amici casus, vt superius exarauimus.

Hier. 2.24

IV. Tempus nostrum sepe est paratum. Ps. 54. 18.

Ceterum vt agatis cum Deo, tempus semper est opportunum: audi canentem David: *Vespera & manet meridie narabo & annuntiaho. Ex audies vocem meam.* Ne timueris tibi ab illo dicendum: modo non vacat, occupatus sum comedendo, vel quod domi suae tempus non sit paratum: quia requiescit, aut aliter detinetur negotiis, vt dicat; reuertere postmodum, In quacunque hora ingemuerit peccator, *In quacunque die inuocauero te, ecce cognoui, quoniam Deus meus es.* Ne formides, quod ad misericordiam illius portam confugiens illamq; fugitans tibi respondeat, vt in aliud tempus de illo negotio consilium differatur.

D. CHRYS. Appositè perpendit D. Chrysof. haec verba *In psal. 4. Tom 1. Psal. 4. 1.* V. Confir- mat hoc

quod vigilis iuuenias qui tibi prohibeant ingressum, aut dicant horam non esse tempus in: quia vel prandet vel requiescit: *Numquid assis sit miles qui expellat: non satelles, qui tempus interrumpat; non qui dicat: nunc non est tempus accedendi, vni posses, sed quando veneris, fiat audiens etiam si tempore prandij, eans, nocte in tempesta, etiam si in foro, in via, in cubili, etiam si intus apud magistratum fuerit, non potest dicere: vortor orata. Ex accedere: ad se meus inimicus &c. audi loquentè David: Dominus exaudiet me cum clamauero ad eum. Quociescumq; volueris & accesseris, Tempus nullum est captandū sicut vt regibus & principibus huius mundi quis loquatur, nam quicumq; cum illis agere volueris, horam captat, quā sint alacriores & occasiones arripit proposito convenientes, talis nequaquam est Deus: audi Vatem Isa. (ait D. Chryso.) eius nomine tibi dicentem: *Clamabis & dicit: ecce adsum.* In tempesta licet nocte, securus accede: vt alter de quo Christus, qui domū adit amici sui media noctis silentio quinque panes, quibus indigebat, ab eo postulaturus; etenim tibi dicit: *Tempus vestrum semper est paratum.**

D. Chry- tost. ex Dauide.

Psal. 4. 4.

1. sa. 58. 4.

Ingeniore noster Card. Caiet. historiam ex- pendit de Pharaone Captiuitate premebat hic vi- populum Dei, quem de terra sua liberum exire Cōcedit pertinax abuebat, vna & altera Deus illū pae- nā castigat, quā compellat obsequium vt populo Pharaō suo liberū permittat egressum, & velut qui la- ni, vt ipse queum fortius constringit plagas plagis super tempus addebat, quibus & ipsum, nobiles totumq; po- remedi pulū grauisimè cruciabat: post aquas mutatas assignet, in sanguinem, quibus vti nō licebat; post mos. In 8. carum exercitus, qui tē adimentes, ranarū mi- Exo. fit plagam scedarum & coarctantem, tantā mul- titudine, vt plateas domus, cubacula replerent, imo ipsas meas, in quibus vescebantur, & le- stulos, in quibus dormiebant, fuit autē tormen- tum hoc adeo graue, vt Pharaō atque Aegyptij, cum illud ferre nō possent sese submittere ve- le ostenderent, dū vocatis Moysē & Aaron, illis Pharaō ait, *Actum est vires mihi deficiūt, sup- plices protendo manus, rogate Dominum, vt auferat ranas, & populi vobis assueturo liberta- tem, Cui Moyses: perplacet: Constitue mihi quā Exo. 8. 2. do deprecet pro te & pro seruis tuis, & pro popu- le tuo, vt abigantur ranae, notat dū cum Caiet. quod ex Hebraeo legitur: *Gloriare super me & d. e. quando deprecet Exo. Quid hoc significat? hanc tibi gloriam Deus vult tribuere, atque in hoc te honorare: vt tu ipse tempus designes, quod-**

quodcumque tibi placuerit, in quo accedam ex parte tua Deo locutus, inter nos, principam Regumq; maiestas hoc postulat, vt quicumque voluerit illis loqui vel cum illis agere, eo conueniant tempore, quo ipsis bene placuerit, & horā peripios assignat, ita vt Rex non semper sit paratus quodcumque tibi placuerit, sed tu ipse in omnem sis horam paratus ab ipso designatam. Hoc supposito, non leui Rex honore dignaretur illi, qui cum ipso intenderet agere, si diceret: ipse tempus constituat, in quo mihi velit venire ad colloquium: illud etenim erit, in quo semper adstabo paratus, illi beneficiū impertiturus. Hæc te gloriā loquitur Moyses Pharaoni Deus dignatur, quo tibi declarat, quod semper paratus sit audire te, recipere te, sua tibi largiri beneficia, tu quando bene federit, accedito, & tempus assigna tibi magis opportunum: hanc tibi, ô Christiane, gratiam impertit: tibi namq; loquitur: *Tempus vestrum semper est paratum.* Accedito quodcumque placuerit: incertum semper paratum inuenies, qui te recipiat, & donis accumulet. Hinc vnum hoc inter cætera Dominus elicit, ad tui condemnationem, nempe temporis opportunitatē: *Vocauit aduersus me tempus, vt teipsum nequeas excusare, obijciendo: non potui cum Deo agere de meæ salutis negotio, quia tempus illi non erat opportunum: etenim semper illi est opportunum.*

2 Cor. 6. 2
VII.
Quod dicatur esse tempus acceptum.

Isai. 49. 3

Expendit Apostolus Paulus id quod Dominus ait hominibus per Prophetam Isaiam, vt ad ipsum accederent, eiusque portas pulsarent tempore opportuno: quod si hoc facerent, illis affirmabat, quod illos & audiret & beneficiis afficeret: *Tempore accepto exaudiuit te, & in die salutis adiuuauit te.* Posset obijci dubium: quid hoc saluti adiuuauit. Posset obijci dubium: quid hoc saluti adiuuauit. Posset obijci dubium: quid hoc saluti adiuuauit. Posset obijci dubium: quid hoc saluti adiuuauit.

cum illo loquendi, & dona petendi: quocirca expectant, donec illa se remitteret animi maiestas, & horam haberet opportunam: ita vt necessarium iudicaret ipse loab intraret ad Regem, illique diceret vitæ sibi periculum imminere, nisi populo portas aperiret, & sese videndum obijceret, atque expectantes ad colloquiū admitteret. Quale futurum est illud tempus acceptum, in quo tibi placuerit, & paratus sis accedentes audire, ipsque tua dona impertiri: latius explicat hoc Apost. dum ait: *Ecco nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis VIII. nunc, in hoc momento, in hoc instanti: Ecco Expen- nunc, de tempore nihil habes præter illud Nunc, dicitur Ad- quod præsentis est temporis teste Philosopho, uerbum q.d. semper tempus est opportunum, & accep- Nunc, tum Deum accedendi, si mane, Nunc: si uespere, Nunc: si prospera salute: Nunc: si infirma ualitudine, Nunc: si opibus diues, Nunc: si omnium inops, Nunc: q.d. non est quod tempus expectes futurum Deum accedendi, illi loquendi atque ab eo postulandi beneficia, tuarum indulgentiam culparum, gratias & misericordiarum dona: quocumque tempore adueneris, quodcumque uolueris, poteris: ita vt tibi dicere non liceat, non accessi ad Deum remissionem criminum rogaturus, & me ad illum non conuerti: tempus erat importunum: semper etenim portas inuenies apertas, & ipsum te brachii expectantem parulis, qualem descripsit nobis Isaias: *Expectas Dominus, vt misereatur Is. 30. 28 vestri,* Rationi conueniens esset, Amice, vt ad illum te conuiteres: sufficit quod illum tamdiu suspenderit expectantem, atque tam festinus adfueris dæmonis, mundi, & carnis obsequio.*

Snadet æquitas quia nos constringit Apost. Petros iam non desiderijs hominum, sed uoluntati Dei, quod reliquum est in carne uinat tempore; iam tuos amplius ne feceris appetitus, & Exh. voluptatibus indulgeas: sed quod reliquū tibi ratio ad superest uiuendi tempus, illud diuinæ impleo. meliorē dæ impendito uoluntati: *Sufficit enim gratiarum tempus ad uoluntatem gentium consumendam, hū qui ambulauerunt in luxurijs, & desiderijs, uolentibus, & illicitis idolorum cultibus.* An non fat datum est, temporis animæ tuæ perditioni? an illa non sufficiunt, quibus uoluptatibus tuis, & insolentibus indulisti? quibus vitæ dies impendisti nisi offensis Dei, carnis tuæ delictis, & mundi fallacis obsequio? an tot anni non sufficiunt quibus diabolo deseruisti? an tot dies non sufficiunt, quos rebus corruptibilibus

Vuuu 3 & cito

& cito peritris impediti; saltem a modo quod reliquum vite superest, & ignoras an paucarum temporum sit horarum, in diuino transige famulatu, animae tuae salutem & tui ipsius recollectionem. Spectare videtur Apostolus, illud quod Iacob Socero suo quondam dixit. *Lahaio, Tu nosti, quomodo seruietis tibi? Cre. inquit, est, al. quando prouideat domui tuae.* Verba haec obijcere tuum esset mudo, carni, atq; demonio, quae alias explicauimus.

§. 16. Tempus vestrum semper est paratum. Tempus tuum, modicum est; illud salutis tuae sollicitus impende: quandoquidem illud diabolus reddat in tui perniciem valde diligentem. Balena comparatur.

24
I.
Cur Deus modicum nobis tempus largiatur.

VT opinor his verbis: *Tempus vestrum semper est paratum*, respondet Christus illi, quid heri diximus, nimirum quod modicum nobis tempus largiatur: *Adhuc modicum tempus vobiscum sum.* Dicit mihi si modicum salutis nostrae tempus assignes, quid acturus sum modico tempore modicum efficiatur. Notissimum est, quod negotium maxime graue, atque inestimabile momenti, quod homo potest efficere, sit sua iustificatio, quam obstetricante gratia Dei operatur, opus omnium quae fecit Deus excellentissimum, ipsa caeli, terrae, imo Angelorum creatione sublimius, opus, in quo homo prodit de abyssis, & seipsum inter Spiritum transfert Angelicos: ratio operi tempus est necessarium, Falleris omnino falleris: imo potius multa modico potes tempore praestare, quia Deus semper adstat paratus ut te recipiat expectant, ut tibi ignoscat, suam gratiam tribuat, atque cum illa secum tua operetur saluationem: *Tempus vestrum semper est paratum.*

II.
Similitudo.

Hoc inter alia ad nostram salutem diuina decreuit sapientia, ut nobis tempus largiretur modicum & modicum nostram etenim peruersam cognoscit conditionem, quando Pater percipit filium suum prodigum esse, & pecuniarum dilapidatorem, pecunias illi parca ministrat manu, ut illas utiliter impeditat rebus suis, et rationi congruis, & illas non dilapidet inutiliter, Puero famelico panis perfrusta porrigitur, hoc namque modo illum minime prodiget: quinimo ipsas micas colliget decedentes. Quid magni pretij tempus est, idque tanquam, ut vno instanti eiusque momento homo possit diuina fultus gratia omnia Dei regna sibi comparare: potest ex di-

III.
Modico tempore

bolo Angelus fieri, & qui prius pullos erat inferni sic cocti: seraphim ardentissimus: Magdalenam attende, quam Pharisaeus demonum clorcam indicabat, cui amen sic Christus: à vero aberras: est etenim seraphim amore tenuissimus: *Dilexit mundum* vno namque temporis momento diuina spirante gratia spatium percussit in finitum. Latio, qui Sanctorum quotunda iudicio, prius Christum conuictus, offenderat, momento tempo: tantam percussit terra regionem, ut cum Christo pariter paradysum introierit. Quod si vel momentum temporis inferno damnatis concederetur, illudque vellent utiliter impendere, diuina illis assistente gratia, cunctas illas eaderent poenas, flammis exstinguerent inextinguibiles, atque inter ipsos Angelos sedem sibi collocarent, o quantum est hoc ponderis.

Sanctus autem in gloria sua Deus tempus largitur abundanter, nam suam illis communicans eternitatem illis tantum imperitur temporis quantum simul includit aeternitas: etenim aeternitas duratio est simplicissima comprehendens in se omnia tempora praeterita, praesentia & futura: *Tota simul, & aeterna duratio*, in se totum illis largitur tempus quia tota hanc fructuosam durationem impendunt, fruendo Deo, illo se vniendo, illumque benedicendo: *Beati qui habitant in domo tua Domine, in facula sanctorum laudabunt te.* Porro nostram intelligit Deus conditionem, quod prodigi signis temporis, & quaramus, quibus hoc impendamus, nec est, quod minus tempore faciamus.

Eleganter expendit D. Bern. quod frequens est inter homines, & quae iam vulgare procebitur: eamus transigamus tempus, Domine mihi, hic modicum temporis expendamus donec hora praetercat, & tempus aditendi, illudue negotium agendi. Dicit mihi, ait Ecclesiasticus, non fabulamur modicum donec intrandi chorum hora appropinquet. Colloquamur hic autem ut forentis usque dum in conuictum accedamus, fabulis accensus usque dum hora conuicti audiamur: *Libet confabulari aiunt domus hora praetercat.* Heu quam inprudens verbum quam inuisum, inquit Bern.

O donec praeterent hora donec praeterat tempus, An ego iam hocce tempus attulmas, ut quae res, quibus transigas illud impendimus? haec & quidem maiori poena torquetur in inferno damnati, quod scilicet intelligant, quam inutiliter tempus perdidit, quodque, vel modicum illius utiliter impendo eorum sibi gaudia comparasset: hic est vermis ille eorum viscera corrodens immortalis,

IV.
Sanctis tota curdetur aeternitas

Pf. 35.

D. BERN
Ser. de
trivlicis
custodias
manus
linguae, &
cordis.

V.
Tempus quam pretiosum sit.

VI.
Similitudo.

talit, heu quid agere potui? quid lucrari tanto mihi à Deo concessio tempore? I similitudo & eos cruciat, dū videt tempus à nobis ita prodigi & impedi inutiliter Hac similitudine claris hoc patet, quanto dolore torqueretur ille, qui primum si tū deficiens videret te vas aquæ refrigerantis huc & illuc inutiliter effundētē, cuius nec guttā posset obtinere? quā grauitē & moleste ferret hoc fame languidus, si te videret mensē accumbentē martiali, panes aurē integros canibus adijcientem, in terra cōculcantē, ipse quorū nec micam quidē valeret obtinere? sales sunt mitra illa Barabthi mancipia: conspiciunt enim quod vni a fluminis illius temporis guttā vnāq. panis illius micā salutem assequeretur, si Deus illam ijs largiri dignaretur: te autem cernunt illud ita vilipendere, vt hoc & illuc dispergas, & integris effundas v. lis, non instans vnū, non horam vnā, sed diem integrū, hebdomadam integrā, mensem integrum, annum integrum, imo plures annos impendens mundi vanitatibus: tempus illud diabolo, nū do, carni tuæ, delitijs, ventouē cos feceris.

d. CRY. O quā dolendum, cum D. Chryf. quod nūmus regius perditus tanto te dolore discruciet, & tanta conseruet sollicitudine non solum scutum aureum, sed & regalem argentū & minutissimam aris monētā, eum autem tanto sit his tēpus pretiosius & quo lucrari possis plura, quā quibuslibet pecunijs, non solum non cōtraheris, si illud per dies, uenales & annos integros amiseris, sed in super occasione queras illud amittes di? Si parum auri amittū id omne damnū appellas, & si totus dies in diaboli operibus consumpseris, nihil amittū opinaris. Vt aurē illud quāsi pretiosum quid conserues, tibi hoc Deus minutū concedit: nō enim hoc tibi tribuit nisi per minura & instantia, nec quid amplius habes de tempore quā præsens nunc, in hoc, si bene fueris illo vlus: Deum inuenies te prastolātem, qui te recipiat, qui tibi parcat, si debite accesseris: vt enim paulo superius diximus, tempus hoc est acceptabile: *Ecco nunc tempus acceptabile.* Quid de matutino? tuum hoc non est, quid de vespertino? nec illud tuum est, tam modicē enim tibi Deus largitur vt tuū non sit, nisi præsens momentum: *Tempus vestrum.*

43
Ep. 5. 16.
VII.
Cur dies dicantur

Paulo ante declarauimus Apost. consilium: *Redimentes tempus: quoniam dies mali sunt.* Perpende quod dies mali sint: quis hoc copiat dies malū dixit Spiritus S. de arte pingendi, quod mala sit: *Mala aris excogitatio: quia fallax est:*

uarijs enim coloribus, lineamentis, & vmbri visum illudit, tantū quē perfectior est imago, quā dō te verius videretur decipere, nam in tabula demonstr. illum procul multūq. abesse miliaribus, qui tabula appingitur: & ad ima videtur alter depressus, & hic in superiori constitutus loco, si verō digitum applices, & contingas omnia sunt æqualia: hic ait Apost. dies esse malos id est fallaces: quia de causa Spiritus S. tempus vocat iniquum & malum: *Sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines tempore malo.* Quoties ille cogitat tempus suū esse diuturnū & multos sibi annos vitæ superesse, qui sua hic negotia disponit, quāsi sic futurum esset, & illo nihil minus cogitante, deficit illi tempus, moritur & risu dānatus exponitur. Hoc Apost. consilium, meā quidem sententiā, respondet visioni, cuius meminit D. Ioan. in Apocalypsi, visioni enim & audiuit Angelum voce magna dicentem: *Va terre, vbi mari quia diabolus descendit ad vos habens iram magnā sciens quod modicum tempus habet.* Mercator opum amittimus, & munditias frequentans nouit modicū illas tempore duraturas, quā diligentiā ad illud accurrit negotiū illā procurat emptionē, & illi studet venditione claro in domū irumpēs cuius opulenti qui nouit modico sibi tempore ibidē herendum, quā sedulo ad hoc non recurrit scrinium, ad illud festinat cubiculum, illam effringit arcam, illas depradatur cistas?

mali.
Sap. 15.

Es. 9. 11.

Ap. 11. 12
VIII.
Similitudo.

Ecce tibi patet ratio demonis industris, quā nostram procuret damnationem: *Tanquam le rugiens circum quarens, quem deuoret.* sic illum deturbat D. Petrus quā velox ad illum festinat, eum tentaturus? hunc alleclurus? quam anxius vt talem corrumpat puellam, euerit coniugā & mercatorem inflammet auri cupiditate? *Tempus: Circuit quarens quem deuoret,* aliud nihil mente tractat, vt diximus Dominicā prima quadragesimæ. quæ igitur est causa? *Sciens quod modicum tempus habet,* suis negotijs suā intentioni & diligentia impendendum gradum sistit, Sanctissime Apostole, quā ratione nouit diabolus modicum sibi superesse tempus: nō ignorat, tempus non finendum, nec mundū, nisi prius impleatur illud quod dixit Apost. de manifestatione Antichristi: *Nisi venerit discessio primū, & reuelatus fueris homo peccati.* Hoc nondū vidimus, atque ad illud nultum requiritur temporis etenim ad mirum prædicare debet, vel si magis placeat, conseruare lucere Antichristus, *Vuuu 4. tricanio*

IX.
Diabolus ideo furit in nos quia scit se habere modicū tempus.

X.
Obiectio
1 Th. 2. 3.

triennio & medio: deinde an hoc eum lateat, complendum illud Christi vaticinium: nempe primò per totum orbem Euangelium esse predicandum? an hoc non noñit Iudæos ad Euangelij fidem esse conuertendos, & implendum Davidis oraculum, bis ad maiorem rei certitudinē ab ipso repetitū: *Conuertentur ad vesperam* & hoc pariter Apost. quòd tota Gentilitas Christi sit receptura, eiusque Euangelium, deinde Iudæorū Synagoga? *Donec plenitudo Gentium intraverit. Et tunc omnia Israel saluus fiet* hoc suppositū notum est diabolo multum illum superesse temporis.

*Pf. 7.85
15.*

Rom 25.

*XI.
Solutio*

Respondent aliqui verū esse diabolum non latere, hæc omnia debere fieri, nec ptius mundo terminum esse imponēdū; porro pariter nouit hæc omnia paucioribus annis posse impleri, & executioni mandari quinquennio vel saltem sexennio: ita vt plures his annos non habeat certos & securos, & nescit utrū mane dies elucefcat, in quo nascetur antichristus: & fiat illa redemptio Gentilitatis & Iudæisui ad Euangelij: quæ facta tempus finietur & mundus. Bona est hæc declaratio, æque ex ea rationem elicio ad nostræ negligentiz condemnationem: si diabolus, licet sciat nonnullos sibi superesse determinatos annos, quibus nos perdat tanto feruent impetu nostram molietur damnatio: *Sciens quod modicum tempus habet*, quæ premere te debet anxietas, quæ turbare sollicitudo, qui nullos securè potes annos tibi polliceri, nec menses, nec dies, nec horas, sed nec momenta, rebus omnibus Deus præfixit tempora excepto tamē viuendi: vnde hic ait: *Tempus nascendi & tempus moriendi*. An ergo non scribit tempus omnibus? *Omnia tempus habent*. Cur igitur tempus non determinas viuendi, sed nascendi & moriendi? quia nullum est viuendi tempus certū & securū, quo momento in matris utero nascitur Embrio priusquam in mundū prodeat, mori potest, nec vti quidem vite momentum sibi potest homo polliceri: an ergo iudicas tibi viuendum magna sollicitudine, & hoc tempus bene & vtiliter impendendum illo in saluē tuam vitæ *at nunc nolite illudera*. Nolite illud nugis impendete.

*XII.
Nullum est tempus viuendi.*

Eccl. 3.2.

*Lib 10.
Exo. loc.
46. To. 3.
Ex 102.
XIII.
Deus
quasi*

Noiat D. Aug. illud Exo. *Vi narrares in auribus filij eius, & nepotum tuorum, quous contriuerim Aegyptios* Septuaginta legunt. *Quæcumque est draco iste quem formasti ad illudendum ei*. In Tob est initium signum Domini quod fecit illudendum ab Angelis eius. Prolequitur hoc no-

ster Card. Caiet, notans quòd in eo Deus declarare voluerit se procedere contra Pharaonem: *Tamquam iocoso contempsit*: Et reuera, licet graues fuerint illæ plagæ, porro respectu Diuinae potentiz omnia ludicia fuerunt, ait Caiet, & sic se rei veritas habet: omnia namq; iocosa videbantur, nunc flagellat, nunc cessat, nunc reuertere, nunc dicit illi hoc meo nomine; nunc terret, nunc manū à supplicio retrahit ad quod libet Pharaonis promissum, iam habebat quoddam diceret, illique ordinaret, vt quasi ludendo Deus egisse videretur: quicquid & ipse Pharaonem Deo velut puer, qui virgas aduertens timet, tristatur, & ingemiscit, quas si non videt, timoris obliuiscitur & tristitia, nec illum in eo remanet signū poenitentiz, sed ridet & spatatur, sicut antequam illas conspexisset, eodem modo Pharaon procedit cum Deo: dū enim flagellis illum atterit, & supplicij, timet Deum, loget, lacrimatur, mille iurat promissa correctionis, quibus Deus, quasi permotus manu attollit, & continuo in pristinam Pharaon labitur obstinationem, ingratiudinem, & contra Deum rebellionem, quid plura? & ludum quocūq; tecū agit diabolus, qui est velut lusus taxillorū: tibi namq; liberū concedis vitij tuis ingressū, & Deum offendendi facilitatem, tibi cibū suggerit, quo possis accedere securus; te occidere te perdere, nec desistit, donec te tartari profundo demerferit: *Et quando dicit inimicus meus, præualui aduersus eum*. hæc erat Davidis oratio: Domine luccn oculis meis infunde, quæ periculum meæ saluationis agnoscam, & sollicitum viuam in omnibus offendiculis mihi ab inimico præparatis: ne quando triumphum agat de me iactetque se mihi præualuisse, victoriam eripuisse, me prostrauisse, perdidisse.

Perpende historiā Patriarchæ Ioseph. Diuina nouit reuelatione somnijs illi præstentis Pharaoni septem spicariū, & totidē vaccarū crassa. Prudentia rō & languentis: Deū significare septē ferteros Ioseph annos maxime fertilitatis, & vbertatis: quos in conciperent septē alij extrema sterilitatis & pendis: proinde necessarium esse primo septennio fertilitatis fruges recondere, & seruare pro secundo septennio sterilitatis. Videre licet Patriarcham Ioseph, anxium, sollicitum, diligentem, à primo anno vbertatis in congregando, condēdo, granarijs horreis implendis, vt illi nec granum tritici deperdat: quæ tua hæc o Patriarcha sollicitudo? an expectare nō licet vsq; in vltimum annum, vel alios subsquentes, cū illos

*perioct
cū Pha-
raone,
& Pha-
rao cū
illio,
Pf. 12.5
Gen. 41
Gen. 41*

illos habes tibi determinatos; nequaquam quā-
uis enim multa sit tritici praefens abundantia,
multa quoque ventura est tritici sterilitas: suadet
igitur ratio diligentiam. Sic est, porro dicitur
mihi Joseph ex revelatione divina septennium
praenovisset sterilitatis & non nisi annum unum
certum haberet abundantiae: quia non torqueretur
anxietates in dormiret, iam tranquillus esset
an triticum male dispergeret: an in flumē demer-
geret: nemo sanus hoc dixerit; imo potius tota
sedulitate, totum congregaret, ut illi nec graum
quidem deperiret, quod si nec annum quidem
securum haberet sterilitatis, sed tantum sciret vō-
tura sterilitatem futura supra modum extremā,
cui nec hora quidem certa promitteretur, quā tri-
ticum colligeret, atque hoc tantum ventura ha-
beret sterilitatis remedium, quod iam colligeret,
an tibi videtur, virum tantā prudentiā clarum
anxium fore & sollicitum? an in ambas aures
securus tunc obdormiret: an triticum quod pra-
manibus haberet in aera dispergeret? quod si
faceret hoc, quid objiceret? an non illum pri-
vatum ratione iudicaret?

Eadē te ipsum censurā perstringe. An igno-
ras venturam tibi sterilitatis tēpus, mortis horā
intelligi, quā tēpus & occasio colligendi finit-
ur: an hoc te fugit, tempus futurum, quo corā
Deo sit tibi comparandum; illudque fore adeo
sterile & aridū: ut tunc nec unum quidem pisum
superfit colligendū, tunc nulla erit poenitentia,
nullus dolor, lacryme nulla culpa: eluendis,
tunc nō licebit Sacramenta frequentare, tunc
merēdi tēpus evolat. O quanta haec frugam
sterilitas: tunc deliciae finientur, cōiuvia termi-
nabuntur, mensae dispergentur opulentiā, lectuli
molles ericientur: hic in mundo remanet, quid-
quid possedit diues, nec secum deferet vel vna
aëricula: *Diues enim dormit, nihil solum auferet:*
aperiet oculos suos & nihil inueniet. nunc tēpus
est libertatis, nunc tēpus tuandēdi peccata: de
illis poenitēdi, salutē tuā elemosynis, vigilijs,
& poenitentijs obtinēdi: nunc tempus est bene
vendi divina misericordia, eiusque Sacramētis.

Quanta hallucinatio differre poenitentiam,
D. Bern. in sermone *De nimia fallacia praesentis
vita nostrae* proponit fallaciam quā quādoque
vitanā nostram ita breuem aestimamus & peri-
culis obitam, aliā autem ita diuturnam & ab-
omni periculo liberam; quando tibi debet alle-
qui? O sic mihi: quia hodie mori potest & tunc uesti-
solationem afferat; & quidem de nota dilata-
tione, ne vel in orationum differendū: quāto
Hieron. Bapt. de Lanna Tom. III.

de peccatorum tuorum agit: poenitentia ne te
mors illis hinc rapiat implicatam, Domine ad-
huc tempus superest, non est cur sic festinem:
vsque in horam mortis multam superest, atque
in ea vacabit agere poenitentiam, & tunc appa-
ret deceptio: *Longam esse mentitur, ut quam
paulo ante breuem esse dolebant peccato vitam
nunc eandem repente inueniunt vsque adeo pro-
longatam, ut securū se posse putent non modicam
adhuc partē consumere in peccatis. Quod re-
liqua longa sit ad poenitentiam.* Cave ne te deci-
piat: credere fore diuturnā: stenim inexpecta-
tō te mors obruet, nec tibi dabitur poenitentiae
locus, non tempus extrahetur: modo nunc, dum
tempus habes, illā agito, nunc vtere misericor-
diā tibi à Deo oblata: nunc tibi valeat Sacra-
mentorum abundantia: quantum tibi ex illa copia
secutum certumque tempus tuum? *Tempus ve-
strum semper est poenitentium.* Quantum est illud
tempus tuum: hoc solum momentum, hoc solū
instans: an ergo expediat, ut illud dilapidet,
& prodigas, & nedum tibi non lucreris, aut in
tempus recedas sterilitatis, sed in super & illud
disperdas & in aera vtiliter te. certum est, te
fame moriturum, eternumque periturum.

Porro dicamus illud alio modo: diabolus li-
uidā furens sollicitudine circum? *Scimus, quod
maius tempus habet.* Quia nullā habet cer-
titudinem, vitam mundus eras sit finendus &
tempus illi defuturum quo te teneat, & agat in
ruinā. Ratio est: quia dedit experientia, quod
deceptus in rebus illis, quae diuinas tāguat re-
velationes, cumque Deus irideat, earum inte-
gram illi notitiā non infundat: hoc enim ceci-
dit David: *Draco iste, quem formasti ad illuden-
dum ei.* Quot signa, quot promissa Deus parti-
cularia de Messiae aduentu praemiserat signifi-
cans illi matrem, quae virgo futura erat, nativita-
tis suae locum Bethlehēm, vitz ciuitatem, Na-
zareth miracula, sua opera: nihilominus eum
diabolus haudquaquam agnouit, donec Chri-
stus exspirauit: etenim nouit Dīsei velū oppan-
dere, cognoscat vterū in illo vel in alio vel talis
prophet, cōpleatur vade crelo firmiter quod in
illis dubiis sit quae dicitur de Antich, an fuerit
Mahomet, an Amurates secundus: dū enim ille
noscitur voces audiat plurimas: *Antichristus
hodie natus est* vtram Lutherus, vterū iam sit in
mundo sumē illum non agnoscat. Cum autē so-
leat eū Deus fallere, semper formidat, ne mundo
terminans, illo nihil minus cogitante, impona-
tur: hoc est: *Scimus quod modicum tempus habet.*
X x x H o q

XV.
Nunc
nobis
fruges in
annos
sterilita-
sunt cō-
dendae.

Job 2 7, 13

XVI.
Solum
est dil-
ferre in
tempus
mortis.

45
XVIII.
Diabolus
sepe à
Deo quo-
ad tem-
pus de-
cipitur.
Ps 103. 16

Vide M. Hoc opinor ad lieteram Deus diabolo dixit, locutus de ipso enim amico suo Iob, in figura in opusc. Balenz, seu ceti, quem vocat Leviathan: *Post eum D. Vincen. lucetis semita, estimabit abyssum quasi senescit Fararj.* quia nos impugnet, comprehendat, perdat & deglutiat, ea qua cetus conatur pisces in mari deuorare, deglutire. Cum enim sit adeo vastum animal, ut torris v. deatur, ventrem haber, qui numquam impletur, quantumvis deglutiat: unde semper tanto fertur impetu & velocitate, ut ea parte maris quam sulcat, prae grandem post se relinquat & spumofam semitam, qua sit ve- juit via quaedam strata, si vero sol spumas & aquae bullas excitatas illustret semita videtur illustrissima: *po. enim lucetis semita.* Hoc autem ita perficit anxus tantaque velox diligentia, quasi iam illi mare deficeret: hoc verbis illis indicatur: *Estimabit abyssum quasi senescen- tem.* Ut enim ait Apost. *Quod a signatur. & semiscit, prope inseritum est.* Phrafi scriptura- li conuocantur, idemque significant interire & senescere, tanto calore terret in visceribus, atque infatigabili famet ingluue, ut tanta cele- ritate festinet deuorare pisces, ac si pelagus illi praesenctute interiret. Nec ab simile est, quod de miluis dicitur Noroexia: etenim illis in regionibus dies adeo breues sunt, ut aliquando ultra tres horas non extendantur, summa cele- ritate praedam insectantur: norunt etenim diem quorocumque ad occasum tendere: quod si mo- dico illo tempore sibi de praeda non provide- rent, fame procul dabo interirent.

Habes hic causam anxie ceti sollicitudinis, atque in ea similiter diaboli, qui ne puncto quidem temporis cessat, quo minus eos capiat & deglutiat: *Circuit quarens, quem deuorat:* quia quotidie formidat mundum interiturum, & nouit tempus esse modicum illi securum: non enim amplius est quam praesens, & singulis diebus timidus suspicatur illum mundo postremum il- lucescere, quem a Deo sibi concessum sit habi- turn, quo nos tentet, nos perdat & deglutiat: potissimum cum saepe videat se delatum in te- pore, quod illi superest, ex eo quod Deus agit, & delatum irridet, ut vidimus in tempore illo quo venit mundum redempturus.

XX. Si diabolus nec horam nec momentum vite praesentis omittat, singulis horis, & diebus laborans, imo singulis momentis quo tux pro- curet animae damnationem: quia tempus cer- tum illi a Deo concessum, quo perdat homi-

nes, modicum est & quotidie cenfet ut vlti- temporis mum: ac proinde diabolica semper rabie cir- cumuolat, omnibus diebus, omnibus horis, imo radine, & momentis damnum tuum mortemque pro- curans infatigabilis; te autem, qui tempus tuum adeo modicum nosti, quo tux innigiles salua- tioni, ut tantummodo sit praesens illud, illud inquam, momentum, nec securum habes crasti- num sed nec noctem venturam; nec quidem egressum de hoc tempore: quam anxium esse deest, quanta sollicitudine saluti tuae consule- re, nec in mane, nec in nocte, nec in hinc egres- som d. ferre vitae correctionem? verum est nec difficile totum vitam tuam tempus tibi datum, quo tuo valeas prospicere remedio: *Tempus vestrum*

semper est paratum; Porro non hoc te cogiat; (inquit D. Aug.) quod ille qui tibi promisit, quod quorocumque recurreris ad illum, pa- ratus adstabit ut te recipiat, certam tibi nec temporis horam, nec momentum addixerit. *Fortis dices: promisit mihi Deus indulgentiam quando me correxero verum dicit ego consen- sio. & concedo. & cognosco, quia indulgentiam Deus promisit tibi: crastinum tamen dicit quia tibi promisit: ubi legi indulgentia te accepturum, si te correxeris, legi ne quantum viturus sis?*

Hoc vobis inter caetera, quae magis admiror in vita Abraham tot actibus praecleara heroicis, illud est, quod Spiritus S. describit, illi promi- serat Deus semen multiplex, & nepotes pluri- mos, magnifica quoque, illi promissa iurauerat, quod pater futurus esset credentium: *Etis Pater multarum gentium, nec ultra vocabitur nomen suum Abram, sed appellaberis Abraham.* mutauit illi nomen, vnam illi de nom. iue. tuo uerit enim Abraham, exponere voluit, quod eximia illi priuilegia tribueret eorum, quae illum iam redderent Dei domesticum: *Quia Patrem multarum gentium constituit.* Porro illi subiungit, animaduerte meam hanc esse volunta- tem, ut tu, omnesque tui vospinos circumcidea- tis: hoc etenim signum erit eorum, qui de grege sunt populi mei, & hoc sub poena capitis adimplebis: *Manusculi, cuius praeputij caro cir- cumcisit non fuerit, delebitur anima illa de po- pulo suo.* Illico se circumcidit Abraham, & filium suum Ismael, omnesque domesticos ver- nas, & liberos, qui quadringenti & plures cen- sebantur: *Eadem die circumcisus est Abraham & Ismael filius eius, & omnes viri domus illius, qui uenerant quidem empti, & alienigena pari-*

D. AVG.
Serm. 16
de ver.
Domini
Tom. 10.

XXI.
Abrahe
obedi-
tia ob-
animae
pericu-
latur.
Gen. 17
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.

err sirenmesif sunt. O rem stopdam! erat circumcisio adeo grauis, vt patuit in filijs Sichē, cum tansi essent parui & magni, quas voces quos planctus, quas fundebant lacrymas! quōt singultus in cœlum dirigebantur ex dolore nimio, quem adferebat illis circumcisio? quid ergo Abrahā, an saltē vel modicū differes tam ardui præcepti & vniuersalis executionē? cum Deus subpœna mortis animæ præcipiat, ego nū diutius expectabo? si forte quis hac nocte discesserit, an expediret vt tanta iactura cor meū lamenta patere? ut abhominatio respōdet Abraham, non est differendum, illud quod Deus præcipit ago dum, quātūlibet arduum sit, & molestum: illico mandetur executioni.

§. 17. Tempus vestrū &c. Diabolus, quo nos perdat, attendit modicum sibi esse tempus: tu illud quoque considera, quo te salues, & muscipulam, quam vidit Amos reformada.

46 **H**æcilius cōstringamus. Diabolus furibundus circumuolitat, nec horam, nec instantis intermiserit tentationis, quā viuētū singulos perlat & deglutia: Quia modicū tempus habet descendit ad nos habens irā magnam, sciens quod modicum tempus habet. Quæ ratio nouit tibi modicum concedi tempus? quia nouit id sibi tantum superesse temporis ad aliquem tentanda, quod illi superest ad vitā, hanc autē nouit esse breuem. Oprimē sit quod Iob scripsit: Breuis dies hominū sunt &c. homo natus de muliere, breuis viuens tempora &c.

I. Diabolus sepe fallitur circa hominis corporalem dispositionem.

Obijces: sit ita: hoc enim & nos nominamus omnes, sed cur ita festinandum? licet intelligat, quod absolute vita diuturnior eius qui diutius uiuit, breuis sit, cum paucis tantū annis perseueret, an non magnus est Astrologus, qui ex influxu stellarum in ortu illius cognoscit, quod viginti adhuc annis vel triginta sit superuicturus? an non expertus est medicus, qui cognoscit, & explorat humores corporis vnus cuiusque & notat in hoc esse bene temperatos & salubre potiri eum incolumi? an non corporis tui cognoscit compositionem, & videt nihil nunc esse, quod tibi possit mortem inferre?

Non abnuo: etenim cognoscit totā naturā: sed tamen intelligit à Deo mundū gubernari, cuius erga mortales singularis est prouidentia, & quod aliquando secretis suo iudicio, subito hinc illū rapiat, cui vitā videbatur fu iura diuturnior, &

interdum adolescentē profectuat, dū est in gratia: quia prouidet, quod si diuisi uiueret, damnaretur, illudque complet Salom. Raptus est uo malitia mensares intellectum eius: aut no filio Sap. 4. 6o deperat animā illius. Quocirca summo maue non omittit eius procurare damnationem, quæ videt amicum Dei: pollet enim fieri, vt mane Deus illum raperet ac incolumem seruaret, & proinde nullū sibi superesset tempus, quō illius intendere damnationem, quid igitur? quotidie suspicatur vltimum esse vitæ diem vnus cuiusque: vnde nullo modo patitur elabi vel vnicam horam, quā non omnem sibi possibilem adhibeat, nosperendi diligentiam. Si diabolus in crastinum non differat insti procurare perditionem: quia licet illi videatur, quod quidem naturaliter vitam habeat ad multos dies securam: porro videt quod Deus additō suo serutinio quandoque dum minus cogitat, illū ei eripit, loco statuit securo & de vitæ huius periculis eripit euidenioribus: hoc est: Scis quod modicum tempus habet. Te vero, qui nec scientiā nosti naturali, vitum eras victurus sis, & quotidie cernis præ oculis in peccatoribus tremenda Dei iudicia: talis enim saluus decubuit, & incolumis, quem mane ad sepulchrum extulerunt: talis autem vegetus surrexit & inreger, solem tamen non vidit occidentem, aliter autem adolescens quem dixisses adeo robustum vt vendere potuisset, sic loquamur corporis valetudine, inopino corripitur exanthemate, quo per singula momenta ad funera rapitur: similiter & vicinus tuus corporis crassitie turri comparandus subito apoplexia tangitur, vel lethargo, sicque hinc affcidit, vt nec semel in se potuerit introverti: quæ te in quā debet torquere cura, & quā iuste tibi timendum, ne quisque dies tibi sit vitæ postremus quam serio tibi incumbie sic tempus impendere quasi tibi nullum crastinum esset aduenturum.

Hæc mente voluebat Dauid, illi que verbis indicabit: Ecce mensurabiles posuisti dies meos: Quæ verba sic transterunt septuaginta: Ecce veteres posuisti dies meos. Vt exposuit eum D. Ambrosio, D. Augustinus Perpende, Domine mi, quod veteres mihi dies tribueris, Cur quæso dies appellat veteres? præclara hic congerunt SS. Patres, sed propositio seruiet quod ante suggestimus: nempe, quod in Sacris litteris idem significant seu conuertuntur: aliquid antiquari, seu senescere, & prope interitum esse: ita loquitur

Sap. 4. 6o

11

Ps. 38. 6h
11.
Nostri
dies sunt
veteres.
in Ps. 38.

Xxxx a sur

perest nisi vt tradatur seli denorandus. Sic fax-
penamero Deus miseros cōprehendit terrenos,
quos vocat: *Habitatores terræ*, quando mions
sibi consulant, quando in ambas dormiunt au-
res, omnino mortis immemor.

VI. Quare fallaciter velut in muscipula Deus
Pharao peccatores rapiat, & cōcludat parit in Pharao-
quasi in ne. Egrediuntur Israelita de Ramesse in Soc.
musci. hoth, deinde Ethan & ad vltimos deserti ter-
pula minos transgrediuntur: *Castra metati sunt in*
extremis finibus solitudinis. Hic iam illis exi-
est. stentibus præcipit Deus Moyfi: dic illis; hæc
Exo 13. dicit Dominus: *Reuersi castra mesentur è regio-*
20. *ne Ehibahiroth, quæ est inter Magdali, & mare*
Exo. 14. *contra Beelsephon.* Hæc omnia sic fieri volo, in-
quit Deus, quia hoc modo deipere intendo
Pharaoem: *Diuturnusque est Pharao super filijs*
Israel, coactiati sunt in terra, conclusit eos de-
fortum, & indurabo cor eius, ac persequetur
vos, & glorificabor in Pharaone. Prodit in ac-
nam cum exercitu suo Pharao, fugientes infe-
quitur Israelitas, conclusos cernit illos in de-
sero, quos ipsa solitudo eius videtur tradere
velle potestati; intrat populus per maris rubri
profunda inoffenso pede; persequitur illum
Pharao superbia & vindicta flagrans, sibi per-
suadens quod aqua transitum illis negante, vel
omnes mergerentur: vel manibus suis traderen-
tur, sui que exercitus occidendi: *Persequar, &*
comprehendâ, implebitur anima mea. Chaldaei a
verbo legit: *Saturabitur ex eis anima mea.* In
Hebraeo, secundum Lipomanum, *Explebitur*
ex eis desiderium meum. Ingre ditur vadæ ab
viroque latere supentes exercitus Pharaonis
insequens Israelitas: *Persequenteque Ægyptij*
ingressi sunt post eos & omnis equitatus Pharao-
nis, currus eius, & equites, per modium maris.
Sed aurora lucente Deus accurrit populi sui
defensor fortissimus. *Lamq; aduenerat vigilia*
matutina; & ecce respiciens Dominus super ca-
stra Ægyptiorum per columnam ignis, & nubis
interfecit exercitum eorum; illi agnoscunt, &
Domini impletur oraculo: Glorificabor in Pha-
raone scientique Ægyptij quia ego Dominus. Nec
aliter se res habuit; manum enim Domini
potentem agnouerunt, quæ contra eos erexerat,
omnesque in apertam fugam mortemque com-
pulerat: *Fugiamus Israelites; Dominus enim*
pugnat pro eis; Porro dum fugam meditantur, &
egressum, ecce dolent sibi aquis regressum im-
peditum: *Fugientesque Ægyptij occurrerunt aquis,*
& inuoluit eos *omnis in modis fluitans.* Ad

solâ virg; Moyfi percussione omne aquæ Pha-
raonis demersit ut exercitum, & medijs fluctibus
milites omnes, currus & equites absorberunt.

Quærit hic Hugo de S. vi. *Si non videbatur* Apud
Ægyptij Israelitas præcedentes propter nubem in-
terpositâ, quomodo sequi potuerunt? respondet, *Exo. 14.*
quod Non poterant eos videre per fœta illos amen
sentiebant; videbantur ex odore subsequi Israe-
litas eosque insequi, sicut mus ex odore casei
muscipulam ingreditur; & ad hoc illos Deus
mortuos ad litos eiecit, Objicit hic Caiet, qui
fieri potuit istud; demersus enim non nisi post
triduum aquis supernat, quod & illis videtur
contigisse: *Submersi sunt quasi plumbum in*
aquis vehementibus, operuit eos mare &c. Sic
enim, ut tamen voluit Deus hoc in tuâ operari vi-
litatem, vnde voluit, vt illico supernarent, &
eorum viderent illi cadavera quæ tu pariter vi-
deres, vt inde cognoscas, quomodo Deus illos,
quasi in muscipula cōprehenderit: quia eò ipso
quod persequabantur Israelitas, voluit Deus vt
se captos agnoscerent, & tunc propriam inueni-
rent mortem, quando minus quidquam de illa
mali suspicabantur, quinimo de illis cecinit
Moyfi, in Cant. *Ascenderunt populi & irati sūt:*
dolores obrinuerunt habitatores Philistij legit
Caiet, ex Hebreo: *Audierunt populi tremunt,*
tremor apprehendit habitatores Philistij. Ori-
genes interpretatur Philistij idem esse ac
Cadentes populi; nam illi sunt, qui dum majori
stertit; mortis locordia, in ipsam incidunt per
illud ipsum, quod suis querunt in cætionibus.
Nec hoc mirandum, quod Deus te velut in mu-
scipula ad tuum comprehendat supplicium, quæ-
doquidem te diabolus quotidie per culpam
tuam, te velut in muscipula, comprehendat.
Subtiliter expendit D. Aug. daemones in hoc
mundo esse venatores, eorumque instrumenta
venatoria esse muscipulas; xbi namque nostra
lectio habet: *ipse liberavit me de laqueo venan-*
tium: Legit ipse: *de muscipula venantium.*
Quinam sunt illi venatores? in propatulo est,
esse daemones. Et quibus nos venantur? musci-
pulis: miseros nos, quos diabolus excipit & ca-
pit velut mures, nobis; parat muscipulas. Quò-
mus in muscipula comprehenditur? modico
casco tostato illo similiter nos diabolus compre-
hendit sicut te miserum comprehendit vultu
talitæ pella ceruicis compositione, te quoque deti-
net in huius muscipula cōbunatus, vt neficias
præ nimia stultitia tua, quomodo egrediaris: te
similiter lucro quatub; reuinciorum, te pariter
detinet.

XXXX a. detinet,

detinet, quia tu detines bona aliena, tibiq; persuades nullas tibi esse vires, quibus hanc dirumpas muscipula, & tu pariter in illo detinearis officio, quod iniquis medijs iniuste obtinuisisti. Propitius sit mihi Deus, (inquit D. Aug.) heu quantos diabolus decepit in muscipulis! o quanta calamitas, nos tam turpiter ab illo comprehendi.

VIII. Cum ergo tanta vestra sit calamitas, inquit Deus, ut vos patiamini, velut mures insipientes, per culpas vestras comprehendi: vos ego velut in muscipula, vobis ad poenam, comprehendat: sicut enim illa mus comprehenditur, quando sibi omnem pollicetur & ingressum & egressum, nec esse credit qui ponat obicem, quo minus tostum corrodat caseum, pessulum decidit & comprehenditur, nec patet illi egressus donec adiens parati feles eum devoratur; simili modo, quando sibi tales omnem persuadent securitatem, suis vacantes delicijs, & minus de malo cogitant: pessulum cadere infirmitatis, apoplexiæ, exanthematis, lethargi, quibus eorum anima velut captivatur, ut nec sibi possint attendere, nec peccatis suis, nec exonerationibus, quibus grauius tenentur: donec è corpore decedentes feles expeccat ipsos infernalis, devoratur; qualis erat Rex Balthasar in die lætitiæ suæ, conuiuio delectatus opiparo. Quam autem caseum arripuit coenæ ac deliciarum, omni postposita mali formidine? & ecce subitò laqueus cadit, nec à quo deieciator, aduertit, vnicam tantum notat manum scribentem & proloquentem, mortem illi iam esse in ostij. Quam quietus diues ille, de quo Dominus, in lecto suo decumbens, suarum caseo diuitijs si inleatus, illas ambabus animæ manibus apprehendens, intellectu nimirum & voluntate: sic a imani suam alloquitur: Anima mea habes multa bona, posita in annis plurimos; comedo, bibe, opulento, & ecce subito corruit decipula, hac coelesti vocellu perterrente: Stulte hac nocte animam tuam reperitunt à te? quia autem parasiti cuius erunt? deuite nimis, hac eadem nocte animam tuam in inferisem, & quid de tantis rebus futurum, quas tibi collegisti? o carnis tuæ cultor quam nulla, muris inftar sollicitudine viuis anxius, etiam tuas ipsas corrodens carnes & salutem, quam perdidisti, & bona tua, quæ viuendo luxuriose prodigisti? o auri cupidissime, quam bonis istis terrenis hæres implexus, ut modum tuæ nolis ponere cupiditati? o dignitatum ardellio quam sedulo manum illi iniicis dignitati, medijs

Ita Deus peccatores ut mures comprehendit.

48 IX. Exemplis confirmatur.

Luc. 12. 19

visus illicitis? caue tibi, ne pessulum te comprimat inopinatio: Et quæ parasiti cuius erunt? Eia igitur Christiane, tempus tibi iam utiliter impendit: Cum tempus habemus, oportemus bonum: nam quam diu durat, & semper quotiescumque volueris, poteris Deum accedere pro animæ tuæ remedio: craftinum non expectes & eo modo viue, quasi tibi nullum esset craftinum obuenturum.

Inquit D. Cyprian, quare Dominus methodum nobis orandi prælegēs: sic dixerit, ut oraremus: Panem nostrum quotidianum de nobis hodie? An non satis tibi d'cere, in multis dicit, ut necesse non esset, quotidie Dei portam pulsare, panemq; postulare? an non prudētius illum peteremus in annum integrum, vel mensē, vel saltem hebdomadam? exposcit à Domino Samaritana fontē aquæ sibi taliter erogari, ut necesse nō foret eo amplius ad aquā excurrere: Domine, da mihi hanc aquam ut non sitiam, neque veniam huc haurire. Videtur, quod præcipias, ut quotidie nom mendicemus panem, velut ut quotidie nos ipsos fatigemus, Deoque finis molesti, tot repetitis factis que postulationibus. Prudentissima est hæc peritio.

Primo ut doceat vos, quod Deus libenter vos videat ad ianuam suæ misericordie petendo recurrentes: ut enim vos obliget, quatenus quotidie ad illū recurratis, non vult ut hodie petatis nisi quod hodie vobis est necessarium atque intelligaris orationem vestram ita debere esse continuam, ut quotidie vobis sit orandum, atque à Deo postulandum. Secundo: quod te doceat, quod in cogitatione tua nullum promittere tibi debeas craftinum, quæ taliter debere esse dispositum, ut credas quod vitæ tuæ diem hanc tantum modo habeas hodie, tuumq; debere esse desiderium adeo feruens Deo, Deiq; regno perfruendi, ut alium vitæ diem præter presens non exoptes: idcirco namq; hanc petitionem: Panem nostrum quotidianum hac ex eius præcepto præcedit: Adueniat regnum tuum. Merito Christi discipulus vitam sibi in die postulabit, qui de craftino cogitare prohibetur, quia contrarium sibi sit, & repugnans, ut quar annis in saculo diu viuere qui petimus regnum Dei uolentior aduenire. Hoc verbis D. Aug. describitur: Longè quidē est dies iudicij, sed vniuscuiusq; hominū dies vltimus longè esse nō potest: quia breuius est vita & quia ipsa breuius semper incerta, quando sit dies tuus vltimus, nescis. Corrige te hodie propter cras &c. Ipsa est, quæ multos accendit,

Gal. 6. 10

Lib de Ora Domini.

Luc. 11. 3

X. Corporis rogamus quotidianum?

100. 4. 15

D. AVG. Ser. 16. de verbis Domini Tom 10.

dit. et dicit: cras, cras. Et subito offitium clauditur. Remisit foris cornu suum voce cornu: quia non habuit gemitum colubæ, cras, cras, corni vox est &c.

§. 18. Nō potest mundus odisse vos &c. Oderant illi Christum; quia perfectam & arctam proponebat illis veritatem, quam mundus ordinariè perhorrescit.

19
I.
Mundus odit veritatem.

Aliam addit Christus rationem, quā secūda respondet obiectioni, in quā iocordē illū arguebant, quodque ea de causa in Ierusalem non ascēderet; aitq; quod ex iocordia & pusillanimitate non omittat ascensū in Ierusalem, sed aliā cum premente causa, nempe, quod illum Ierololyms execrarentur mortēque illi inferre cogitarent: *Non potest mundus odisse vos me autem odit: quia testimonium perhibeo, quod opera eius mala sunt* q. d. abit omnino, veneratoris est sum, nec iocordix, aut pusillanimitatis iudicium est cautē se gerere cum eo, qui malum tibi machinatur. Continent verba hæc, licet adeo soavia & pacifica, rigidam satis & asperam reprehensionem, vt eleganter annotavit D. Chryf. Reprehendit illi Christū, quasi timeat ascendere Ierololymam: Christus autem illos reprehendit, quia tales erant, qui possent eō semper ascendere, quando voluissent; argumentum eoidens, quod homines essent mundani, & similes illis de Ierusalem, supra modum nefarijs, dixerant illi Dño: *Manifesta seipsum mundo: hoc nequaquam ait Christus mihi conuenit, vobis autem optimè: quia vos de hoc mundo estis, & mundum diligitis, qui & ipse vos vt quid proprium diligit, sibiq; conueniens: me vero abominatur quia manifeste suas illi declaro nequitias, atque euidenter illi demonstro, opera eius esse flagitiosa. Quasi apertè dicat supremo me persequuntur odio: nihil enim magis peccator exhorrescit, quam si in medium proferantur eius scelerata, & omnium oculis spectanda proponantur. Hæc ea causa fuit, quare mundus odio Christum & furore mortali sit infectus: Ego quia veritatem dico vobis quatiens me interficere.*

10a. 8. 4.
Amos 5.
10.
Quis perfectè loquatur veritatē.

Subtiliter hoc expōitum vidit Amos Propheta: *Odio habuerunt corripiens in porta, & loquentem perfectè abominati sunt.* Corruptio in communi, est imperfecta. Notandum verbum: *Perfectè, excrabantur eum* qui perfectè eos arguebat: hoc est, qui functi atq; ab eis cōstringebat,

cur satis nō erat corū in communi vitia carperre, sed in particulari illis hæc obieciebat: *Vt vobis Pharisæi hypocrita &c.* bona est medicinæ doctrina in communi: sed perfecta non est, quia manet in aere, nec aliquem restituit mēbrorū integritati: perfecta verò est, quando doctrina hæc communis infirmo applicatur particulari, quādo dicit illi: Dñe mi, necesse est vt brachiū illud cancro putridum abscindatur, & sanguis ille, qui te præfoeat ex corde foras extrahatur, illis quoq; humeris cucurbitæ applicentur, est prædicator medicus: bona est doctrina in communi, sed non perfecta: quando enim proponitur in generali, nullus emendatur. Quando autē loquitur perfectè prædicator: quādo verbis loquitur terse compositis, & circumflexis sententijs, & quando multa adducit scripturam diuinā & humanitatis elegantias: minimè: sed quando descendens ad particularia, declarat huic, quod cor pessimo illi redūdāt humore malitiae: & illi, quod ipsi sanguis ex nimia luxuria cōputruit, & nimè repletur ex alienorū honorū rapina, & isti, quantumlibet exterius optimè valere videatur, viscera tamen gerat cancro vlcerata.

Hoc modo Dñs in factis illis loquebatur infirmis, eaque de causa illum odio prosequebatur: *Loquentè perfectè abominati sunt* & hoc ipse testatur: *Mundus me odit: quia testimonium illi perhibeo, quod opera eius mala sunt.* Facè appone prædoni facinus illius detegent: lumē accende illi qui toto die noctis exoptat tenebras, quibus in tales diuertat ædet agatquecum amica luxuriosè: o quā grauiter in te stomachabuntur, etenim lux illis, vt mors reputatur: hoc ipsum ex mēte D. Greg. Ioh indicauit: *Cum subito apparuerit, arbitratur umbrā mortis.* Verba Saluatoris sol erant clarissimus, quo Pharisæorum tenebræ hypocrisis illuminabantur. Perfectè loquebatur illis ad singulares descendens defectus: vnde & oderant illum.

Admirabilis fuit illa sententia vatis Isa. Cō. 50. *Et uorsum est retror: ū iudiciū & in illis longe stetit: quia corruit in platea veritas.* Ratio & iusti capatia, inquit Propheta demissa & proiecta in clypeo, & iudicito nobis, quæ hujus causa damni: quia Veritas Corruit in platea veritas, & quidem eo modo corruit prostrata iacet vt nō sit qui suscipiat infirmā. in platea. Quā hoc foret triste spectaculū, si nobilēscerent virgine Regis filiā, supra modū diuicē sole venustiorē, in medio foro, quā omnes inspiciant, & cuius pulchritudinē, opes, & progeniem admiri-

Luc. 11. 42

Iob. 24. 17.

Isa. 59. 14

IV.
Simili-
tudo.

admirentur, quæ nihilominus in foro prostra-
ta langueret? Si vero illam accedens inter-
rogares, quid hoc puella nobilissima? tunc vn-
tus elegantia gratissima, sanguine nobilissi-
ma, gazisq; ditissima? et quid hic proiecta læ-
guetis? omnes te collaudant, omnes diligunt,
omnes de te præclara prædicant, ut quid non af-
furgis & domum aliquam ingrederis? respondet autē,
heu Domine mihi nihil mihi isto optabilius: dū
enim in foro remaneo: nulli sum cōmodo nec
meas illis impediō & cōmunio dititias: sed
heu me infelicē, quāuis enim, te teste concla-
ment omnes, quod me diligant, illis placeam, &
sola sufficiā, ut quilibet domū ingresso fuerō,
delictis illam replicam: nemo tamen in suam me
recipere dignatur: & quārō illis videor in foro
venustior, tātō videor illis in cuiuslibet domo
turpior & ingrator: quam hoc esset dignū ad-
mirationē? siq; pedes filiam videres infidelis,
Æthiopiæ frigidū & lacera, quam in foro iacē-
tem & lachrimantem omnes caucillis lacefferēt,
cuius fatis non possent admirari feciditā: nul-
la nihilominus illi non pateret iacua, quā om-
nes Musæ tympano, cytharis & tota mentis
alacritate reciperēt, siq; domus illi comitterēt
regimen, quid ad hæc dicere? fieri ne potest? ne
hoc admireris, inquit Propheta: quotidianum,
enim est in mundo & frequentissimū inter vos,
atq; in adibus vestris, quæ puella veritate for-
mosior; puella nobilis, Deo progenita, quæ de
causa ipse dicitur: *Deus veritatis*. Deus auctor
& pater veritatis, pulchra, grata solis instar il-
lustris, cui hoc sit propriū ut omnia illuminet
ditissimaq; sit quæ animam opibus impleat.

V.
Menda-
cium ab
omnibus
suscipi-
tur licet
reprobe-
tur.

Pf 30.

O quam grata hæc puella patet, sed in foro;
quis eam non laudibus extollit? quis nō invo-
cat? cui non placet? *Omnis terra veritatem in-
uocat: caelum etiam ipsam benedicit, & non est
eum ea quidquā iniquum*. Sic ait Proph. Esdra:
porro cum omnibus ita grata sit in foro, &c.
longè distita, nullus eam in domū vult recipere,
nec est, quod singulis videatur hæc puellā esse
turpias, quādo cubiculum eorū ingreditur. Di-
citur fornicatori, ut inspicat quantum ferueant
arxæ suæ pauca sanguine, qui coram Deo, ut
sanguis Abel vindictam esse agitat: dicitur viro
nobili non tolerandā eius esse lasciuia, quæ torā
offendit civitatem: nullū statuens modū nequi-
tatis suis, nec creditoribus seruisque suis debita
persolvens: dicitur viro Ecclesiastico, non illi
conuenire tantā pecuniarū bonorumq; aggrega-
tionem, inseriā Iesu Christi pauperibus fame

3. Esd. 4.
36.

VI.
Veritas
odium
parit.

pereuntibus: dicitur Iudici, quod est in conspe-
ctu Dei grauius accuset in finicidii litigantiū
processibus supina negligentia, quodque ducte
personarū acceptione patiarū & corrumpi mu-
neribus malè palliat. Accedito, cum D. Ioa. &
principi dicitur: *Non licet tibi*, Non licet tibi tā-
tā viuere licentiā discolum: dicitur mercatori:
Non licet tibi, illicitum est tibi hoc lucrū, quod
præcisè consequeris ex dilatione temporis &
sic de cæteris: quæ grauius illa recipitur quam
torus puellæ pulcherrimæ vultus ostenditur.

Verumtamen ex altera parte mendacium,
abiectum, vile, sordidum, filiadiaboli naturalis:
nam ipse: *Mandax est & pater eius*, in pectore
perduellis illius progenitum, talis auis tale
ouum, execrandum, horreudum, causa perditio-
nis: iam etenim dixit David: *For des omnes qui
loquuntur mendaciā*. à longè consideratū, quā
abominabile est? quā despectū? non est qui
illi nō maledicat, non est cui nō displiceat. His
non obstantibus nihil gratius in domibus recipi-
tur nihil aptius videtur, dū illas ingreditur:
bene mundus hoc declarat quā malè conueni-
at mendacium, quāmq; sit acceptum, ani-
gua videtur: vter prior est, tu qui stultus es, vel
alter qui tibi hoc impropere esse pauperē, vel
ab alio hoc tibi dicitur: cum esse, vel alium tibi
hoc obijcere? peius est sic esse affectum quam
quod alius illud assereret se tibi impropere,
quomodo igitur peius æstimas, ut quis tibi di-
cat quod mentiaris, quā re ipsa mentiri? an
aliquid tibi est illo verbo molestius? an aliquid
tibi ipso mendacio familiaris? an illud tibi
ignominiosum? an hoc execraris? an tibi de
illo caues? resista se habet, quod in ore nihil tibi
peius videatur: in opere tamen nihil tibi fre-
quentius, nihilque audis libentius.

VII.
Menda-
cium om-
nibus
gratum
est.
Ioa. 8. 44.
Pf 5. 7.

Parcat mihi Deus: quam libenter auscultas
quod alter tibi dicat, te magnarum virum esse
qualitatum, honores te mereri præclaros, tibi-
que detrudere, qui non sic esse fateatur quā
suauiter arrides ei? O puella, qui tuam extollit
vultus elegantiam prudentiam, & persuadere
ut alteram te Helenam in vire celebrat? quā
apertis brachijs, latro honorabilis, illū excipis
qui propter eleemosynā infelicē etrogatā, mil-
lenas tibi iustificat vsuras: quā tibi perpla-
cet, qui modum tuum agendi licet inordinatū
depradicat. Hæc est ploranda calamitas: nihil
esse, quod in domibus tuis gratius, ipso men-
dacio, recipiatur, nec quidquam tibi auditu
molestius sit ipsa veritate: *Loquentem per se
abominati*

VIII. *abominati sunt*: Illum, qui strictam illis imo singulis aperit veritatem; hæc enim est exco- rrectio, quæ plurimum refert & necessaria est illum, inquam, habent odio, diè que persequuntur: ratio modò liquet cur Prophetæ odio habiti sint, & passi sint ferri Dei persecutiones.

Habes hic cur Isaias ferri mediis dilectus fuerit, Ieremias puteo demersus & lapidibus appetitus, Ezechiel concalcatus à multitudine, Michæas alapâ contusus, Amos niqis perterritus, Elias condemnatus, vique ad ipsum Apost. D. Paul. (inquit D. Hier.) qui eandem ob causam passus est aduersitates; vt ipse dilucide probat his verbis: *Ergo inimicus vobis factus sum, verum dico.* Admiror Dei sententiam ex ore Ieremie: *Seminauerunt triticum & spinas messuerunt.* Paradoxum hoc sonat; seminare triticum, & spinas metere, an de tali semine, talis fructus? maledicta sit oportet tellus ista, quæ talem producit fructum, in prædicatoribus veritatis esse Varabolo, hoc impletur: quid est veritas nisi purum & substantiale triticum de celo descendens, semen diuinum.

Huius primarius seminator Christus fuit: *Exiit qui seminat seminare semen suum*. Eius semen veritas est, sicut diaboli mendacium; considera prophetas quàm sedulo triticum seminauerunt, & prolocuti sunt veritatem: quid autem messuerunt spinas, tribulationes, molestias persecutiones, & mortem puram seminat Ieremias veritatem principi prædicans Phasor, & metit alapam; in pectore seminat illam sacerdotum atque illis Deum offendit illis & illum morte condemnant.

Venit alter propheta atque in pectore Ieroboam seminat veritatem ex Dei nomine propositam, quæ scelerum illi suorum exponit gravitatem, & illico manum iniicit illi violentam conaturque ignibus eum inicere. Redundant his sacre litteræ; verum tamen in ipso Principe veritatis & diuino seminatore perpendendum, qui descendit seminare semen suum: *Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati.* Sed vide, quæ fuerit meli. illius: spinæ, clauis, lancea, Crux, flagella, blasphemix, rabies, persecutio; & mors tandem ignominiosa. Quid Christo vitam ademit? quid cum crucifixit? ipsa veritas: *Medit: quia testimonium ei perhibeo, quod opera eius mala sunt.*

IX. *Confiditatio fia-* Perplacet mihi auctoris moderni consideratio, quæ dicit se hoc vnicū admirari: quot sunt in mundo peccatores? numquam mundus ma-

lignior, quam nunc, stultior, impudentior, auarior, inhonestior, arrogantior &c. numquam magnates magis incopositi, nunquam nobiles infamiores, nunquam diuites crudeliores, mercatores fallaciores, Ecclesiastici magis vagabundi, mulieres libertiores, puellæ inuerecundiores, filij inobedientiores, Patres socordiores, Dñi intolerabiliores, serui infideliores, & homines minus patientes, & ad reprehensiones minus pacifici: sunt etenim velut corpus inflatum, slegmaticum, podagricum; qualibet enim parte illud tetigeris, in eolum vociferatur. Porro videamus an sint medicitan medicamina? an

Eus, *Nō quid vestra nō est in Galad, aut medicus non est ibi*: nunquā plures Prædicatores, Confessarii, Patres Spirituales ad singulos angulos centeni & centeni: & cuius generis? nunquam plurius habiti, lautius excepti, & visitati frequētius; quā à condita Ecclesia tantum in ea negotium, tanta filiorū & filiarum Spiritualiū negotiarior, & quāta congregatio illorū cōponitur, quantus tumultus, qualis tractatio, & omnes sibi dicant satis factum. Quid est hoc Domine? quod non coarctent veritate, nec sicut vvas comprimant, nam vt diximus die Dominico, manent integre & illas: quā in integer tu multis annis in tuo concubitu, & luxuria perseueras? quā reddant arcæ tuæ, & bonis crepant alienis, nec agitur de male partis restituendis quā in ille sus, cui nec semel cor premitur vt cordis exprimat odium crebrò sibi cum suis complacet filijs cō-

fessariis, inter quos accedit meretrix honoraria, scriba prædo, Iudex pomis aureis petitus, mercator vt urarius, dines crudelis, domina liberior, & tandē omnes à quibus absoluantur inueniunt. Quid est hoc? qualiter ex officio prædicationis exiisti? qualiter ex munere confessionis? alacer? saluus? mundus? vvas demissi integras. O Christe, diuina lux, Magister Prædicatorum, quid te decinet in Galilæa à Iudæa extorrem, vt ne in publicum prodire presumas? odium, quo me persequuntur & necem in fetre machinatur; quæ de causa quæso Domine? quia testimonium illi perhibeo, quod opera eius mala sunt. Voc autē (inquit) non est cur abominetur. Non potest mundus odisse vos: quia nō facitis id, quod ego: vnde vos non odit sed diligit mundus.

Rem notatu dignam in SS. litteris refert Sp. S. de summo illo sacerdote Heli iuxta lectiōne quam sequitur & exponit D. Hier. erat hic se- nectute pragens, cuius oculi tanto humore abundabant, & caligine, vt lampadē sanctuarij

Reg. *In is 1.* prius. *Tom. 3.*

Confiditatio fia-

gularis & notata digna.

Hic. 2. 22

In is 1. Reg. Tom. 3.

Y y y

X: Allegoria de Heli. 1. Reg. 3. 3

præusquæ extingueretur, nõ valeret intueri: Oculi eius caligauerunt, nec poterat videre lucernã Dei, antiquã extingueretur: expende modũ loquendi: non poterat videre lucernam Dei antiquam extingueretur, an non apud, clarius & breuius diceret: non poterat videre lucernã Dei ardentem: minime: voluit enim declarare quod caliginosi illi oculi lampadẽ non exhorrent, nisi ardentem & lucem emittentem, quã omnia circumquaque illuminabat: sed domi extingueretur, & ipsi oculis conueniret ve nullam illis pœnam adferret & cruciatum. Caligant mûdanorum oculi passionibus & proprijs affectibus obtenebrati: quocirca lucernã eos ostendens, ea est quæ clarã diffundit lucem, & sũas vnicuique reuelat iniquitates, eo modo (loquitur Christus) quia lucernã sum luce fulgens clarissima, quã cunctas mundi detego peruersitates, eius me oculi perferre nõ possunt: Mo ait quia testimonium ei perhibeo, quod opera eius mala sunt, quod si lux hæc extingueretur, nec illis ego manifestẽ aperirem eorum iniquitates, gratis me oculis intueretur, idcirco vos accepti eritis, nec vos mundus exetabitur, utpote lampades extindat: Non potest mundus adisse vos &c.

§ 19. Ascendit Christus ad festum abscondite; & eo modo quandoquæ ad tuam ingreditur animam.

¶ 92

Vos ascendite ad diem festũ hunc: ego autẽ non ascendam ad diem festum istum: quia tempus meum nondum impletum est. Grauem inuolunt hæc verba difficultatem, in eo quod Dominus dicit: Non ascendã ad diẽ festũ hunc: quandoquidem addat Euangel. Vt autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit, Optimã hanc esseuit occasioẽ (inquit D. Hier.)

I. Christus contra Porphyriũ dicitur. D. Hier. Lib. 2. con. Pelag. p. 217. Tom. 2. II. Quia ratio

inimicus Christi capis Prophyrius vt contra Christũ latraret, dicendo, quod ignorans esset eius, quod sibi facienẽ hinc incumbat: cum agat illud, quod prius dixit se non actũ, vel mutabilis, & varius in suis resolutionibus, vel fallax deceptor: quandoquidẽ vñ dicendo parentibus suis, faciat aliud: Latrat Porphyrius & Christum inconstantiã ac mutatiõis accusat, dubium hoc ita grãne quibusdam visum est Catholicis, ve quatenus se illo excederent, ex textu verba illa eraserint: Ego autẽ non ascendam ad diẽ festum istum. Sed necellenon est ad id contugere: cum multifariã S. S. Patres hæc verba interpretetur,

nonnulli credunt quod, Domino dicente: Non ascendam ad diem festum istum, de primo festo die sit intelligendum, eoq. solemnissimo, atq. ea de causa dixerit: Non ascendam ad diem festum istum, quod re ipsa impleuit: quia prætendunt quod non ascenderit primo die solemnitatis, sed secundo vel tertio, quod ipse Euan. videtur innuere, dom addit: Iam die festo medianse. (id est quãterto die, nã per octiduum celebratur:) Ascendit Iesus in templum & docebat. Ita declarauit Eucherius auctor grauis & antiquus. Multis non placet hæc solutio: quia Euang. testatur quod ascenderit immediatẽ post parentes suos, nec credẽdum est, quod Dominus deesse voluisset celebritati adeo festiua in honore Patris sui instituta. Communis autem hæc est expositio: q. d. vos ascendite manifestẽ & eodem, quod moris est ad festum concurrere: nihil enim est quod timeatis, nec quidquam mali suspicemini: cum nullus in mundo sit, qui vos persequatur aut aduersetur, cum nec vos mundo sitis aduersarij, Ego non ascendam illõ modo: cum enim mihi non modicum indignentur: quid aliud agerẽ quam eorum in me bilem acris excitare, vt mihi necem inferre molirentur, cuius nondum hora aduenit: Tempus meum nondum impletum est.

Eudatur hæc expositio in eo, quod signat Ista. modum exprimens quo Iudæi ascendeant Ierusalẽ Pascha celebraturi. Ad litteram loquitur Propheta in illo sãsu ex opinione D. Hier. n. & D. Cyr. b. & D. Thomæ. e. populũ demulcẽs ob labores, quos patiebatur, imo & passurus erat ex oppressione A Syriorũ & Babyl. sibi quẽcũque persuaderent, illis esse condignum suorum scelerũ supplicium, quod si vero ad meliorem vitæ frugem respicerent, patienter aduersa tolerando, & diuina dona misericordia expectando à Deo promissa, ipse se vadem pro illis statueret quod eos ab illis Deus eriperet inimicis, quos tam illustri superarent triumpho, vt prægrandi possent gaudere latitia: Canticum erit nobis, sicut nos sanctificatẽ solemnitatũ & latitia cordis sicut qui pergit cum tibia vt intrat in montem Domini, ad fortem Israel. Duas notat hic (interpretẽ D. Hieronym.) occasiones in quibus Iudæi festiũ se gaudiõ recreabant dio Iudæi in tympanis, cytharis, fistris & nablis. Prima festa sua fuit in illa nocte quã egressi sunt de Egypto: celebrandum enim illos inlequitur Pharaõ per mare rubrum, in cum Dominus conorsit totũque quantum cum eo maris fluctibus præfocat exercitum: hæc,

Christus hic sibi non contradicat.

Lib. 99. in Ioan.

a Lib. 10. inc. 30. Tom. 1. b. Lib. 3. in. c. 30. 1. sã. c. in c. 30. 1. sã.

1. sã. 30. 29.

III. Quo gen. dio Iudæi recreabantur in tympanis, cytharis, fistris & nablis. Prima festa sua fuit in illa nocte quã egressi sunt de Egypto: celebrandum enim illos inlequitur Pharaõ per mare rubrum, in cum Dominus conorsit totũque quantum cum eo maris fluctibus præfocat exercitum: hæc,

tunc etenim, quando se tantis gaudent crepro
inimicis, omnigenis mofices instrumentis
immensâ perfosi lætitiâ hoc Domino can-
ticum dedicarunt & *Cantemus Domino: gloria
tua domini magnificatus est: noctem illam ap-
pellat: sabbat et solemnitas: eo quod ceremo-
niâ illa solenni inciperet, illustri scilicet sacrificio
agni, quo solennitatis festi Paschatis celebrâ-
torium, quæ quotannis in populo illo cele-
brabatur.*

Secunda, quando ascendebant de regionibus
suis in Ierusalē tria illa solemnia Paschata seu
festa celebraturi singulis annis reverentia: nā
conueniebant in vni singulæ familia sibi con-
sanguinea & colludentes in tympanis, fistulis,
nablis alijsq; instrumentis ascendebant in tem-
plū, quod dicebatur: *Montē sanctū Domini.* Eodē
modo si Hler. credimus multi infra annū ascē-
debant via sua completuri, & hostias immola-
turi. Tale futurum est (inquit Propheta) gaudiū
vstrum superatis iam Assyrijs: *Et imitmini eos
(ait D. Hier.) qui ad templū primitiua portantes
Et in Dei torcularia deferentes munera pergunt
cū tibjs, chordis, gaudia carmina demonstratos.*

53
14.
Christus
manife-
stus non
ascendit
ncludgos
irritaret.

Hoc suis Christus inhauiat parentibus, vos
ipfi ascendite cum signis lætitiæ & securitatis,
quibus ascendere soletis ad festi celebrationē,
nihil mali formidantes: eodē nō habeatis, qui vo-
bis sit aut indignatus aut aduersarius; ego vero
nequaquā isto ascendam modo: rabiem enim
& furorem provocare eorum, qui meo sanguini
insidiantur, Nihilominus *Cum autem ascende-
rent fratres eius, tunc Et ipse ascendit, quasi in
oculto: & non palam omnibus, vt diuina sapiē-
tia, satis faciens Deo, nimirum festa illius reco-
lēs, quibus eū glorificaret, & hominibus nō illis
aperit se manifestus, ne furorem eorū bilem q;
commoueret vt diximus die Martis.*

Exo 9.
25.
Apud
Lipoma

Expondit SS. Patres, Illud Exodi: *Nunc ex-
tendās manum meam percutiam te Et populum
tuum in peste, peribique de terra: idcirco autē po-
nitur te, vt ostendam in te fortitudinem meam Et
narratur nomina meum in omni terra.* Notant
D. Amb. D. August. & D. Thomas aliam lictē-
rari habere: *Seruaui te, suscitauit te, q. d. nunc
merebaris, vt te de terra tollerē, sed seruaui te,
vt ostendam in te fortitudinem meam, que in
hoc consistit, vt in te perferendo & expectādo
magnam meam ostendam fortitudinem; atque
ad hoc mea sunt flagella, vt si forte illis casus
respicias. Dicit itaq; Moyſi. *Exiit de manū tuā
in caelum, vt fiat grando.* Exiit autē que Moyſes,*

*virgam in caelum Et Dns dedit tonitruum Et des-
cendentia fulgura super terrā.* Aduertit D. Aug.
& eum illo Card. Caiet quod pro voce illa, *To-
nitruum:* in Hebræo legatur: *Voces dedit Dominus:
voces Et grandinem.* Illa tonitrua, grando, &
fulgura, voces erant Dei abscondite, vt ex deo
claræ, vt cum Pharaō esset ita peritæx, illas ta-
men eo modo caperet, vt hauc illi confessionē
extorquerent: *Peccasti etiam nunc, Dominus in-
fuit, ego Et populus meus impij.* Quibus verbis
tateatur quod etiam in præteritis peccasset: *Etia
nunc id est: non solum in hoc deliqui, sed etiā
in præteritis me fateor in Deū deliquisse.* Hoc
significat: *Etiam nunc.* Hoc vnicum à te depre-
cor, vt pro me supplicet in te cedas: quatenus pla-
ceat vltiori me nequaquam punire supplicio:
sed manum à flagellis cohibeat, quibus me per-
cutuit: *Orate Dominū vt desinat tonitrua Dei,
Et grando.* Non vult Deus dare signa, nec voces
contra peccatorem ita manifestas, vt ex mani-
festatione earum deniq; suscitetur in se furorem
sed abscondite agit & latenter eo modo, vt illas
& cognoscat & intelligat peccator, illicque fer-
uiant, vt ad Deum ex toto corde conuertatur.

Lib. 100.
in Exo.
loc. 45.

Te Dñe benedicimus: quā sineerē & candi-
dē demonstras tuam erga nos amorem: eū enim
tibi non expediret ascensus in Ierusalē, ob
mortem tibi intentatam: ascendis tamen laten-
ter & incognite. Sponsus tenerē sponsam dili-
gens, qui quia à prætorē ad necem queritur, de
ciuitate fugit, nec in eam audeat intrare mani-
festē, in tempeſtiuē laruatus ingreditur; etenim
eō sponsa trahit eum amor ardentissimus. Ita
Christus: licet enim eum ab anima tua foras
elimines mortēq; illi per peccata moliaris, nec
nō de corde tuo profugum expuleris, non tamē
omittit, quin laruatus & incognitus sapius in-
grediatur. Quid putas hāc esse carnis infirmita-
tem, que te lecto prosteruit dicō scelerator?
Deus est: qui eū sit ipsa salus; hoc morbi pallio
se contegit ad animæ tuæ valetudinem. Quā-
nam hęc paupertas illam induit Deus, ipsa cæ-
li diuitiæ quo cor tuum ingreditur. Quānam
ista calamitas, quis ille dolor, qui te circum-
cingit, nisi larua quædam, quæ se Deus operit,
& ad te accedit, qui est ipsa gloria, in tui be-
neficiū: quæ nūtilibet enim illū persequaris,
& in fugā cōpellas, nō tamē ex integro omittit
ad te venire, & venit *quasi in occulto.* hoc sensū
licebit explicare verbapalmoq; *Posuit tenebras Ps. 17. 15.
latibulū suū Cū Deus lux sit, larua adumit te-
nebrarū, quibus se contegat, illum te cognosce-
rebrarū, quibus se contegat, illum te cognosce-*

V.
Simili-
tudo.

X y y z d Chri.

Christiane, illos tu attende pulsus, quibus in occulto ad cordis tui pulsat ianuam, dum seordia stertis: illum audi, illum cognosce: etenim Dominus est, ascendit & occultus mansit usque in quartum diem: tunc enim publice templum ascendit predicaturus, in hoc seuerum Deum ostendens, sicut in fugiendo se verum hominem esse designat. Pijssimæ bonitati illius placeat, animæ nostræ templum ascendere, nobis concionari, docere nos, atque diuinæ suæ gratiæ donis exornare, quibus æternæ tandem gloriæ donâ consequamur. Amen.

S V M M A R I V M.

HOMILIÆ TRIGESIMÆSEPTIMÆ SEQUENTIS.

ROFVNDa comprehendit hoc Euangelium mysteria, nominatim prædestinationis, & reprobationis, quod quamuis aliquam incutere debeat sollicitudinem. *a.* non tamen curiosus debet indagari: cum certum sit, quod Deus nobis vel gloriam tribuat celestem, vel æternis damnet cruciatibus secundum opera nostra, *b.* Ad illorum solamen, & horum terrorem, nobis Deus in Sacris litteris suis quædam reliquit indicia, ex quibus conjecturare licet, an aliquis prædestinatus sit vel reprobatus. Hæc describit D. Ioannes in hoc Euangelio, nobis tres figuras proponendo: illam Christi nostræ prædestinationis Auctoris: illam prædestinatorum sub figura ouium Christi, & reprobatorum sub persona quorundam Iudæorum, qui Christum circumdederunt. Figura quæ nobis proponit Christum, ea est: describit illum ambulans in porticu templi, misericordiâ plenum, peccatores expectantem. *c.* & cogitationes retractantem. *d.* Prædestinatos ostendit sub figura ouium Christi, quarum conditiones Saluator noster exponit; reprobos autem nobis indicat sub eorum nomine, qui Christum circumdant: habent etenim contrarias. Primum indicium ouium Christi hoc est, quod audiant vocem Dei, quintupliciter, & nullo horum modorum illam audiunt reprobi. Primum: illam simpliciter credunt. *e.* Secundò: illi obediunt. *f.* Tertio: ad illam accurrunt. *g.* Quarto: agunt iuxta veritatem eius. *b.* Quintò: desiderant illam audire, vt sciant quid sibi sit agendum. *i.* Secundum harum ouium indicium est, quod Christum sequantur, non illum cingendo, sed eius insilendo vestigijs, hoc ostendendo, quod sint per opera sua. Contrarium est præcitorum, qui cingunt illum, & per vias incedunt oppositas. *k.* Tertium prædestinatorum signum est, quod sicut reprobi iam in hac vita patiantur, & participes sunt cruciatuum infernalium. *l.* ita in illam participationem quandam gaudij vitæ æternæ communicant. *m.* Quartum prædestinatorum indicium est, quod non pro semper pereant, pertinaces in peccato, si in hoc lapsi fuerint, sicut reprobatorum in sua perditione. *n.* Quintum illorum indicium est quod firmi sint in manu Dei sic vt illos inde diabolus non eripiat, vt horum est, quod ab illo se rapi patiantur. *o.* Tandem exponit Dominus qua ratione possit hæc admiranda in prædestinatis suis operari declarans quod verus sit Deus æterno æqualis Patri. *p.*

§. 1. Solliciti viuere debemus, vtrum prædestinatus & signatus, sicut piscium in secunda sinati sumus: horum numerus est decem. D. Petri piscatione.

§. 2. 16a